Проект

З А К О Н
ЗА НАРОДНАТА ПРОСВЕТА

Глава първа
ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Раздел I
Предмет на закона

Чл. 1. (1) Този закон урежда обществените отношения, свързани с осигуряване на предучилищното и училищното обучение и възпитание и с придобиване на училищна готовност и на училищно образование.

(2) Този закон урежда и устройството, функциите, организацията, управлението и финансирането в системата на народната просвета.

(3) Този закон се прилага за училищното професионално образование и обучение, доколкото друго не е уредено в Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. (1) Системата на народната просвета включва участниците в процеса на обучение и възпитание и институциите, както и отношенията и връзките между тях.

(2) Участниците в процеса на обучение и възпитание са децата, учениците, учителите, педагогическите специалисти и родителите.

(3) Участниците в процеса на обучение и възпитание си партнират с общините и с други заинтересовани страни.

Раздел II
Цели и принципи

Чл. 3. Основните цели на системата на народната просвета са:

1. осигуряване на условия за училищна готовност на децата и за придобиване на основно и средно образование и професионална квалификация;

2. осигуряване на условия за учене през целия живот за пълноценна социална, творческа и професионална реализация на личността .

Чл. 4. Принципите на системата на народната просвета са:

1. равен достъп на всички граждани до съизмеримо по качество образование;

2. качество и ефективност на обучението и възпитанието;

3. равнопоставеност и недопускане на дискриминация

4. съхраняване на българската образователна традиция в рамките на европейското образователно пространство;

5. съхраняване на културното многообразие;

6. утвърждаване на самоуправлението при провеждането на образователната политика;

7. системност и прозрачност на управлението и предвидимост на развитието на системата на народната просвета;

8. иновативност в педагогическите практики.

Чл. 5. Цели на обучението и възпитанието в системата на народната просвета са:

1. интелектуално, емоционално, социално, духовно-нравствено и физическо развитие и подкрепа на това развитие в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите на всяко дете и на всеки ученик;

2. ранно откриване на заложбите на всяко дете и на всеки ученик и насърчаване на развитието и реализацията им;

3. формиране на национално и гражданско самосъзнание и на толерантност към обществените и културни различия;

4. познаване и споделяне на националните, европейските и общокултурните ценности и традиции.

Чл. 6. Държавата провежда образователна политика спрямо българите, живеещи извън територията на Република България, и осигурява условия за пълноценното им интегриране в българската образователна система.

Чл. 7. (1) Всеки има право на училищно образование при условията и по реда на този закон и може да повишава образованието и квалификацията си чрез учене през целия живот.

(2) Училищното образование се осигурява чрез училищното обучение и възпитание, а училищната готовност - чрез предучилищното обучение и възпитание.

Чл. 8. (1) Предучилищното обучение и възпитание е задължително от учебната година, чието начало е в годината на навършване на 5-годишна възраст на детето.

(2) Училищното обучение е задължително до навършване на 18-годишна възраст и започва от учебната година, чието начало е в годината на навършване на 7-годишна възраст на детето.

(3) По преценка на родителя училищното обучение може да започне и от учебната година с начало в годината на навършване на 6-годишна възраст на детето.

Чл. 9. (1) За задължителното предучилищното обучение на децата в публичните детски градини и училища, родителите не заплащат такси за дейностите, финансирани със средства от държавния и общинския бюджети.

(2) Дейностите по ал. 1 се определят с акт на Министерския съвет.

(3) Задължителното училищно обучение е безплатно за децата и учениците;

(4) Училищното обучение и придобиването на образование в публичните училища е безплатно и след задължителната училищна възраст за:

1. българските граждани;

2. гражданите на друга държава членка;

3. гражданите на трети страни:

а) с разрешено постоянно пребиваване в страната;

б) получили право на дългосрочно пребиваване в страната, и за членовете на техните семейства;

в) приети по актове на Министерския съвет;

г) приети по международен договор, в който този въпрос е уреден;

д) за които това е предвидено в специален закон.

(5) Правото на безплатно обучение се упражнява, като не се заплащат такси за обучението, осигурявано със средства от държавния бюджет, и се ползва безплатно материалната база за обучение и за развитие на интересите и способностите на децата и учениците. Не се заплащат такси и за явяване на държавни зрелостни изпити и на държавни изпити за придобиване на професионална квалификация – по теория и практика на професията с цел придобиване на средно образование.

(6) Извън случаите по ал. 4 граждани на трети страни, навършили задължителната училищна възраст, се обучават в публичните училища срещу заплащане на такси, определени с тарифа, одобрена от Министерския съвет.

Чл. 10. (1) Предучилищното и училищното обучение в Република България е светско.

(2) Светският характер на образованието се осъществява чрез прилагането на държавните образователни изисквания за всички училища от системата на народната просвета.

(3) В системата на народната просвета не се допуска налагането на идеологически или религиозни доктрини.

Чл. 11. Предучилищното обучение и възпитание се осъществява в детска градина, а в случаите по чл. 8, ал. 1 – в детска градина или в училище, по избор на родителите при условията и по реда на този закон.

(2) В държавните детски градини към Министерството на отбраната постъпват с предимство деца на военнослужещи и цивилни служители на Министерството на отбраната.

Чл. 12. (1) Всеки гражданин упражнява правото си на училищно образование съобразно своите предпочитания и възможности в училище по негов избор, доколкото в този закон и в подзаконовите актове по прилагането му не е предвидено друго.

(2) Изборът по ал. 1 за малолетните се извършва вместо тях и от тяхно име от техните родители, а за непълнолетните - от учениците със съгласието на техните родители.

Глава втора
ЕЗИК В СИСТЕМАТА НА НАРОДНАТА ПРОСВЕТА

Чл. 13. (1) Официалният език в системата на народната просвета е българският.

(2) Изучаването и използването на българския език в системата на народната просвета е право и задължение на всеки български гражданин.

(3) Предучилищното и училищното обучение и възпитание се осъществят на български език с изключение на случаите, предвидени в този закон.

(4) В училищата, в които се изучава интензивно чужд език, учебни предмети може да се изучават на чужд език в съответствие с държавните образователни изисквания за учебния план.

(5) Учениците, за които българският език не е майчин, имат право да изучават и майчиния си език при условията и по реда на този закон и под грижата и контрола на държавата.

Чл. 14. (1) На децата и учениците в системата на народната просвета се осигуряват условия за усвояване на български книжовен език.

(2) Усвояването на българския книжовен език е задължително за всички деца и ученици, които се обучават в институциите в системата на народната просвета.

(3) Усвояването на българския книжовен език се свързва с изисквания към придобиване на комуникативни компетентности в устното и в писменото общуване.

Чл. 15. Усвояването на българския книжовен език в системата на народната просвета се осъществява в :

1. предучилищното и училищното обучение чрез:

а) обучение по образователното направление и по учебния предмет „Български език и литература”;

б) обучение по останалите образователни направления и учебни предмети, по които обучението се осъществява на български език;

2. обучението извън учебния план, организирано за учениците, и извън учебните програми, организирано за децата, в институциите от системата на народната просвета;

3. процеса на общуване в институциите от системата на народната просвета.

Чл. 16. Усвояването на българския книжовен език се изразява в:

1. придобиване и прилагане на компетентностите, определени с държавните образователни изисквания за предучилищната подготовка по образователно направление "Български език и литература";

2. придобиване и прилагане на компетентностите, определени с държавните образователни изисквания за общообразователната подготовка по учебния предмет „Български език и литература”;

3. спазване на книжовноезиковите норми в учебните часове по всички учебни предмети, при дейностите по различните образователни направления, в които обучението се осъществява на български език, както и в заниманията по интереси;

4. спазване на книжовноезиковите норми в системата на народната просвета при общуването на педагогическите кадри с децата и учениците.

Чл. 17. (1) Овладяването и прилагането на книжовноезиковите норми на българския език от учениците е обект на проверка и оценка от учителя в учебните часове по учебния предмет „Български език и литература”.

(2) Степента на усвояване на българския книжовен език от учениците се установява чрез националните външни оценявания по учебния предмет „Български език и литература”.

(3) Спазването на книжовноезиковите норми в системата на народната просвета се проследява от учителите и педагогическите специалисти.

Чл.18. Учителите са длъжни да преподават на български език и да подпомагат децата и учениците при овладяването и прилагането на книжовноезиковите му норми с изключение на учебния предмет „Чужд език”, на учебния предмет „Майчин език” и на учебните предмети, които се изучават на чужд език.

Чл. 19. Учебниците и учебните помагала се съставят по начин, който осигурява условия за овладяване на книжовноезиковите норми на българския език, с изключение на учебниците и учебните помагала по учебния предмет "Чужд език", по учебния предмет "Майчин език" и по учебните предмети, изучавани на чужд език.

Чл. 20.(1) За децата и учениците, за които българският език не е майчин, се създават допълнителни условия за усвояването му с цел подпомагане на образователното включване.

(2) За децата-бежанци и за учениците-бежанци, търсещи и получили закрила, се осигурява безплатно обучение по български език.

Чл. 21. На пребиваващите в страната ученици в задължителна училищна възраст, чиито родители са граждани на други държави членки се осигурява безплатно обучение по български език, както и обучение по майчин език и култура в сътрудничество с държавите по произход при условия и по ред, определени с държавните образователни изисквания за институциите и организацията на дейностите в тях.

Чл. 22. При обучението на децата и учениците с увреден слух може да се използва жестомимичен език.

Глава трета
ДЪРЖАВНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ

Чл. 23. (1) Държавните образователни изисквания са съвкупност от задължителни изисквания за резултатите в системата на народната просвета, както и за условията и процесите за тяхното постигане.

(2) Държавните образователни изисквания в системата на народната просвета са за:

1. предучилищната подготовка;

2. общообразователната подготовка;

3. профилиращата подготовка;

4. придобиването на квалификация по професия;

5. учебния план;

6. оценяването на резултатите от обучението на учениците;

7. учебниците и учебните помагала;

8. включващото обучение и подкрепата на развитието на децата и учениците;

9. статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически кадри;

10. управление на качеството;

11. инспектирането на детските градини, училищата и извънучилищни центрове;

12. институциите и организацията на дейностите в тях;

13. физическата среда на детските градини, училищата и извънучилищните центрове;

14. информацията и документите ;

15. финансирането на институциите, нормирането и заплащането на труда

(3) Държавните образователни изисквания по ал. 2, т. 1-3, 5, 6, 9, 10, 11 и 14 се приемат с наредби на министъра на образованието и науката.

(4) Държавните образователни изисквания по ал. 2, т. 4 и 8 се приемат с наредба на министъра на образованието и науката съгласувано със съответните министри и ръководители на ведомства.

(5) Държавните образователни изисквания по ал. 2, т. 7 се приемат с наредба на министъра на образованието и науката, министъра на младежта и спорта и с министъра на културата.

(6) Държавните образователни изисквания по ал. 2, т. 12 се приемат с наредба на министъра на образованието и науката съгласувано с министъра на младежта и спорта и с министъра на културата.

(7) Държавните образователни изисквания по ал. 2, т. 13 се приема с наредба на министъра на образованието и науката и на министъра на здравеопазването съгласувано с министъра на вътрешните работи, министъра на регионалното развитие и благоустройството.

(8) Държавните образователни изисквания по ал. 2, т. 15 се приема с наредба на Министерския съвет.

Чл. 24. (1) Държавните образователни изисквания по чл. 23, ал. 2, т. 1-4 и Националната квалификационна рамка се синхронизират в частта ѝ, свързана с предучилищната и за училищната подготовка.

(2) Резултати от ученето, описани като придобити компетентности в държавните образователни изисквания по чл. 23, ал. 2, т. 3 и 4 може да се изразяват с кредити с цел натрупване и пренасяне за:

а) придобиване на професионална квалификация;

б) продължаване на обучението в системата на висшето образование.

(3) **Държавните образователни изисквания по чл. 23, ал. 2, т. 4 се разработват при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.**

(4) Държавните образователни изисквания по чл. 22, ал. 2, т. 2 и 3 включват и задължителните изисквания за гражданското, здравното и интеркултурното образование.

Глава четвърта
СИСТЕМАТА НА НАРОДНАТА ПРОСВЕТА

Раздел I
Определения статут

Чл. 25 (1) Системата на народната просвета включва: Министерството на образованието и науката, училищата, детските градини, извънучилищните центрове, специализирани обслужващи звена.

(2) Министерството на образованието и науката осъществява единната държавна политика в областта на образованието чрез системата на народната просвета.

Чл. 26. (1) Детската градина е институция в системата на народната просвета, в която се отглеждат, възпитават и обучават деца от 3-годишна възраст до постъпването им в I клас и се осигуряват условия за постигане на училищната им готовност в съответствие с държавните образователни изисквания за предучилищната подготовка.

(2) При условията и по реда на този закон в детската градина може да се приемат за отглеждане, възпитание и обучение и деца на 2-годишна възраст.

(3) В детската градина може да се разкриват яслени групи за отглеждане на деца от 10-месечна до 3-годишна възраст.

(4) Децата, постъпили в яслени групи в детските градини, се отглеждат при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 118, ал. 4 от Закона за здравето.

Чл. 27. (1) Училището е институция в системата на народната просвета, където се обучават и възпитават ученици и се осигуряват условия за завършване на определен клас и етап за придобиване на степен на образование. В определените в този закон случаи училището осигурява и условия за придобиване на професионална квалификация.

(2) Училището може да извършва и задължителното предучилищно обучение и възпитание на децата при условията и по реда на държавните образователни изисквания за предучилищната подготовка и на държавните образователни изисквания за физическата среда на детските градини, училищата и извънучилищните центрове.

Чл. 28. (1) Извънучилищният център е институция в системата на народната просвета, в която се организират дейности за обучение, за възпитание и /или за подкрепа на обучението и/или развитието на децата и учениците.

(2) Извънучилищният център не осигурява завършването на клас и етап и придобиването на степен на образование и/или на професионална квалификация.

Чл. 29. Специализираните обслужващи звена са институции за изпълнението и популяризирането на дейности, свързани с реализиране на образователните политики и с информационно-техническото осигуряване на системата на народната просвета.

Чл. 30. (1) Детските градини, училищата и извънучилищните центрове осъществяват своята дейност въз основа на принципа на самоуправлението в съответствие с нормативните актове.

(2) Самоуправлението на детските градини, училищата и извънучилищните центрове се изразява в правото им:

1. да определят развитието си в съответствие с нормативните актове;

2. да уреждат устройството и дейността си в правилник в съответствие с този закон и подзаконовите актове по прилагането му;

3. да избират организацията, методите и средствата на обучение и възпитание за осигуряване на качествено образование;

4. да определят свои символи и ритуали в съответствие с принципите на националната идентичност и култура, както и свое униформено облекло и други отличителни знаци;

5. да участват в национални и международни програми и проекти, подпомагащи дейности в областта на образованието.

(3) Самоуправлението на училищата включва и правото да избират профилите и професиите, съгласувано с МОН и в съответствие с държавната образователна политика. Самостоятелно да определят учебни предмети, модули и дейности по интереси и да разработват учебни програми в случаите, предвидени в този закон.

Чл. 31. (1) Наименованието на училището включва име и означение на вида му по чл. 39, ал. 1 и 2 и чл. 41, ал. 2, чл. 44, ал. 1 и чл. 48, ал. 2. Името на училището трябва да е обществено приемливо.

(2) Наименованието на частните детски градини, училища и извънучилищните центрове –училищни занимални включва и означението „частна", „частно".

(3) Наименованието на училището може да включва и означение за основния профил, за професионално направление или професия или за специализираната подготовка, по които то провежда обучение.

(4) Наименованието на училища с профил „Чуждоезиков" може да включва и означението „езиково", „езикова", както и указание за основния чужд език, на който се провежда обучение извън изучаването на учебния предмет чужд език.

(5) Наименованието на държавните училища, може да включва и означението „национално", „национална".

Чл. 32. Наименованието на извънучилищните центрове и специализираните обслужващи звена може да съдържа име и указание за предмета на дейност.

Чл. 33. (1) Наименованието на детската градина, училището, извънучилищния център и специализираното обслужващо звено се изписва на български книжовен език.

(2) Наименованието на детската градина, училището, извънучилищния център и специализираното обслужващо звено трябва да отговаря на истината, да не въвежда в заблуждение и да не накърнява обществения ред и морала.

Чл. 34. Официалният адрес на детската градина, училището, извънучилищния център и специализираното обслужващо звено е адресът, на който се намира управлението на институцията. Официалният адрес трябва да съвпада с адреса на някоя от сградите, в която се осъществява обучението, съответно дейността.

Чл. 35. (1) Институциите в системата на народната просвета притежават обикновен собствен печат. Училищата, с изключение на началните, на частните и на духовните училища, притежават и печат с изображение на държавния герб.

(2) Печатът с изображение на държавния герб се полага върху следните документи:

1. Свидетелство за основно образование;
2. Диплома за средно образование;
3. Удостоверение за завършен гимназиален етап;
4. Удостоверение за валидиране на компетентности за основно образование;
5. Свидетелство за валидиране на професионална квалификация
6. Удостоверение за валидиране на компетентности по учебен предмет, невключен в дипломата за средно образование.
7. Свидетелство за професионална квалификация;

(3) Печат с изображение на държавния герб се полага и върху приложенията и дубликатите на документите по ал. 2.

(4) Печат с изображение на държавния герб върху документите по ал. 2, издавани от частните и духовните училища, се полага в съответните регионални управления на образованието при условия и по ред, определени с държавните образователни изисквания за информацията и документите.

Раздел II
Видове училища и детски градини

Чл. (36) Видовете училища и детски градини са публични и частни.

Чл. 37. (1) Публичните институции в системата на народната просвета са държавни и общински.

(2) Държавните институции се финансират от държавния бюджет чрез бюджета на Министерството на образованието и науката или на друго министерство или ведомство.

(3) Общинските институции се финансират чрез бюджета на общините.

Чл. 38. (1) Частни са детските градини, училищата и училищните занимални, които се учредяват от физически или юридически лица като търговски дружества, юридически лица с нестопанска цел или кооперации или като дружества по законодателството на държава членка.

(2) Частните детски градини, училища и училищни занимални осъществяват дейността си след вписване в регистъра на институциите в системата на народната просвета при условията и по реда на този закон.

Чл. 39. Държавни са детските градини:

1. към Министерството на отбраната, които са предназначени за отглеждане, обучение и възпитание на деца на военнослужещи и цивилни служители на министерството, или

2. открити по силата на международен договор, в който този въпрос е уреден.;

Чл. 40. Според вида на подготовката училищата са неспециализирани и специализирани.

(2) Неспециализираните училища осигуряват общообразователна, а в гимназиалния етап - и профилираща или професионална.

(3) Специализираните училища, освен подготовката по ал. 2 осигуряват и специализирана подготовка в областта на математиката, спорта, изкуствата и културата.

Чл. 41. (1) Според етапа или степента на образование неспециализираните училища са:

1. начални училища~~;~~

2. основни училища~~;~~

3. гимназии ;

4. средни училища.

(2) Началните училища имат право да осъществяват обучение в класовете от началния етап от основната степен на образование.

(3) Основните училища имат право да осъществяват обучение в класовете от началния и прогимназиалния етап на основната степен на образование.

(4) Гимназиите имат право да осъществяват обучение в класовете от гимназиалния етап на средната степен на образование.

(5) Средните училища имат право да осъществяват обучение в класовете от началния и прогимназиалния етап на основната степен на образование и в класовете от гимназиалния етап на средната степен на образование.

Чл. 42. Според съдържанието на подготовката гимназиите по чл.41, ал. 1, т. 3 са:

1. профилирани гимназии;

2. професионални гимназии.

Чл. 43. (1) Специализирани са училища за подготовка на специалисти в областта на математиката, спорта, изкуствата и културата.

(2) Специализираните училища са:

1. математически училища;

2. спортни училища;

3. училища по културата;

4. училища по изкуствата;

5. духовни училища;

(3) Математическите и спортните училища имат право да осъществяват обучение в класовете от прогимназиалния етап от основната степен на образование и в класовете от гимназиалния етап на средната степен на образование.

. (4) Училища по културата според заповедта за откриването си имат право да осъществяват обучение:

1. във всички класове от началния и прогимназиалния етап от основната степен на образование и от гимназиалния етап на средната степен на образование;

2. в класовете от гимназиалния етап от средната степен на образование.

(5) Училища по изкуствата според заповедта за откриването си имат право да осъществяват обучение:

1. във всички класове от началния и прогимназиалния етап от основната степен на образование и от гимназиалния етап на средната степен на образование, или

2. в класовете от прогимназиалния етап от основната степен на образование и в класовете от гимназиалния етап на средната степен на образование, или.

3. в класовете от гимназиалния етап от средната степен на образование.

(6) Създаването, функционирането и прекратяването на духовните училища се урежда с наредба на Министерски съвет;

Чл. 44.(1) Държавни са публичните неспециализирани училища, които са с национално значение.

(2) Държавни са публичните спортни училища, определени по критерии и при условия и по ред, определени в Закона за физическото възпитание и спорта.

(3) Всички публични училища по културата и училища по изкуствата са държавни.

Чл. 45. (1) Държавни училища са и:

1. специалните училища;

2. учредените с постановление на МС български училища в чужбина;

3. училищата към местата за лишаване от свобода;

4.училищата, създадени по силата на международен договор, в който този въпрос е уреден;

Чл. 46. (1) Специалните училища са:

1. за обучение и подкрепа на ученици със специални образователни потребности;

2. възпитателни училища - интернати;

3. социално-педагогически интернати;

(2) Специалните училища по ал. 1, т. 1 се откриват като средни училища по чл. 41, ал. 1 т. 4. В тях може да се извършва и обучение за придобиване на професионална квалификация на лица със специални образователни потребности, навършили 16 години.

(3) Специалните училища по ал.1, т. 1 може да се откриват като училища за обучение и подкрепа само на ученици със сензорни увреждания – с увреден слух и с нарушено зрение.

(4) В специалните училища по ал. 1, т. 1 може да се организира и провежда и предучилищно обучение и възпитание на деца със специални образователни потребности от 3 до 5 годишна възраст, а в специалните училища по ал. 3 може да се организира и провежда и ранно въздействие и рехабилитация на деца до 3 – годишна възраст със сензорни увреждания..

(5) Специалните училища по ал.1, т. 1 са с целодневна организация на учебния ден и осигурено хранене, а при необходимост и при наличие на необходимата материална база - и с организирано общежитие**.**

(6) Възпитателните училища интернати са за обучение на ученици, извършили противообществени прояви.

(7) Социално-педагогическите интернати са за обучение на ученици, които нямат подходящи условия за живот в семейството си, лишени са от

родителски грижи и надзор, извършили са или съществуват предпоставки да извършат противообществени прояви.

Чл. 47. (1) Училищата в местата за лишаване от свобода се откриват за обучение на лица, лишени от свобода при условията и по реда на Наказателно-процесуалния кодекс.

(2) Училищата по ал. 1 се откриват като средни училища по чл. 41, ал.1 , т.4. В тях може да се извършва и обучение за придобиване на професионална квалификация.

Чл. 48. Българските училища в чужбина се създават и осъществяват дейността си на територията на друга държава в съответствие с този закон и при условията на международни договори, по които Република България е страна.

Чл. 49. (1) Според основната форма на обучение училищата са дневни и вечерни.

(2) Вечерните училища се откриват за обучение във вечерна форма на лица, навършили 16 години, а в случаите, предвидени в този закон - и за лица, навършили 14 години. Вечерните училища се откриват като средни училища или като професионални гимназии.

(3) Във вечерните училища не може да се организира дневна форма на обучение.

(4) В дневните училища, освен дневна форма, може да се организират всички форми на обучение при условията и по реда на глава шеста, раздел VI.

Чл. 50. (1) Всички училища осигуряват общообразователна подготовка и при възможност факултативна подготовка.

(2) Средните училища, освен подготовката по ал.1, осигуряват и профилираща подготовка и/или професионална подготовка.

(3) Профилираните гимназии, освен подготовката по ал.1, осигуряват и профилираща подготовка.

(4) Професионалните гимназии, освен подготовката по ал.1, осигуряват и професионална подготовка.

Чл. 51. (1) Математическите училища осигуряват общообразователна подготовка, специализирана подготовка в областта на математиката, а в средната степен на образование – и профилираща подготовка в профилите „Математически“, „Компютърни науки“ или „Природни науки“

(2) Спортните училища осигуряват общообразователна подготовка и специализирана подготовка в областта на спорта, а в средната степен на

образование – и професионална подготовка в професионално направление „Спорт”.

(3) Училищата по културата осигуряват общообразователна подготовка, специализирана подготовка в областта на културата и профилираща подготовка.

(4) Училищата по изкуствата осигуряват общообразователна подготовка, специализирана подготовка в областта на изкуствата и професионална подготовка в съответните професионални направления.

Чл. 52. (1) Извънучилищните центрове са:

1. извънучилищни педагогически центрове;

2. извънучилищни специализирани центрове.

(2) Извънучилищни педагогически центрове осъществяват дейности за обучение и възпитание, за развитие на способностите и компетентностите и за изява в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта според потребностите и интересите на децата и учениците.

(3) Извънучилищните специализирани центрове според дейността си са:

1. за превантивна, диагностична, рехабилитационна, корекционна и ресоциализираща работа с деца и ученици;

2. за ресурсно подпомагане на деца и ученици със специални образователни потребности;

3. за кариерно ориентиране и консултиране;

4. ученическите обсерватории.

(4) Извънучилищни специализирани центрове са и ученическите общежития. **(5)** Извънучилищните специализирани центрове, може да извършват една или няколко от дейностите по ал. 3.

(6) Извънучилищните педагогически центрове по ал. 2 са общински.

(7) Извънучилищните специализирани центрове по ал. 3, т. 1 и 4 са държавни и общински. Държавни са извънучилищните специализирани центрове по ал. 3, т. 1 и 4 , които са от значение за развитието на повече от една община.

(8) Извънучилищните специализирани центрове по ал. 3, т. 2 и 3 са държавни,

(9)Ученическите общежития са общински, а училищните занимални са частни.

(10) Устройството и дейността публичните извънучилищни центрове се уреждат с правилници, приети от:

1. съответния общински съвет – за общинските извънучилищни центрове;

2. министъра на образованието и науката – за държавните извънучилищни центрове.

Чл. 53. (1) Специализираните обслужващи звена са за:

1. изследователска и информационна дейност;

2. организационно и/или методическо подпомагане;

3**.** дейности по организиране, подготовка и провеждане на вътрешно и външно оценяване и по участие в международни изследвания, свързани с предучилищната подготовка и училищното образование;

4. за дейности по оперативно управление и координиране на финансово осигуряване на системата на народната просвета;

5. дейности по съхраняване и развитие на образователното дело.

(2) Специализираните обслужващи звена може да извършват една или няколко от дейностите по ал. 1.

(3) Специализираните обслужващи звена са държавни.

(4) Устройството и дейността на специализираните обслужващи звена се уреждат с правилници, издадени от министъра на образованието и науката.

Раздел III
Средищни и защитени училища

Чл. 54. Средищно училище е публично училище по чл. 41, ал. 1, т. 1, 2, и 4, което се намира в най-близкото населено място на територията на общината или на съседна община, където се обучават учениците от населените места, в които няма училище.

(2) За учениците от I до VII клас включително по ал. 1 се осигурява:

1. целодневна организация на учебния ден;

2. обедно хранене, организирано в помещения в съответствие с държавните образователни изисквания за физическата среда на детските градини, училищата и извънучилищните центрове.

(3) За учениците по ал. 1 се осигурява транспорт.

(4) Средищните училища са включените в списък, приет от Министерския съвет по предложение на министъра на образованието и науката въз основа на решение на съответния общински съвет и обнародван в „Държавен вестник”.Списъкът се актуализира ежегодно до 15 ноември.

(5) Критериите за включване в списъка по ал. 4 се определят с акт на Министерския съвет.

Чл. 55. (1) Защитено училище е училище, закриването на което би довело до нарушаване на достъпа до образование.

(2) Защитените училища не могат да бъдат закривани, освен в случаите.

(3) Защитените училища са включените в списък, приет от Министерския съвет и обнародван в „Държавен вестник". Списъкът се актуализира ежегодно до 15 ноември.

(4) Критериите за определяне на защитени училища се приемат с акт на Министерския съвет и са свързани с обективните географски и демографски фактори, наличието на пътна инфраструктура, отдалечеността и капацитета на най-близкото друго училище.

(5) Защитено училище, което отговаря и на критериите за средищно училище, се включва и в списъка по чл. 53, ал. 4.

Глава пета
ПРЕДУЧИЛИЩНО ОБУЧЕНИЕ И ВЪЗПИТАНИЕ. УЧИЛИЩНА ГОТОВНОСТ

Раздел I
Общи разпоредби

Чл. 55. (1) Предучилищното обучение и възпитание полага основите за учене през целия живот, като осигурява физическото, познавателното, езиковото, социалното, емоционалното и творческото развитие на децата.

(2) Предучилищното обучение и възпитание създава условия за постигане на училищна готовност.

(3) Училищната готовност е съвкупност от придобити компетентности, осигуряващи плавен преход на детето към училищното обучение и възпитание.

Чл. 56. Предучилищното обучение и възпитание се осъществява от детските градини, а задължителното предучилищно обучение и възпитание и от училищата, при условията и по реда на държавните образователни изисквания за предучилищната подготовка, на държавните образователни изисквания за институциите и организацията на дейностите в тях и на

държавните образователни изисквания за физическата среда на детските градини, училищата и извънучилищните центрове.

Раздел II
Постъпване и преместване в детската градина

Чл. 57. (1) Децата постъпват в детската градина не по-рано от учебната година, която започва в годината на навършване на 3-годишната им възраст.

(2) По преценка на родителя децата може да постъпят в детската градина и при навършени 2 години към началото на учебната година на постъпването.

(3) В яслените групи в детската градина може да постъпват деца от 10-месечна до 3-годишна възраст.

(4) Постъпването на децата в детската градина се осъществява целогодишно.

Чл. 58. (1) Условията и редът за записване, отписване и преместване в общинските детски градини се определят с наредба на общинския съвет, а за държавните детски градини – с акт на съответния финансиращ орган.

Раздел III
Организация на предучилищното обучение и възпитание

Чл. 59. (1) Предучилищното обучение и възпитание се организира в групи според възрастта на децата.

(2) Сформирането на групите по ал. 1 се определя с държавните образователни изисквания за институциите и организацията на дейностите в тях;

Чл.60. (1) Предучилищното обучение и възпитание се организира в учебни години.

(2) Учебната година в предучилищното обучение и възпитание започва на 15 септември и е с продължителност 12 месеца. В случай че 15 септември е почивен ден, тя започва на първия следващ работен ден.

(3) Учебната година включва учебно и неучебно време.

Чл. 61. (1) Учебното време през учебната година е в периода от 15 септември до 31 май на следващата календарна година.

(2) Учебното време през учебната година се организира в учебни дни.

(3) Учебното време в учебния ден се организира в педагогически ситуации. Броят и продължителността на педагогическите ситуации се

определят с държавните образователни изисквания за предучилищната подготовка.

Чл. 62. (1) Предучилищното обучение и възпитание се организира в основни и в допълнителни форми.

(2) Основна форма в предучилищното обучение и възпитание е педагогическата ситуация.

(3) Дейностите, които се организират от учителя на групата извън педагогическите ситуации съобразно потребностите и интересите на децата, са допълнителни форми.

Чл. 63. В неучебното време се провеждат само допълнителни форми.

Чл. 64. Формите по чл. 65, ал. 1 се осъществяват при целодневна или полудневна организация при условия и по ред, определени с държавните образователни изисквания за институциите и организацията на дейностите в тях.

Чл. 65. (1) В общинските детски градини може да се организират почасови, съботно-неделни и сезонни дейности като допълнителна услуга по отглеждане на децата по желание на родителите и при условия и по ред, определени с наредба на общинския съвет.

(2) В държавните детски градини може да се организират почасови, съботно-неделни и сезонни дейности като допълнителна услуга по отглеждане на децата по желание на родителите и при условия и по ред, определени с акт на финансиращия орган.

Раздел IV
Предучилищна подготовка

Чл. 66. (1) Предучилищната подготовка се придобива в процеса на предучилищното обучение и възпитание**.**

(2) Предучилищната подготовка е комплекс от компетентности – знания, умения и отношения, определени с държавните образователни изисквания за предучилищната подготовка.

Чл. 67. (1) Предучилищното обучение и възпитание се осъществява по образователни направления, определени с държавните образователни изисквания за предучилищната подготовка.

(2) Компетентностите на децата като очаквани резултати по всяко образователно направление за всяка група по чл. 62 се конкретизират в програма.

(3) Програмите по ал. 2 се утвърждават от министъра на образованието и науката.

Чл. 68. (1) В края на задължителното предучилищното обучение и възпитание въз основа на извършена диагностика на степента на постигане на компетентностите по чл. 69, ал. 2 на всяко дете се издава удостоверение за училищна готовност.

(2) Диагностиката по ал. 1 се провежда при условия и ред, определени в държавните образователни изисквания за предучилищната подготовка.

Глава шеста
УЧИЛИЩНО ОБУЧЕНИЕ И ВЪЗПИТАНИЕ. УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ

Раздел I
Видове училищно образование

Чл. 69. (1) Според степента училищното образование е основно и средно.

(2) Обучението за придобиване на основно образование се осъществява от I до VII клас включително в два етапа, както следва:

1. начален – от I до IV клас включително,
2. прогимназиален – от V до VII клас включително.

(3) Обучението за придобиване на средно образование се осъществява от VIII до XII клас включително в един етап – гимназиален.

Чл. 70. (1) Според подготовката училищното образование е общо, профилирано и професионално.

(2) Общо образование се осигурява в основната степен чрез обучение за придобиване на общообразователна подготовка.

(3) Профилираното образование се осигурява в средната степен чрез обучение за придобиване на общообразователна и профилираща подготовка.

(4) Професионалното образование се осигурява в гимназиалния етап на средната степен чрез обучение за придобиване на общообразователна и професионална подготовка.

(5) Общото, профилираното и професионалното образование в специализираните училища се осигурява и чрез обучение за придобиване на специализирана подготовка.

Раздел II
Същност, съдържание и видове училищна подготовка

Чл. 71. Училищната подготовка е комплекс от компетентности – знания, умения и отношения, необходими за успешното преминаване на ученика в следващ клас, етап и/или степен на образование и свързани с постигане на целите на обучението.

(2) Според съдържанието си училищната подготовка е общообразователна, профилираща, професионална и факултативна. В училищата по чл. 43, ал. 2 се осигурява и придобиването на специализираща подготовка.

(3) Училищната подготовка се придобива чрез обучение по учебни предмети и/или модули, а факултативна подготовка - и чрез обучение в дейности по интереси.

Чл. 72. (1) Общообразователната подготовка обхваща следните ключови компетентности:

1. компетентности в областта на българския език;
2. умения за общуване на чужди езици;
3. математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите;
4. дигитална компетентност;
5. умения за учене;
6. социални и граждански компетентности;
7. инициативност и предприемчивост;
8. културна осъзнатост и умения за изразяване чрез творчество;
9. умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот.

(2) Според целите, съдържанието и характеристиките си общообразователната подготовка е задължителна и разширена.

Чл. 73. (1) Задължителната общообразователна подготовка обхваща компетентностите, които полагат основата за придобиване на ключовите компетентности по чл. 72, ал. 1 и са определени в държавните образователни изисквания за общообразователната подготовка.

(2) Задължителната общообразователна подготовка се придобива чрез изучаването на общообразователни учебни предмети.

(3) Целите, съдържанието и характеристиките на задължителната общообразователна подготовка, както и общообразователните учебни

предмети по ал. 2 се определят с държавните образователни изисквания за общообразователната подготовка.

(4) Въз основа държавните образователни изисквания за общообразователната подготовка министърът на образованието и науката утвърждава учебни програми по всеки общообразователен учебен предмет по ал. 2 за всеки клас, в които се конкретизират компетентностите на учениците като очаквани резултати от обучението.

(5) Учебните програми по учебния предмет чужд език се утвърждават по нива на компетентности в съответствие с Общата европейска езикова рамка.

Чл. 74. (1) Въз основа на държавните образователни изисквания за общообразователната подготовка министърът на образованието и науката утвърждава рамкови програми за обучение на ученици със специални образователни потребности – с умствена изостаналост и с множество увреждания, които може да са за повече от един учебен предмет за повече от един клас .

(2) За обучение на ученик по ал. 1 въз основа на рамковите програми за обучение директорът на училището по предложение на екипа за подкрепа на развитието утвърждава индивидуални програми, съобразени с индивидуалните потребности на ученика.

Чл. 75. (1) Задължителната общообразователна подготовка в основната степен на образование е еднаква за всички видове училища и се придобива чрез изучаване на едни и същи задължителни общообразователни учебни предмети и с един и същ брой учебни часове за всеки от тях, определени с държавните образователни изисквания за учебния план.

(2) Изключения от ал. 1 се допускат за вечерната, задочната и индивидуалната форма на обучение, както и за обучението в спортните училища, в училищата по изкуствата и културата, в училищата в местата за лишаване от свобода и в специалните училища за обучение и подкрепа на ученици със специални образователни потребности. Изключения се допускат за ученици със специални образователни потребности в комбинирана форма за предметите, по които са на индивидуално обучение.

(3) Задължителната общообразователна подготовка в средната степен е в зависимост от вида на образованието, спецификата на обучението и формата на обучението. Задължителните общообразователни учебни предмети за придобиването й се определят в рамкови учебни планове.

(5) За осъществяване на общообразователната подготовка в езиковите гимназии и в езиковите средни училища най-малко три учебни предмета извън

учебния предмет „Чужд език” се изучават на чужд език при условия, определени в държавното образователно изискване за общообразователната подготовка.

Чл. 76. (1) Разширената общообразователна подготовка обхваща компетентности, които развиват и усъвършенстват отделни компетентности от задължителната общообразователна подготовка.

(2) Разширената общообразователна подготовка се придобива чрез изучаване на общообразователните учебни предмети по чл. 73, ал. 2.

(3) Учебните предмети, чрез които се придобива разширената общообразователна подготовка, се определят с училищния учебен план в зависимост от интересите на учениците и възможностите на училището.

(4) Съдържанието на разширената общообразователна подготовка по съответния учебен предмет за съответния клас се определя с учебни програми, утвърдени от директора на училището**.**

(5) Условията и редът за утвърждаване на програмите по ал. 4 се определят с държавните образователни изисквания за общообразователната подготовка.

Чл. 77. (1) Профилиращата подготовка обхваща специфична група от компетентности в определен профил, които създават условия за плавен преход към подготовка в системата на висшето образование.

(2) Профилите са:

1. хуманитарни науки;
2. чужди езици;
3. математически;
4. компютърни науки;
5. природни науки;
6. социални науки;
7. икономически*;*
8. предприемачески;
9. изобразително изкуство;
10. музика;
11. физическо възпитание и спорт;

(3) Профилиращата подготовка се придобива чрез изучаването на комплекс от не повече от четири профилиращи учебни предмета, два от които за всеки от профилите по ал. 2 се определят с държавните образователни изисквания за профилиращата подготовка, а останалите един или два - се

определят с училищния учебен план, като се избират от училището между профилиращите предмети, определени в държавните образователни изисквания за профилираща подготовка.

(4) Профилиращите учебни предмети, които се определят с училищния учебен план са едни и същи за целия гимназиален етап.

(5) За придобиване на профилираща подготовка може да се изучава и учебният предмет чужд език извън посочените чужди езици в държавните образователни изисквания за профилираща подготовка.

Чл. 78. (1) Всеки профилиращ учебен предмет се състои от задължителни и избираеми модули.

(2) Задължителните модули по всеки профилиращ учебен предмет и компетентностите, които се придобиват при изучаването на тези модули като очаквани резултати от обучението по съответния учебен предмет в края на гимназиалния етап се определят с държавните образователни изисквания за профилиращата подготовка.

(3) Въз основа на държавните образователни изисквания за профилираща подготовка министърът на образованието и науката утвърждава учебна програма за всеки задължителен модул от съответния профилиращ учебен предмет, в която се конкретизират компетентностите на учениците като очаквани резултати от обучението по модула в съответния клас. Учебните програми за задължителните модули се разработват в сътрудничество с лица, заемащи академични длъжности във висшите училища и научните организации.

(4) Избираемите модули по всеки профилиращ учебен предмет се определят с училищния учебен план, а компетентностите, които се придобиват чрез обучението по всеки от тях се определят в учебна програма, утвърдена от директора на училището. Учебните програми може да се разработват в сътрудничество с лица, заемащи академични длъжности във висшите училища и научните организации.

(5) Резултатите от обучението за придобиване на профилираща подготовка, описани като компетентности в модулите по ал. 1, се изразяват с кредити с цел признаване от висшите училища при условията и по реда на Закона за висшето образование.

Чл. 79. (1) Според целите, съдържанието и характеристиките си профилиращата подготовка е задължителна и разширена.

(2) Задължителната профилираща подготовка обхваща компетентностите, които се придобиват при обучението в задължителните

модули от съответните профилиращи предмети. Задължителната профилираща подготовка се придобива в XI и XII клас на средното образование

(3) Разширената профилираща подготовка, включва компетентности, които развиват и усъвършенстват отделни компетентности от задължителната профилираща подготовка или допълнителни компетентности в съответната област от науката и. Разширената профилираща подготовка може да се придобива в целия гимназиален етап на средното образование чрез обучението в избираемите модули.

(4) Целите и характеристиките на задължителната и разширената профилираща подготовка, както и условията и реда за определяне на кредитите по чл. 78, ал. 5 се определят с държавните образователни изисквания за профилираща подготовка.

Чл. 80. (1) Професионалната подготовка обхваща компетентности, необходими за придобиване на професионална квалификация, както и за придобиване на правоспособност за професии, упражняването на които изисква такава, включително за упражняване на регулирани професии.

(2) Професионалната подготовка се придобива чрез изучаването на професионални учебни предмети или модули в гимназиалния етап и включва обучение по теория и практика на професията.

(3) Професионалната подготовка обхваща компетентностите, определени в държавните образователни изисквания за придобиването на квалификация по професия.

(4) Според целите, съдържанието и характеристиките си професионалната подготовка е задължителна и разширена.

(5) Задължителната професионална подготовка за всяка професия е обща, отраслова и специфична.

(6) Разширената професионална подготовка, включва компетентности, които допълват и/или усъвършенства компетентности от задължителната професионална подготовка и може да бъде съответно разширена обща, разширена отраслова или разширена специфична.

(7) Единиците резултати от ученето за придобиване на професионална подготовка, описани като придобити компетентности в държавните образователни изисквания за придобиването на квалификация по професия, може да се изразяват с кредити с цел натрупване и пренасяне за придобиване на професионална квалификация и/или продължаване на обучението в системата на висшето образование.

(8) Целите и характеристиките на видовете професионална подготовка, както и условията и реда за определяне на кредитите по ал. 7, се уреждат със Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 81. (1) Факултативна подготовка обхваща компетентности, отговарящи на интересите на учениците и подкрепящи развитието на заложбите им.

(2) Факултативната подготовка се осъществява чрез изучаване на факултативни учебни предмети или модули, както и чрез занимания по интереси.

(3) Учебните предмети, модулите и заниманията по интереси по ал. 2 се предлагат от училището в зависимост от възможностите му, избират се от учениците според интересите им и се определят с училищните учебни планове.

(4) Съдържанието на факултативната подготовка по съответния учебен предмет, модул или занимание по интереси по ал. 2 се определя в учебни програми, утвърдени от директора на училището.

Чл. 82. (1) Специализираната подготовка се придобива в училищата по чл. 43, ал. 2 чрез обучение съответно в областта на математиката, на спорта, на културата или на изкуството или чрез религиозно обучение.

(2) Специализираната подготовка се придобива чрез изучаването на специализирани учебни предмети.

(3) Съдържанието на специализираната подготовка по съответния специализиран учебен предмет за всеки клас се определя в учебни програми, утвърдени от:

1. министъра на образованието и науката – за математическите училища;

2. министъра на културата – за училищата по изкуствата и по културата;

3. министъра на младежта и спорта – за спортните училища.

(4) Съдържанието на специализираната подготовка по специализираните учебни предмети за религиозно обучение в духовните училища се определя в учебни програми, утвърдени при условия и по ред, определени от съответното вероизповедание след съгласуване с министъра на образованието и науката.

Чл. 83. (1) В училищното обучение може да се изучава и учебният предмет майчин език.

(2) В училищното обучение религиите се изучават в исторически, философски и културен план чрез учебното съдържание на различни учебни

предмети. При условията и по реда на този закон в училищното обучение може да се изучава и учебният предмет религия.

(3) В училищното обучение може да се изучава и учебният предмет хореография.

(4) В специалните училища за обучение и подкрепа на ученици със специални образователни потребности извън видовете подготовка по чл. 71, ал. 2 за ученици със сензорни увреждания се провежда и задължително обучение по специални учебни предмети.

(5) В училищното обучение може да се изучават и учебни предмети от областта на гражданското, здравното и интеркултурното образование и на образованието за устойчиво развитие, които разширяват и допълват съдържание, което присъства интегрирано в общообразователните учебни предмети.

(6) Учебните предмети по ал. 1-4 се изучават по учебни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката, а учебните предмети по ал. 5 – от директора на училището. .

(7) Учебните програми по ал. 1-4 определят и броя учебни часове за изучаването им.

Чл. 84. (1) За обучение на ученик със специални образователни потребности въз основа на съответната учебна програма по чл. 73, ал. 4, чл. 76, ал. 4, чл. 78, ал. 3 и 4, чл. 81, ал. 4 и чл. 82, ал. 3 и 4 се утвърждава индивидуална учебна програма по учебния предмет или модула, която е съобразена с индивидуалните потребности на ученика.

(2) Индивидуалната учебна програма по ал. 1 се утвърждава от директора на училището по предложение на екипа за подкрепа на развитието.

Раздел III
Учебен план

Чл. 85. (1) Учебният план разпределя учебното време между учебни предмети, модули или занимания по интереси за придобиване на училищната подготовка.

(2) Структурата на всеки учебни план обхваща три раздела:

1. раздел А – задължителни учебни предмети и учебни часове за изучаването им;

2. раздел Б – избираеми учебни предмети и учебни часове за изучаването им;

3. раздел В – факултативни учебни предмети, модули или занимания по интереси и учебни часове за изучаването им.

(3) Учебният план на специалните училища по чл. 46, ал.1, т. 1 и ал. 3 може да включва и раздел Г – учебни часове, предвидени за изучаване на специалните учебни предмети за ученици със сензорни увреждания.

Чл. 86. (1) В часовете, предвидени за раздел А, се осъществява обучение за придобиване на задължителната общообразователна подготовка.

(3) В спортните училища и в училищата по изкуствата обучението за придобиване на специализираната подготовка може да се осъществява и в часовете, предвидени за раздел А, вместо учебните предмети физическо възпитание и спорт, музика или съответно изобразително изкуство.

(4) В училищата по култура обучението за придобиване на специализираната подготовка по чужди езици извън посочените чужди езици в държавните образователни изисквания за общообразователната подготовка може да се осъществява и в часовете, предвидени за раздел А, за учебния предмет чужд език.

Чл. 87. (1) В часовете, предвидени за раздел Б, се осъществява обучение за придобиване на разширена общообразователна, а в гимназиалния етап – и на профилираща или професионална подготовка. В специализираните училища в часовете, предвидени за раздел Б, се осъществява и обучение за придобиване на специализирана подготовка.

(2) В учебните часове, предвидени за раздел Б може да се изучават и учебните предмети по чл. 83, ал. 1-3 и ал. 5.

Чл. 88. (1) В учебните часове, предвидени за раздел В, се осъществява обучение за придобиване на факултативна подготовка.

(2) В учебните часове, предвидени за раздел В, може да се изучават и учебните предмети по чл. 83, ал. 1-3 и ал. 5.

Чл. 89. (1) С държавните образователни изисквания за учебния план се определят рамкови учебни планове по етапи или степени на образование в зависимост от вида на образованието, спецификата на обучението и формите на обучението.

(2) Рамковият учебен план съдържа:

1. броя на учебните седмици по класове;

2. наименованията на задължителните учебни предмети, включени в раздел А;

3. седмичния и годишния брой на учебните часове, определени за изучаването на всеки от задължителните учебни предмети, включени в раздел А, по класове, етапи и степени на образование;

4. общия седмичен и годишен брой часове, предвидени за изучаване на избираемите учебни предмети и/или модули в раздел Б по видове подготовка;

5. максималния седмичен и годишен брой часове, предвидени за изучаване на факултативните учебни предмети, модули и/или занимания по интереси в раздел В.

(3) Рамковите учебни планове, които разпределят учебното време за учебните предмети или модули от професионалната подготовка, не включват седмичния брой учебни часове по ал. 2, т. 3-5 за изучаването им.

Чл. 90. (1) Извън учебните часове по чл. 85, ал. 2 и 3 в учебния план се включва за всеки клас:

1. за всяка учебна седмица по един учебен час по учебния предмет физическо възпитание и спорт за организиране и провеждане на спортни дейности и на открито, които може да се провеждат и в блок часове през седмица

2. за всяка учебна седмица по един учебен час на класа.

(2) Часът на класа се използва за допълнително обучение и възпитание за придобиване на социални умения, за действия при аварии, бедствия и катастрофи, за усвояване на знания, свързани със задълженията на гражданите по отбраната на страната, по безопасност на движението по пътищата, за здравословен начин на живот и др.

Чл. 91. (1) Въз основа на рамковия учебен план по чл. 89, ал. 2 и 3 министърът на образованието и науката утвърждава типови учебни планове по професии – за професионална подготовка.

(2) Типовият учебен план по ал. 1 определя учебните предмети или модули от задължителната обща и отраслова професионална подготовка и броя на учебните часове, определени за тяхното изучаване, по класове, етапи и степени. Типовият учебен план определя учебните предмети или модули и броя на учебните часове по класове за задължителната специфична професионална подготовка по специалностите от професиите.

(3) Типовият учебен план по ал. 1 за придобиване на професионална подготовка по пътя на обучение чрез работа, освен посоченото в ал. 2 определя и часовете за обучение в училището, както и часовете за работа при съответния работодател.

Чл. 92. (1) Въз основа на рамковия учебен план по чл. 89, ал. 2 и 3 министърът на образованието и науката утвърждава типови учебни планове за математическите училища, за училищата по изкуствата, за училищата по културата, за спортните и за духовните училища.

(2) Типовият учебен план по ал. 1 определя учебните предмети или модули от специализираната подготовка и броя на учебните часове, определени за тяхното изучаване, по класове, етапи и степени.

Чл. 93. (1) Всяко училище въз основа на съответния рамков и/или типов учебен план разработва училищен учебен план съобразно интересите на учениците, възможностите си, потребностите на пазара на труда и/или изискванията на работодателите.

(2) Училищният учебен план се утвърждава по паралелки за всяка учебна година, освен в случаите, предвидени в държавните образователни изисквания за учебния план.

(3) Училищният учебен план за придобиване на професионална подготовка се разработва от училищата в сътрудничество със съответните работодатели, в които се осъществява практическото обучение на учениците

(4) Училищният учебен план за придобиване на професионална подготовка по пътя на обучение чрез работа се разработва от училището съвместно със съответния работодател.

(5) Училищният учебен план се утвърждава със заповед на директора и не може да се променя през учебната година. Училищният учебен план за професионална подготовка се съгласува със съответния работодател по ал. 3.

(6) Училищният учебен план за професионална подготовка в случаите по ал. 4 е неразделна част от договора между училището и съответния работодател.

Чл. 94. (1) За учениците, които се обучават в индивидуална форма на обучение,, както и, при необходимост, за ученици със специални образователни потребности, които се обучават в друга форма на обучение, въз основа на училищния учебен план се разработва индивидуален учебен план, който се утвърждава със заповед на директора.

(2) Индивидуалният учебен план се разработва за учебна година с изключение на случаите, предвидени в държавните образователни изисквания за учебния план.

(3) Индивидуалният учебен план може:

1. да включва и раздел Г – учебни часове, предвидени за изучаване на специалните учебни предмети - за учениците със сензорни увреждания;

2. да определя разпределение на учебното време по един или по повече учебни предмети, което е различно от училищния учебен план – за обучение в индивидуална и в комбинирана форма;

3. да съдържа само част от учебните предмети, определени в училищния учебен план – за учениците със специални образователни потребности

Чл. 95. Структурата на училищните и на индивидуалните учебни планове, както и условията и редът за тяхното утвърждаване се определят с държавните образователни изисквания за учебния план, а на индивидуалните учебни планове за учениците с изявени дарби и със специални образователни потребности – и с държавните образователни изисквания за включващото обучение и подкрепата на развитието на децата и учениците.

Чл. 96. (1) Всеки има право да завърши определен клас по училищния учебен план, по който е започнал да се обучава в същото училище.

(2) Лицата, прекъснали обучението си, продължават по училищния учебен план, действащ през учебната година, от която обучението продължава.

Раздел IV
Организационни форми

Чл. 97. (1) Училищното обучение се организира в последователни класове.

(2) Класовете се означават с римски цифри във възходящ ред.

(3) Продължителността на обучението в един клас е една учебна година за всички форми на обучение с изключение на случаите, предвидени в този закон за индивидуалната и самостоятелната форма на обучение.

Чл. 98. (1) В зависимост от броя на учениците класовете в присъствените форми на обучение се разделят на паралелки.

(2) Паралелките от един клас се обозначават с буквите на българската азбука, които се поставят след номера на класа.

(3) В зависимост от особеностите на учебния предмет или модул паралелката може да се дели на групи или да се организират сборни групи от различни паралелки от един клас или от различни класове.

(4) Когато на места, определени с държавния план-прием, са записани ученици от един и същ клас с различна етническа принадлежност за

обучение в един и същ профил или в една и съща професия, не се допуска обособяването им в паралелки въз основа на етническата им принадлежност.

(5) При условията на този закон за ученик от паралелка може да се организира и индивидуално обучение по отделен учебен предмет или модул.

Чл. 99. (1) Условията и редът за определяне броя на паралелките в училището, броя на учениците в тях, деленето на паралелките на групи, ~~се~~ определят с държавните образователни изисквания за финансиране на институциите, нормиране и заплащане на труда и в съответствие с държавните образователни изисквания за физическата среда на детските градини, училищата и извънучилищните центрове

(2) Броят на паралелките в частното училище и броят на учениците в тях се определят от училището при спазване на държавните образователни изисквания за физическата среда на детските градини, училищата и извънучилищните центрове

Раздел V
Учебно и неучебно време

Чл. 100. (1) Училищното обучение се организира в учебни години.

(2) Учебната година е с продължителност 12 месеца и започва на 15 септември, а в спортните училища – на 1 септември. В случай че 15 септември, съответно 1 септември е почивен ден, тя започва на първия следващ работен ден.

(3) Учебната година включва учебни срокове, учебни седмици, учебни дни и учебни часове, както и ваканции.

(4) Броят на учебните седмици в една учебна година и разпределението им по класове се определят с държавните образователни изисквания за учебния план.

(5) Учебните срокове и тяхната продължителност, продължителността на учебната седмица, продължителността на учебните часове и почивките между тях, както и ваканциите се определят с държавните образователни изисквания за институциите и организацията на дейностите в тях

Чл. 101. (1) Организацията на учебния ден е полудневна и целодневна. Държавата създава условия за разширяване на възможностите за целодневна организация на учебния ден.

(2) Училището организира целодневна организация на учебния ден за учениците в класовете от основната степен при желание на родителите.

(3) Организацията на учебния ден в спортните училища се определя от министъра на младежта и спорта.

(4) Условията и редът за организиране и провеждане на полудневната и целодневната организация на учебния ден се определят с държавните образователни изисквания за институциите и организацията на дейностите в тях

Чл. 102. (1) Учебният ден включва учебни часове и почивки между тях.

(2) Общият брой на учебните часове за изучаване на задължителните и избираемите учебни предмети (раздел А и раздел Б) в учебния план за една учебна седмица не може да е по-малко от 22 и повече от 32, а във формата на обучение по чл. 105, ал.1, т. 8 – не може да са повече от 40.

Чл. 103. (1) За всяка учебна година министърът на образованието и науката определя със заповед:

1. началото и края на ваканциите с изключение на лятната;

2. неучебните дни;

3. началото и края на втория учебен срок.

(2) Заповедта по ал. 1 се издава преди началото на учебната година.

(3) За всяка учебна година директорите на спортните училища въз основа на държавния спортен календар и на училищния учебен план определят със заповед времето за учебно-тренировъчни и оздравителни лагери и за спортно-състезателна дейност.

Чл. 104. (1) Учебни дни може да се определят за неучебни или неучебни дни за учебни със заповед на министъра на образованието и науката.

(2) В случай на разместване на почивните дни през годината на основание чл. 154, ал. 2 от Кодекса на труда обявените почивни дни са неучебни за учениците, съответно обявените работни дни са учебни, освен когато учениците са във ваканция.

(3) В случай на извънредни или непредвидени обстоятелства или за деня на честване на празника на общината кметът на общината след уведомяване на началника на регионалното управление на образованието може да обявява общо до три учебни дни за неучебни в една учебна година за училища на територията на общината.

(4) За организиране на училищни и/или спортни празници директорът на училището след решение на педагогическия съвет може да

обявява до общо три учебни дни в една учебна година за неучебни, но присъствени, за което уведомява началника на регионалното управление на образованието.

(5) Неучебни са и дните, в които учебният процес в училището е временно преустановен по задължително предписание на компетентен орган, определен с нормативен акт.

Раздел VI
Форми на обучение

Чл. 105. (1) Формите на обучение са:

1.дневна;

2.вечерна;

3. задочна;

4. индивидуална;

5. самостоятелна;

6. дистанционна;

7. комбинирана;

8. обучение чрез работа.

(2) Училищното обучение се осъществява в дневна форма или във вечерна форма, освен в случаите, предвидени в този раздел.

(3) Ученикът не може да се обучава в две или повече форми на обучение едновременно.

Чл. 106. (1) Формата на обучение се избира от ученика при условията на чл. 12, ал. 2 и при спазване изискванията на този закон.

(2) Формата на обучение се препоръчва от екипа за подкрепа на развитието за:

1. ученик в задължителна училищна възраст, по-възрастен с повече от три години от останалите ученици в класа;

2. лице, навършило 16 години, което постъпва за първи път в училище;

3. лице, прекъснало обучението си за повече от три последователни учебни години;

4. лице, което не може успешно да завърши един и същ клас повече от три учебни години.

(3) Препоръката по ал. 2 се изготвя след оценка на потребностите от обучение на лицето и при осигуряване защита на интересите на останалите ученици от паралелката.

Чл. 107. (1) Обучението в дневна, вечерна и задочна форма се организира в паралелки и групи.

(2) Обучението в самостоятелната и в индивидуалната форма се организира за отделен ученик.

(3) Обучението в комбинираната форма се организира в паралелки и в групи, а за отделни учебни предмети – за отделен ученик.

(4) Обучението в дистанционната форма може да се организира в групи от ученици от един и същ клас или за отделен ученик.

(5) Обучението чрез работа се организира:

1. в паралелки и/или групи – при обучението в училището и

2. за отделен ученик или в групи – при практическото обучение в реална работна среда;

Чл. 108 (1) Във вечерна форма може да се обучават само лица, навършили 16 години.

(2) По изключение във вечерните училища може да се приемат и лица, навършили 14 години, които поради семейни или социални причини не могат да се обучават в дневна форма.

(3) Обучението във вечерна форма се провежда по училищен учебен план, разработен въз основа на съответния рамков учебен план за вечерна форма.

Чл. 109. (1) В задочна форма може да се обучават само лица, навършили 16 години.

(2) Задочната форма на обучение включва учебни часове, самостоятелна подготовка и полагане на изпити за определяне на годишна оценка по учебните предмети или модулите от училищния учебен план.

(3) Обучението в задочна форма се провежда по училищен учебен план, разработен въз основа на съответния рамков учебен план за задочна форма.

Чл. 110. (1) В индивидуална форма може да се обучават:

1. ученици, които по здравословни причини, удостоверени с медицински документ, издаден от съответната експертна лекарска комисия, не могат да се обучават в присъствена форма за повече от 30 последователни учебни дни;

2. ученици, които по семейни причини желаят да завършат в други срокове обучението си за един или повече класове;

3. ученици с изявени дарби;

4. ученици със специални образователни потребности;

5. учениците в случаите по чл. 106, ал. 2.

(2) В индивидуална форма не се допуска обучение за завършване на повече от два класа в една учебна година.

(3) Индивидуалната форма включва индивидуални учебни часове, както и текущо оценяване или изпити за определяне на срочна или годишна оценка.

(4) Обучението се осъществява по индивидуален учебен план по чл. 94.

(5) Индивидуалните учебни часове се провеждат в училището. В случаите по ал. 1, т. 1, когато ученикът не може да посещава училището, учебните часове се организират в домашни или болнични условия.

(6) Когато ученикът е настанен в болница извън населеното място, в което е училището му, индивидуалните учебни часове се организират от училище, определено след консултация с родителя от началника на съответното регионално управление на образованието, на чиято територия се намира болницата.

Чл. 111. (1) В самостоятелна форма може да се обучават:

1. ученици в задължителна училищна възраст, които по здравословни причини, удостоверени с медицински документ, издаден от съответната експертна лекарска комисия, не могат да се обучават в дневна форма;

2. ученици с изявени дарби;

3. лица, навършили 16 години.

(2) Самостоятелна форма на обучение не може да се организира за ученици с умствена изостаналост и с множество увреждания.

(3) Самостоятелната форма включва самостоятелна подготовка и изпити за определяне на годишни оценки по учебните предмети от училищния учебен план.

(4) При самостоятелна форма на обучение се прилага училищният учебен план за дневна форма, а когато самостоятелната форма се организира от вечерно училище, се прилага училищният учебен план за вечерна форма.

(5) В самостоятелна форма не се допуска обучение за завършване на повече от два класа в една учебна година.

(6) Самостоятелна форма на обучение не може да се организира за ученици със специални образователни потребности - с умствена изостаналост и с множество увреждания.

Чл. 112. (1) Дистанционна форма може да се организира за обучение в класовете от VIII до XII включително за:

1. ученици, които по здравословни причини, удостоверени с медицински документ, издаден от съответната експертна лекарска комисия, не могат да се обучават в дневна форма;

2. ученици със специални образователни потребности;

3. ученици с изявени дарби;

4. ученици, които поради семейни причини пребивават трайно на територията на друга държава и не могат да посещават училище на нейната територия.;

(2) В дистанционна форма не може да се организира обучение за придобиване на професионално образование.

(3) Обучението в дистанционна форма се провежда по училищен учебен план или по индивидуален учебен план, разработени въз основа на съответния рамков учебен план за дистанционна форма.

(4) Дистанционната форма на обучение се осъществява чрез средствата на съвременните информационни и комуникационни технологии и включва дистанционни учебни часове, самоподготовка, текуща обратна връзка за резултатите от обучението и присъствени изпити за определяне на срочни или годишни оценки по учебните предмети или модули

(5) Дистанционна форма на обучение може да се организира от училище, което разполага с необходимите технически и технологични условия.

Чл. 113. **(1)** Дистанционно обучение може да бъде организирано за ученици, които се обучават в дневна форма, ако са налице извънредни обстоятелства, които възпрепятстват посещаването на училище.

(2) Обучението по ал. 1 се организира за период не по-дълъг от един учебен срок, при условия и по ред, определени в държавните образователни изисквания за институциите и организацията на дейностите в тях.

Чл. 114. (1) Комбинираната форма на обучение включва обучение при условията и по реда на дневна форма и индивидуално обучение по един или няколко учебни предмета.

(2) Обучението в комбинирана форма се извършва по училищния учебен план или по индивидуален учебен план - за ученици със специални образователни потребности и за ученици с изявени дарби.

(3) Комбинирана форма на обучение може да се организира за:

1. ученик със специални образователни потребности;

2. ученик с изявени дарби;

3. ученик в класовете от основната степен на образование, преместен в училище, в което не се изучава чуждият език, който ученикът е изучавал преди преместването си, при условие че в населеното място няма училище, в което този език да се преподава;

4. ученик в VIII клас, преместен в училище, в което не се изучава учебен предмет от общообразователната разширена подготовка, който ученикът е изучавал преди преместването си, ако преместването се извършва след началото на втория учебен срок.

(4) В случаите по ал. 2, т. 3 и 4 вместо чуждия език или съответния учебен предмет от общообразователната разширена подготовка, предвиден в училищния учебен план на приемащото училище, се организира индивидуално обучение по чуждия език или по учебния предмет, който ученикът е изучавал преди преместването си. Индивидуалното обучение се осъществява от друго училище - по реда на чл. 112, ал. 3-5, или от приемащото училище - по реда на чл. 111, ал. 3 и 4.

(5) В случаите по ал. 2, т. 1 индивидуалното обучение може да се осъществява по един или по няколко учебни предмета. Индивидуалното обучение се осъществява от училището - по реда на чл. 109, ал. 3-5, или от друго училище - по реда на чл. 112, ал. 3-5.

(6) В случаите по ал. 2, т. 2 индивидуалното обучение се осъществява по един или няколко учебни предмета, по които ученикът е показал трайни способности и постижения, надвишаващи постиженията на неговите връстници. Индивидуалното обучение се осъществява от училището по реда на чл. 109, ал. 3-5.

Чл. 115. (1) Обучението чрез работа е специфична форма на обучение, при която професионалната квалификация се придобива чрез:

1.практическо обучение в реална работна среда и

2. обучение в професионална гимназия.

(2) Обучението чрез работа може да се организира от професионална гимназия въз основа на партньорство между един или няколко работодатели.

(4) Обучение чрез работа се организира в XI и XII клас за ученици, които са навършили 16 години.

Чл. 116. (1) Организацията на обучението във формите на обучение, както и условията и редът за преминаване от една форма на обучение в друга се уреждат с държавните образователни изисквания за институциите и организацията на дейностите в тях, а обучение чрез работа се организира и осъществява при условия и по ред, определени в Закона за професионалното образование и обучение.

(2) Оценяването в различните форми на обучение се извършва при условията и по реда на държавните образователни изисквания за оценяването на резултатите от обучението на учениците.

Раздел VII
Оценяване на резултатите от обучението на учениците

Чл. 117. (1) Оценяването е процес на установяване и измерване на постигнатите резултати от обучението по учебните предмети и модули.

(2) Оценката е показател за степента, в която компетентностите, постигнати от учениците в резултат на обучението по учебен предмет или модул, съответстват на определените с държавните образователни изисквания за общообразователната подготовка, с държавните образователни изисквания за профилиращата подготовка и/или с държавните образователни изисквания за придобиването на квалификация по професия и/или с учебната програма по съответния учебен предмет или модул за съответния клас.

(3) За учениците със специални образователни потребности, които се обучават по индивдуална програма по чл. 74, ал. 2 или по индивидуална учебна програма по чл. 84, ал. 1, оценката е показател за степента, в която са постигнати компетентностите, заложени в нея.

(4) Не се поставят оценки по факултативни учебни предмети, модули или занимания по интереси, при обучението в учебните часове по чл. 90, ал. 1, както и по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания.

Чл. 118. (1) Основните цели на оценяването са:

1. диагностика на индивидуалните постижения и на напредъка на ученика и определяне на потребностите му от учене и на областите, в които има нужда от подкрепа;

2. мониторинг на образователния процес за прилагане на политики и мерки, насочени към подобряване качеството на образование.

(2) Оценяване се извършва:

1. в процеса на обучение;

2. в края на клас или на етап от степен на образование;

3. при завършване степен на образование.

Чл. 119. (1) Оценяването се извършва чрез текущи изпитвания и изпити.

(2) Текущите изпитвания се осъществяват в процеса на обучение. В резултат на текущите изпитвания се поставят текущи оценки, въз основа на които се формират срочни и годишни оценки.

(3) Изпитите са:

1. приравнителни;

2. за определяне на срочна или на годишна оценка по учебен предмет или модул;

3. за промяна на оценката;

4. за установяване степента на постигане на компетентностите, определени в учебната програма по учебен предмет или модул за определен клас;

5. за установяване степента на постигане на компетентностите, определени с държавните образователни изисквания за общообразователната подготовка за определен етап от степента на образование, с държавните образователни изисквания за профилиращата подготовка и/или с държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професия;

6. държавни зрелостни изпити;

7. държавни изпити за придобиване на професионална квалификация.

Чл. 120. (1) В зависимост от оценяващия оценяването може да е:

1. вътрешно - когато оценката се поставя от обучаващия учител;

2. външно – когато оценката се поставя от комисия или от лице, различно от обучаващия учител.

(2) В зависимост от организацията и обхвата си оценяването в процеса на училищното обучение може да е:

1. национално – обхваща ученици от един клас в цялата страна;

2. регионално – обхваща ученици от един клас в рамките на отделен регион;

3. училищно – обхваща ученици от един клас в рамките на отделно училище;

4. групово – обхваща част или всички ученици от една или повече паралелки;

5. индивидуално – за отделен ученик.

(3) В края на IV, VII клас се провежда национално външно оценяване за установяване степента на постигане на компетентностите за началния и за прогимназиалния етап, определени с държавните образователни изисквания за общообразователната подготовка.

(4) Форматът на националното външно оценяване по ал. 3, учебните предмети, по които то се извършва, както и условията и редът за организацията и провеждането му се определят с държавните образователни изисквания за оценяването на резултатите от обучението на учениците.

Чл. 121. (1) Оценката съдържа качествен и количествен показател.

(2) Оценките, които може да се поставят, са „отличен (6)”, „много добър (5)”, „добър (4)”, „среден (3)”, „слаб (2)”.

(3) В случаите, когато количественият показател не се определя като цяло число, качественият показател се определя при условията на с държавните образователни изисквания за оценяването на резултатите от обучението на учениците.

(4) Когато се използват други количествени показатели, те се приравняват към оценките по ал. 2.

(5) Оценките от националното външно оценяване в края на VII, както и от държавните зрелостни изпити и от държавния изпит за придобиване на професионална квалификация може да се изразяват само с количествени показатели - в брой точки, без да се приравняват към оценките по ал. 2.

(6) На учениците в I клас се поставят оценки само с качествен показател. Оценките, които се поставят, са „отлично”, „много добре”, „добре”, „задоволително”, „незадоволително”.

(7) На учениците със специални образователни потребности, които се обучават по индивидуална учебна програма по чл. 84, ал. 1, се поставят оценки само с качествен показател. Оценките, които се поставят, са „отлично”, „много добре”, „добре”, „задоволително”.

(8) На учениците със специални образователни потребности, които се обучават по индивидуална програма по чл. 74, ал. 2, се поставят оценки само с качествен показател, които може да са: „постига изискванията”, „справя се” и „среща затруднения.

(9) Когато се установи, че учениците по ал. 7 и 8 са постигнали изискванията на учебната програма по учебен предмет от училищния учебен план, се поставя оценка с количествен показател и по този учебен предмет и обучението по индивидуална учебна програма се преустановява.

Чл. 122. Основните компоненти на оценяването, видовете и формите на оценяване, както и организацията, условията и редът за извършването му се определят с държавните образователни изисквания за оценяването на резултатите от обучението на учениците.

Раздел VIII
Завършване на клас, етап и степен на образование

Чл. 123. (1) Ученик завършва успешно клас, ако има годишни оценки най-малко „среден (3)” по всички задължителни и избираеми учебни предмети или модули, предвидени в раздел А и раздел Б на училищния учебен план за съответния клас.

(2) Ученик, успешно завършил определен клас, продължава обучението си в следващия клас.

(3) Учениците от I, II и III клас продължават обучението си съответно във II, III и IV клас независимо от годишните си оценки по изучаваните учебни предмети.

(4) Учениците със специални образователни потребности по чл. 121, ал. 7 и 8 продължават обучението си в следващия клас независимо от годишните си оценки по изучаваните учебни предмети .

Чл. 124. (1) Ученик, който има годишна оценка „слаб (2)” по учебен предмет или модул, полага поправителен изпит по учебния предмет или модул при условия и по ред, определени с държавните образователни изисквания за оценяването на резултатите от обучението на учениците.

(2) В случаите по ал. 1 ученик, който не се е явил или не е положил успешно поправителния изпит, повтаря класа.

Чл. 125. (1) Учениците от I клас, които имат годишна оценка „незадоволително”, както и учениците от II и III клас включително, които имат годишна оценка „слаб (2)” по учебен предмет не полагат поправителни изпити и не повтарят класа.

(2) За учениците по ал. 1 се организира допълнително обучение по време на лятната ваканция при условия и по ред, определени със заповед на

директора на училището. При необходимост допълнителното обучение може да продължи и през следващата учебна година.

Чл. 126. Ученик от XII клас, който има годишна оценка „слаб (2)” по един или по няколко учебни предмета или модула и не се е явил или не е положил успешно поправителни изпити, не повтаря класа. Той може да се явява на поправителни изпити без ограничения на броя изпитни сесии при условия и по ред, определени с държавните образователни изисквания за оценяване на резултатите от обучението на учениците.

Чл. 127. (1) Ученик със специални образователни потребности не повтаря класа.

(2) За обучението на ученик със специални образователни потребности, който има годишна оценка „слаб (2)” по учебен предмет, по преценка на екипа за подкрепа на развитието в следващия клас може да се разработва индивидуална учебна програма по съответния учебен предмет.

(3) В случаите по ал. 2, когато за ученика не е разработена индивидуална учебна програма по учебния предмет, по който има оценка „слаб (2)”, през следващата учебна година той полага поправителен изпит по този учебен предмет.

Чл. 128. Ученик, който е в самостоятелна или задочна форма, при повтаряне на класа се обучава и се явява на изпити само по учебните предмети или модули, по които има оценка „слаб (2)”.

Чл. 129. (1) На учениците, завършили обучението си в I клас, се издава удостоверение за завършен I клас.

(2) Извън случаите по ал. 1 завършено обучение в определен клас се удостоверява с ученическа книжка.

Чл. 130. (1) Учениците, завършили обучението си в IV клас, получават удостоверение за завършен начален етап на основно образование.

(2) Документът по ал. 1 дава право на продължаване на обучението в прогимназиалния етап на основно образование.

(3) Учениците със специални образователни потребности по чл.121, ал. 7, завършили обучението си в IV клас, получават удостоверение за завършен IV клас, което им дава право да продължат обучението си в прогимназиалния етап на основно образование.

(4) Учениците по ал. 3 може да получат удостоверение за завършен начален етап на основно образование при условия и по ред, определени в държавните образователни изисквания за оценяване на резултатите от обучението на учениците..

Чл. 131. (1) Учениците, завършили успешно VII клас, придобиват основно образование, което се удостоверява със свидетелство за основно образование. Свидетелството дава право за продължаване на обучението в средната степен на образование, както и на обучение за придобиване на професионална квалификация.

(2) Учениците със специални образователни потребности по чл.121, ал. 7 и 8, завършили обучението си в VII клас, получават удостоверение за завършен VII клас, което им дава право да продължат обучението си в VIII клас и на професионално обучение.

(3) Учениците по ал. 2 може да придобият основно образование при условия и по ред, определени в държавните образователни изисквания за оценяване на резултатите от обучението на учениците.

Чл. 132. (1) Учениците, успешно завършили XII клас, стават зрелостници и придобиват право да се явят на държавни зрелостни изпити и на държавен изпит за придобиване на професионална квалификация.

(2) Зрелостниците, обучавани по училищен учебен план, който осигурява профилираща подготовка, придобиват средно образование след успешно полагане на задължителен държавен зрелостен изпит по учебния предмет „Български език и литература" и на задължителен държавен зрелостен изпит по профилиращ учебен предмет.

(3) Зрелостниците, обучавани по училищен учебен план, който осигурява професионална подготовка, придобиват средно образование след успешно полагане на задължителен държавен зрелостен изпит по учебния предмет „Български език и литература" и на задължителен държавен изпит за придобиване на професионална квалификация - по теория и практика на професията.

Чл. 133. (1) Придобиването на средно образование се удостоверява с диплома за средно образование, в която се вписва и общият успех. Дипломата за средно образование е окончателна и дава право за продължаване на образованието или професионална квалификация.

(2) Зрелостниците по чл. 134, ал. 3 освен диплома за средно образование получават и свидетелство за професионална квалификация. При условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение те получават и свидетелство за правоспособност за професиите, за които се изисква такава.

(3) По свое желание лицето може да получи европейско приложение към свидетелството за професионална квалификация и/или приложение към

дипломата за средно образование на чужд език – английски, френски или немски.

Чл.134. (1) Задължителният държавен зрелостен изпит по учебния предмет „Български език и литература” се полага върху учебно съдържание, изучавано по задължителния учебен предмет „Български език и литература” в учебните часове от раздел А на учебния план в VIII и XII клас.

(2) Вторият задължителен държавен зрелостен изпит по чл. 132, ал. 2 се полага по учебен предмет, избран от ученика измежду учебните предмети „Чужд език - английски, френски, немски, италиански, испански или руски”, „Математика”, ”Информатика”, „Информационни технологии” „Физика и астрономия”, „Биология и здравно образование”, „Химия и опазване на околната среда”, „История и цивилизации” и „География и икономика”, „Предприемачество”, „Музика”, „Изобразително изкуство” и „Философия”, ако ученикът го е изучавал като профилиращ учебен предмет в учебните часове от раздел Б на учебния план в VIII и в XII. Държавният зрелостен изпит се полага върху учебното съдържание от задължителните модули на профилиращия учебен предмет.

(3) Държавният изпит за придобиване на професионална квалификация по чл. 132, ал. 3 се полага при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 135. (1) По свое желание зрелостникът може да положи и до два допълнителни държавни зрелостни изпита по избрани от него учебни предмети измежду учебните предмети „Български език и литература”, „Чужд език – английски, френски, немски, италиански, испански или руски”, „Математика”, „Информационни технологии” „Физика и астрономия”, „Биология и здравно образование”, „Химия и опазване на околната среда”, „История и цивилизации” и „География и икономика” и „Философия”.

(2) В случай че избраният учебен предмет по ал. 1 е изучаван от ученика като профилиращ, държавният зрелостен изпит се полага върху учебното съдържание от задължителните модули на профилиращия учебен предмет, изучавано в учебните часове от раздел Б на учебния план в VIII и в XII.

(3) В случай че избраният учебен предмет по ал. 1 не е изучаван от ученика като профилиращ, държавният зрелостен изпит се полага върху учебното съдържание, изучавано по съответния задължителен учебен предмет в учебните часове от раздел А на учебния план в класовете от гимназиалния етап на средната степен на образование.

(4) Зрелостникът може да положи допълнителен държавен зрелостен изпит по учебния предмет „Български език и литература” само ако е изучавал учебния предмет като профилиращ. Държавният зрелостен изпит се полага върху учебното съдържание от задължителните модули на профилиращия учебен предмет.

(5) Освен случаите по ал. 4 допълнителен държавен зрелостен изпит не може да се полага по учебен предмет, по който зрелостникът е положил задължителен държавен зрелостен изпит.

(6) Допълнителен държавен зрелостен изпит по учебния предмет „Чужд език” може да се положи и по чужд език, различен от посочените в ал. 1, ако съгласно училищния учебен план ученикът е изучавал съответния чужд език в IX и X клас и като профилиращ учебен предмет в XI и XII клас.

Чл. 136. (1) Учениците, обучаващи се при условията на международен договор, който предвижда при завършване на средно образование полагане на изпит по официалния или по един от официалните езици на държавата – страна по договора, може да поискат този изпит да бъде зачетен за втори задължителен държавен зрелостен изпит, ако езикът на държавата – страна по договора, е сред чуждите езици по чл. 134, ал. 2 и ако изпитът е положен при условията и по реда, предвидени в международния договор.

(2) В случаите по ал. 1 оценката от изпита по език, положен при условията и по реда, предвидени в международния договор, се вписва в дипломата за средно образование като оценка от втория задължителен държавен зрелостен изпит.

(3) Разпоредбата по ал. 1 не се прилага за изпити, които се оценяват по начин, който не позволява резултатът да бъде приравнен към система за оценяване, действаща в училищното образование в Република България.

Чл. 137. (1) Учебно-изпитните програми за държавните зрелостни изпити, които се полагат върху учебното съдържание, изучавано по съответните задължителни учебни предмети в часовете от раздел А на учебния план, се определят с държавните образователни изисквания за общообразователната подготовка.

(2) Учебно-изпитните програми за държавните зрелостни изпити, които се полагат върху учебното съдържание от задължителните модули на профилиращия учебен предмет, се определят с държавните образователни изисквания за профилиращата подготовка.

(3) Формирането на общия успех по чл. 133, ал. 1, както и условията и редът за организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити се уреждат с държавните образователни изисквания за оценяване на резултатите от обучението на учениците.

(4) Държавните зрелостни изпити по всеки учебен предмет се оценяват на национално равнище от учители и от преподаватели от висшите училища.

Чл. 138. (1) Зрелостник, който не се е явил или не е положил успешно някои от изпитите по чл. 132, ал. 2 или някои от изпитите по чл. 132, ал. 3, по свое желание получава удостоверение за завършен гимназиален етап, което дава право на професионално обучение. Удостоверението за завършен гимназиален етап не дава право за продължаване на образованието.

(2) Зрелостник, който не се е явил или не е положил успешно допълнителен държавен зрелостен изпит, придобива средно образование, ако е положил успешно задължителните държавни зрелостни изпити, съответно държавния изпит за придобиване на професионална квалификация. В тези случаи в дипломата за средно образование се вписват само успешно положените допълнителни държавни зрелостни изпити.

(3) Зрелостниците по ал. 1 може да се явяват на държавни зрелостни изпити и на държавния изпит за придобиване на квалификация по професия без ограничение на възраст и на брой изпитни сесии при спазване на юридическите актове, действащи към момента на явяването.

(4) Зрелостниците по ал. 1 полагат само задължителния държавен зрелостен изпит или държавния изпит за придобиване на квалификация по професия, който не са положили успешно. При всяко следващо явяване на държавен зрелостен изпит по профилиращ предмет зрелостникът може да сменя избора си на учебен предмет при условията на чл. 134, ал. 2.

(5) Зрелостник, положил успешно само държавния изпит за придобиване на квалификация по професия, получава свидетелство за професионална квалификация. При условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение може да получи и свидетелство за правоспособност.

(6) Учениците със специални образователни потребности по чл. 121, ал. 7 и 8, завършили обучението си **в** XII клас, получават удостоверението по ал. 1.

(7) Лицата по ал. 6 може да придобият средно образование при условия и по ред, определени в държавните образователни изисквания за оценяване на резултатите от обучението на учениците.

Чл. 139. Учениците не може да повтарят успешно завършен клас и повторно да придобиват образование от една и съща степен, освен в случаите, предвидени в нормативен акт.

Чл. 140. Условията и редът за завършване на определен клас и определен етап от степента на образование и за преминаване в следващ клас или етап от степента на образование се определят най-късно до началото на съответната учебна година на съответния клас или етап.

Чл. 141. (1) Изискванията към съдържанието на документите за завършен клас, етап или степен на образование се определят с държавните образователни изисквания за информацията и документите.

(2) В документите за завършен етап от степента на образование, за завършено образование, за придобита степен на професионална квалификация, както и за завършено професионално обучение се посочва съответното ниво от Националната квалификационна рамка и от Европейската квалификационна рамка.

(3) Министърът на образованието и науката организира създаването и воденето на информационен регистър за документите за завършено основно образование, средно образование и/или степен на професионална квалификация.

Раздел IX
План-прием. Постъпване и преместване на ученици

Чл. 142. Учениците постъпват в публичните училища на местата, определени с училищния и с държавния план-прием.

Чл. 143. Държавният план-прием определя броя на местата, на които се приемат учениците:

1. в профилираните гимназии и в професионалните гимназии, в паралелките за профилирана подготовка в средните училища и в професионалните гимназии или в паралелките за професионална подготовка в средните училища и в профилираните гимназии – в IX клас;
2. математическите училища – в V клас или в VIII клас
3. спортните училища – в V, в VI, в VII или в VIII клас;
4. училищата по изкуствата – в I, в V или в VIII клас;

5. училищата по културата – в I или в VIII клас.

Чл. 144. Извън случаите по чл. 143 се утвърждава училищен план-прием, който определя броя на местата, на които учениците постъпват в първия от класовете на началния и/или на прогимназиалния, а за вечерните училища, специалните училища, училищата към местата за лишаване от свобода и за българските училища в чужбина – и за първия от класовете на гимназиалния етап. Този брой може да се променя от директора в следващите класове в съответствие с реално записаните ученици.

Чл. 145. (1) Училищният план-прием се определя преди началото на учебната година от директора на училището при условията и по реда на държавните образователни изисквания за институциите и организацията на дейностите в тях и при спазване на държавните образователни изисквания за физическата среда на детските градини, училищата и извънучилищните центрове.

(2) Държавният план-прием се утвърждава за всяка учебна година със заповед на:

1. министъра на образованието и науката – за държавните училища по чл.143, ал. 1, т. 1 и 2;

2. началника на регионалното управление на образованието, след съгласуване с министъра на образованието и науката – за общинските училища по чл. 143, ал. 1, т. 1 и 2;

3. министъра на младежта и спорта – за училищата по чл. 143, ал. 1, т. 3;

4. министъра на културата - за училищата по чл. 143, ал. 1, т. 4 и 5.

(3) Държавният план-прием по ал. 2, т. 1 и 2 се утвърждават след съгласуване с финансиращия орган.

(4) Държавният план-прием за спортните училища се утвърждават след съгласуване с министъра на образованието и науката.

(5) Условията и редът за утвърждаване на държавния план-прием за училищата по чл. 143, ал. 1, т. 1 и 2 се определят с държавните образователни изисквания за институциите и организацията на дейностите в тях, а за училищата, които осигуряват професионална подготовка - при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение. .

(6) Условията и редът за утвърждаване на държавния план-прием за училищата по чл. 143, ал. 1, т. 3 се определят с наредба на министъра на младежта и спорта, а за училищата по чл. 143, ал. 1, т. 4 и 5 – с наредба на министъра на културата.

Чл. 146. (1) Държавен план-прием за обучение в паралелки за придобиване на професионална квалификация в средно училище и в профилирана гимназия може да се утвърждава при следните условия:

1. училището разполага с необходимата материално-техническа база;

2. училището разполага с възможност за осигуряване на обучението с учители по професионална подготовка;

3. няма друго училище, което да предлага същото обучение, на територията на общината или на територията на съседна община, пътуването до която е обезпечено с редовен транспорт;

4. професиите са близки до основния профил, по който училището осъществява обучение – за профилираната гимназия.

(2) Държавен план-прием за обучение в паралелки, в които в гимназиалния етап се осигурява профилираща подготовка, може да се утвърждава в професионални гимназии, ако няма друго училище, което да предлага същото обучение, на територията на общината или на територията на съседна община, пътуването до която е обезпечено с редовен транспорт.

Чл. 147. (1) Освен в случаите, предвидени в този закон, приемането на учениците в I клас не може да се извършва въз основа на проверка на способностите им.

(2) Приемането на учениците в VIII клас в училищата по чл. 143, ал. 1, т. 1 се извършва въз основа на резултатите от националното външно оценяване. В тези случаи може да се извършва и проверка на способностите за профили и специалности от професии, определени с държавните образователни изисквания за институциите и организацията на дейностите в тях.

(3) Приемането на учениците в училищата по чл. 143, ал. 1, т. 2 се извършва при условия и по ред, определени от училището .

(4) Ученици със специални образователни потребности постъпват в специалните училища след оценка и насочване при условия и по ред, определени с държавните образователни изисквания за включващото обучение и подкрепата на развитието на децата и учениците.

(5) Учениците, които са получили удостоверение за завършен VII клас, може да продължат обучението си в следващ клас след насочване от регионалния екип за подкрепа на развитието в училище по чл. 143, ал. 1, т. 1, при условия и по ред, определени с държавните образователни изисквания за включващото обучение и подкрепата на развитието на децата и учениците.

Чл. 148. (1) За учениците, които се приемат по утвърден държавен план-прием в училищата по културата, в училищата по изкуствата и в спортните училища, може да се извършва проверка на способностите.

(2) Проверката на способностите се организира при условия и по ред, определени:

1. с наредба на министъра на културата – за училищата по изкуствата и за училищата по културата;

2. с наредба на министъра на младежта и спорта – за спортните училища.

Чл. 149. Условията и редът за приемане и преместване на учениците от I до XII клас се определят с държавните образователни изисквания за институциите и организация на дейностите в тях, а за учениците в училищата по изкуствата, в училищата по културата и в спортните училища – с наредбите по чл. 148, ал. 2.

Чл. 150. (1) При преместването си учениците от I до VII клас включително не полагат приравнителни изпити.

(2) При преместването си учениците от VIII до XII клас включително полагат приравнителни изпити, когато училищните учебни планове на приемащото училище и училището, от което ученикът се премества, са разработени въз основа на различни рамкови или типови учебни планове.

Чл. 151. (1) Приемането на ученици в българските училища в чужбина се извършва при условия и по ред, определени в акта за откриването им.

(2) Приемането на ученици в частни училища се извършва при условия и по ред, определени с правилниците за дейността им.

Глава седма
УЧЕБНИЦИ И УЧЕБНИ ПОМАГАЛА

Раздел I
Общи положения

Чл. 152. (1) Учебникът е произведение, създадено в резултат на творческа дейност, което е одобрено при условията и по реда на този закон за осигуряване на училищната подготовка. Учебникът е дидактическо средство, което подпомага цялостно обучението на ученика по учебен предмет или

модул за придобиване на компетентностите, посочени в съответната учебна програма.

(2) Учебното помагало е произведение, създадено в резултат на творческа дейност, което е одобрено при условията и по реда на този закон за частично подпомагане училищното обучение или частично или цялостно подпомагане на предучилищното обучение или на обучението на деца със сензорни увреждания - с увреден слух и с нарушено зрение, по специалните учебни предмети. Учебното помагало е дидактическо средство:

1. за придобиването на компетентностите, определени в програмата по съответното образователно направление за определената възрастова група.

2. за допълване, разширяване или задълбочаване на компетентности, определени в държавните образователни изисквания за общообразователната подготовка, за профилиращата подготовка или за придобиването на квалификация по професия;

3. затвърждаване или практическо прилагане на усвоените компетентности.

4. оценка и самооценка на постиженията на ученика;

5. формиране на умения и практическо прилагане на усвоените умения по специалните учебни предмети за деца със сензорни увреждания – с увреден слух и с нарушено зрение;

Чл. 153. В училищното обучение може да се ползват и одобрени учебни комплекти. Учебният комплект включва учебник и едно или няколко учебни помагала, одобрени в единна система.

Чл. 154. За всеки учебен предмет от задължителната общообразователна подготовка за всеки клас от началния, прогимназиалния и гимназиалния етап се одобрява по един учебник или учебен комплект.

Чл. 155. (1) Според предназначението си учебниците са за обучение по:

1. учебен предмет от задължителната общообразователната подготовка ;

2. задължителен модул от профилиращата подготовка~~;~~

3. учебния предмет „Майчин език”, учебният предмет „Религия” и учебния предмет „Хореография”;

4. учебен предмет или модул от задължителната професионална подготовка;

5. специален учебен предмет за учениците със сензорни увреждания – с увреден слух и с нарушено зрение

6. специализиран учебен предмет;

7. за обучение на ученици с умствена изостаналост и с множество увреждания;

(2) Учебниците се създават по един учебен предмет или модул за един клас с изключение на:

1. учебниците по ал. 1, т. 2 и 4, които може да се създават и по повече от един модул и/или за повече от един клас, ако това е определено в решението за откриване на процедурата за оценяване и одобряване на проекти на учебници.

2. учебниците по ал. 1, т. 1, 3, 4 и 6, които може да се създават по един учебен предмет и за повече от един клас, ако това е определено в решението за откриване на процедурата за оценяване и одобряване на проекти на учебници;

3. учебниците по ал. 1, т. 7, които може да се създават по повече от един учебен предмет или модул и за повече от един клас.

Чл. 156. Учебните помагала се създават по един учебен предмет или по един или повече модули за един или повече класове от определен етап на степента на образование, а за предучилищното обучение - по едно или повече образователни направления за една възрастова група.

Чл. 157. (1) Учебниците и учебните помагала се създават като печатни издания, печатни издания с електронен вариант или електронни издания.

(2) Видът на учебниците по ал. 1 се определя с решението за провеждане на конкурс за проект или с решението за откриване на процедурата за оценяване и одобряване на проекти на учебници.

Чл. 158. (1)Учебниците и учебните помагала трябва да са съобразени с възрастовите характеристики на децата и учениците, както и да насърчават самостоятелността и критическото мислене.

(2) Учебниците и учебните комплекти не може да съдържат елементи на търговска реклама.

(3) Изискванията към съдържанието, графичния дизайн, полиграфическото и електронното изпълнение на учебниците, учебните комплекти и учебните помагала се определят с държавните образователни изисквания за учебниците и учебните помагала.

Чл. 159. (1) Учебниците и учебните комплекти за училищното обучение се одобряват със заповед министъра на образованието и науката, с изключение на учебниците по специализираните учебни предмети и по

учебните предмети от професионалната подготовка за училищата по чл. 39, ал.2, т. 2, 3 и 4, които се одобряват със заповед на:

1. министъра на културата – за училищата по изкуствата и училищата по културата;

2. министъра на младежта и спорта – за спортните училища.

Чл. 160. Учебните помагала за системата на народната просвета се одобряват със заповед на министъра на образованието и науката, с изключение на учебните помагала за обучение по изкуство и култура, които се одобряват със заповед на министъра на културата.

Чл. 161. (1) Върху учебниците и учебните помагала, одобрени по реда на тази глава, на подходящо място се посочва заповедта за одобряване на учебника или учебното помагало, както и заповедта за одобряване на неговите промени.

(2) Върху учебниците и учебните помагала по ал. 1 на подходящо място се изписват и имената на оценителите, включително на оценителите на извършените промени, както и имената на членовете на комисията по чл. 13.

(3) След поставяне на текста по ал. 1 и 2 вносителят е длъжен да предостави в съответното министерство по чл. 159 или чл. 16 три екземпляра от учебника и учебното помагало.

Чл. 162. Одобрените учебници, учебни комплекти и учебни помагала може да се използват в предучилищното и училищното обучение до промяна на съдържанието, графичния дизайн, полиграфическото или електронното изпълнение на одобрения учебник или до одобряване на нови учебници.

Чл. 163. Условията и редът за одобряване на проектите на учебници, учебни комплекти и учебни помагала и на промените в тях, включително определянето на оценителите, както и условията и редът за издаване на списъка по чл. 178 се определят с държавните образователни изисквания за учебниците и учебните помагала.

Чл. 164. (1) В системата на народната просвета се осигуряват за безвъзмездно ползване от децата и учениците учебници и/или учебни помагала при условия и по ред, определени от Министерския съвет.

(2) Учебниците извън ал. 1, както и учебните помагала, които ще използват учениците, се избират от учителя, който преподава в паралелката по съответния учебен предмет или модул.

(3) Учебните помагала, които се използват в предучилищното обучение извън ал. 1 се избират от учителите, които преподават в съответната група в детската градина или в училището.

Раздел II
Одобряване на учебник

Чл. 165. При условията и по реда на този раздел се одобряват нови учебници за задължителната общообразователна подготовка за началния, прогимназиалния и гимназиалния етап.

Чл. 166. (1) Учебниците за начален, прогимназиален и гимназиален етап се одобряват след провеждане на конкурс за проект и процедура по договаряне без обявление при условията и по реда на Закона за обществените поръчки.

(2) Конкурсът за проект и процедурата по договаряне без обявление може да се провежда и за проект на учебен комплект, ако това е посочено в обявлението за конкурса.

Чл. 167. (1) Конкурс за проект се обявява след утвърждаване на нови учебни програми;

(2) След изтичане на 4-годишен период на използване на одобрения учебник в обучението и след анализ на ефективността и приложимостта му в учебния процес конкурс за проект може да се обяви и без да са утвърдени нови учебни програми.

(3) Срокът за подаване на документите за участие в конкурса за проект не може да е по-кратък от 9 месеца от публикуване на обявлението за конкурса в Регистъра за обществените поръчки.

Чл. 168. (1) Проектите на учебници се оценяват за съответствие с държавните образователни изисквания за учебниците и учебните помагала.

(2) Оценяването по ал. 1 се извършват от оценители, определени от съответния министър по чл. 159, ал. 1.

(3) Не може да е оценител лице, което е:

1. автор или издател на внесен в процедурата по оценяване проект на учебник;

2. автор или издател на одобрен учебник по съответния учебен предмет за съответния клас, който се използва в системата на народната просвета;

3. в договорни отношения с автора или издателя към момента на провеждането на процедурата;

4. в йерархична връзка на ръководство и контрол с автор или издател на произведение, което се предлага като проект на учебник;

5. е участник в каквото и да е качество при създаването на произведението, което се предлага като проект на учебник;

6. съпруг на автора или издателя или техен роднина – по права линия – без ограничение, а по съребрена линия или по сватовство – до четвърта степен включително.

(4) Липсата на обстоятелствата по ал. 1 се удостоверява с декларация.

Чл. 169. След процедурата по договаряне без обявление министърът на образованието и науката сключва договор за изготвяне на окончателен проект на учебник с участника, определен за изпълнител.

Чл. 170. (1) По време на изпълнението на договора по чл. 169 преди приемане на окончателния проект на учебник се извършва публично обсъждане на избрания проект на учебник.

(2) Публичното обсъждане се организира от Министерството на образованието и науката след публикуване на проекта на учебник на интернет страницата на министерството, като на заинтересованите лица се предоставя най-малко едномесечен срок за предложения и становища по проекта.

Чл. 171. (1) Министърът на образованието и науката определя комисия, която съвместно с изпълнителя обсъжда постъпилите предложения и становища и приема решение за необходимите промени в проекта на учебник.

(2) Членове на комисията могат да бъдат лица, които декларират, че не са участвали в каквото и да е качество в изготвянето на проект на учебник, внесен в конкурса за проект.

(3) Членовете на комисията представят на министъра декларация за съответствие на обстоятелствата по ал.3 след получаване на списъка с участниците в конкурса за проект.

Чл. 172. (1) Въз основа на обсъждането и решението на комисията по чл. 170 изпълнителят внася съответните изменения и изготвя окончателния проект на учебник.

(2) Окончателният проект на учебник се одобрява със заповед на министъра на образованието и науката, ако в него са отразени необходимите промени по чл. 170, ал. 1.

Чл. 173. Възпроизвеждането и разпространяването на одобрения учебник се възлага от министъра на образованието и науката при условията и по реда на Закона за обществените поръчки.

Раздел III
Промени в одобрените учебници

Чл. 174. (1) В одобрените учебници и учебни комплекти може да се извършват само обективно необходими промени в съдържанието, графичния дизайн, полиграфическото или електронното изпълнение. Обективно необходими промени са корекции на грешки или са следствие на промяна на нормативната уредба, обективна промяна на факти, обстоятелства, статистики и други подобни.

(2) Промените по ал. 1 в учебниците за задължителната общообразователна подготовка за началния, прогимназиалния и гимназиалния етап се извършват, оценяват и одобряват при условията и по реда на договора по чл.169.

(3) Извън случаите по ал. 2, промените по ал. 1 в учебниците, се извършват от авторите или издателите само по инициатива на съответния министър по чл. 159.

(4) В случаите по ал. 2 и 3 промяната се одобрява от съответния министър по чл. 159.

(5) Авторите и/или издателите на одобрените учебници и учебни комплекти може да извършват поправки на очевидни фактически грешки по своя инициатива и без одобрение по ал. 4, като в тези случаи са длъжни да уведомят съответния министър в едноседмичен срок от отпечатването на тиража.

Раздел IV
Одобряване на учебни помагала

Чл. 174. (1) Процедурата за оценяване и одобряване на проекти на учебно помагало се открива по искане на издател и/или автор с подаване на заявление до съответния министър по чл. 159, ал. 1.

(2) Процедурата по ал. 1 се провежда ежегодно в сесии, определени в държавните образователни изисквания за учебниците и учебните помагала.

(3) При необходимост министърът може да определя със заповед допълнителна сесия за оценяване и одобряване на учебни помагала. Допълнителна сесия може да се определя и само за учебни помагала от определен вид, за определен клас или вид подготовка.

Чл. 175. Вносители на проект на учебно помагало в процедурата по чл. 174 могат да бъдат издатели и/или автори.

Чл. 176. (1) Оценяването на проектите на учебно помагало се извършва от оценители, определени със заповед от съответния министър по чл. 158.

(2) Не може да е оценител по ал. 1 лице, за което са налице обстоятелствата по чл. 168, ал. 3, което се установява с декларация, подписана от всеки член на комисията.

Чл. 177. (1) Министърът по чл. 157 със заповед:

1. одобрява проектите на учебно помагало, които отговарят на държавните образователни изисквания за учебниците и учебните помагала;

2. отказва да одобри проектите на учебно помагало, които не отговарят на държавните образователни изисквания за учебниците и учебните помагала.

(2) Заповедта по ал. 1 се издава не по-късно от четири месеца от изтичане на срока за подаване на заявленията по чл. 174, ал. 1 в съответната сесия.

Раздел V
Списък на учебниците и учебните комплекти и на учебните помагала

Чл. 178. (1) За всяка учебна година министърът на образованието и науката, съответно министъра на културата и министъра на младежта и спорта утвърждават списъци на учебниците и учебните комплекти, които може да се използват в системата на народната просвета.

(2) Списъците по ал. 1 се публикуват на интернет страницата на съответното министерство преди началото на учебната година.

(3) Учебниците и учебните комплекти, които не са включени в списъка по ал. 1, не може да се използват в системата на народната просвета.

Чл. 179. Списък на одобрените учебни помагала се публикува на интернет страницата на съответното министерство по чл. 160 до 20 дни след приключване на всяка процедура по оценяването им.

Глава осма
ПРИЗНАВАНЕ, ПРИРАВНЯВАНЕ И ВАЛИДИРАНЕ НА РЕЗУЛТАТИ ОТ УЧЕНЕТО

Чл. 180. (1) Признаването е официално писмено потвърждение на съответствието на завършени периоди от училищно обучение или на етапи и

степени на образование и професионална квалификация в училища на чужда държава с тези в училищното образование в Република България.

(2) По реда на тази глава се признават и компетентностите, придобити след успешно завършено обучение по учебния предмет български език и литература, както и по учебните предмети история и цивилизации и география и икономика в частта им, отнасяща се до историята и географията на България, осъществено от финансирани при условията и по реда на този закон организации на българи, живеещи извън Република България.

(3) Признаването по ал. 1 се извършва с цел:

1. достъп до образование в училищата от системата на народната просвета;

2. достъп до професионално обучение;

3. достъп до обучение в системата на висшето образование;

4. улесняване на достъпа до пазара на труда.

(4) Документи за завършени периоди на училищно обучение, степени на образование и професионална квалификация, издадени от училища на чужди държави, се признават при условия и по ред, определени с държавните образователни изисквания за оценяване на резултатите от обучението на учениците.

(5) Когато в процеса на признаване се констатира различие в системите за оценяване на резултатите от обучението, се извършва приравняване на оценките съобразно българската система за оценяване при условия и по ред, определени с държавните образователни изисквания по ал. 4.

(6) Признаването и приравняването по ал. 5 се извършва от министъра на образованието и науката или от упълномощени от него длъжностни лица.

Чл. 181. (1) Валидирането е оценяване и признаване на съответствието между компетентности, придобити чрез неформално обучение и самостоятелно учене, и изискванията за завършване на клас, етап или степен на образование и/или за придобиване на професионална квалификация и издаване на съответния официален документ с цел:

1. достъп до образование в училищата от системата на народната просвета;

2. достъп до обучение за придобиване на професионална квалификация;

3. улесняване на достъпа до пазара на труда.

(2) Неформално обучение е обучение, което се извършва като организирана дейност извън системата на народната просвета, но не води до завършване на клас, етап и степен на образование и/или до придобиване на професионална квалификация.

(3) Самостоятелно учене е неинституционализирано, неорганизирано и несистематизирано натрупване на компетентности в живота на човека.

Чл. 182. (1) При условията и по реда на тази глава може да се валидират компетентности:

1. по определен общообразователен учебен предмет по чл. 73, ал. 2 за един или няколко класа от основната степен на образование;
2. по учебен предмет по чл. 135, ал. 1;
3. по всички общообразователни учебни предмети по чл. 73, ал. 2, предвидени за изучаване в раздел А на учебния план за определен клас от основната степен на образование;
4. необходими за завършване на начален етап или на прогимназиален етап от основната степен на образование;
5. необходими за придобиване на професионална квалификация.

(2) При условията и по реда на тази глава може да се валидират компетентности само на лица, навършили 16 години.

(3) При условията и по реда на тази глава може да се валидират компетентности само на лица, които нямат придобито основно или средно образование, с изключение на:

1. компетентностите по ал.1, т. 5, които може да се валидират и на лица с придобито основно или средно образование;
2. компетентности по учебен предмет по чл. 135, ал. 1 , които може да се валидират само на лица, придобили средно образование, ако учебният предмет не е включен в дипломата им.

(4) Когато е невъзможно представянето на съответния документ от лице в задължителна училищна възраст, търсещо или получило закрила по Закона за убежището и бежанците, при условията и по реда на тази глава може да се валидират и компетентности за:

1. завършен период от училищно обучение;
2. за завършен клас или етап от основната степен на образование;
3. за завършен IX или X клас.

Чл. 183. (1) Валидирането по чл. 182, ал. 1, т. 1, 3 и 4 е оценяване и признаване на съответствието на компетентностите с изискванията в

съответната учебна програма и/или в държавните образователни изисквания за общообразователна подготовка.

(3) Валидирането по чл. 182, ал. 1, т. 2 се извършва при условията и по реда на допълнителните държавни зрелостни изпити, като лицето избира дали да положи изпита върху учебното съдържание по чл. 135, ал. 2 или ал. 3.

(4) Валидирането по чл. 182, ал. 2, т. 3 и 4 може да се извършва само след представяне на документ за предходен клас или етап.

(5) Валидирането по чл. 182, ал. 1, т. 1, 3 и 4 се извършва от избрано от лицето училище, което осъществява съответното обучение.

(6) Валидирането по чл. 182, ал. 1, т. 1, 3 и 4 се извършва при условията и по реда на държавните образователни изисквания за оценяване на резултатите от обучението на учениците.

(7) Валидирането по чл. 182, ал. 1, т. 5 се извършва при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

(8) Гражданите не може повторно да валидират компетентности, признати при условията и по реда на тази глава.

Чл. 184. (1) Съответствието на компетентностите с изискванията за завършване на клас, етап или степен на образование и/или за професионална квалификация се удостоверява със следните документи:

1. удостоверение за валидиране на компетентности по учебен предмет за един или няколко класа, което дава право за издаване на документ за завършен клас, етап или степен при условия, определени с държавните образователни изисквания за информацията и документите;

2. удостоверение за валидиране на компетентности по учебен предмет, невключен в дипломата на средно образование, което дава право за включване на оценката в балообразуването при кандидатстване във висше училище;

3. удостоверение за валидиране на компетентности за клас от основната степен на образование, което дава право за продължаване в следващ клас или за обучение за придобиване на професионална квалификация;

4. удостоверение за валидиране на компетентности за начален етап на основната степен на образование, което дава право за продължаване в следващ етап на училищното образование или за обучение за придобиване на професионална квалификация;

5. удостоверение за валидиране на компетентности за основна степен на образование, което дава право за продължаване в средната степен на образование или за обучение за придобиване на професионална квалификация;

6. свидетелство за валидиране на професионална квалификация;

7. удостоверение за валидиране на придобити компетентности за упражняване на част от професия.

(2) Съответствието на компетентностите с изискванията за завършване на клас, етап или основна степен на образование за лицата по чл. 182, ал. 4 се удостоверява освен с документите по ал. 1, т. 3-5 и с удостоверение за валидиране на компетентности за IX или за X клас, което дава право за продължаване в следващ клас;

(3) Съдържанието и редът за издаване на документите по ал. 1 и 2 се определят с държавните образователни изисквания за информацията и документите.

Чл. 185. (1) Училищата може да организират и провеждат курсове за огramотяване и курсове за придобиване на компетентности от прогимназиалния етап за лица, навършили 16 години.

(2) Обучението в курсовете по ал. 1 се извършва по програми, утвърдени от министъра на образованието и науката, ориентирани към резултатите от обучението, определени с държавните образователни изисквания за общообразователната подготовка за начален и за прогимназиален етап.

(3) Лицата, преминали обучение в курс по ал. 1, полагат изпити при условията и по реда на държавните образователни изисквания за оценяване на резултатите от обучението на учениците.

(4) На лицата, успешно положили изпитите по ал. 3, се издават съответно удостоверенията по чл. 184, ал. 1, т. 3, 4 или 5.

Чл. 186. (1) Училищата, които осъществяват обучение за придобиване на професионална квалификация, може да организират и провеждат курсове за подготовка за валидиране на професионални компетентности за лица, навършили 16 години.

(2) Обучението и завършването на курса по ал. 1 се извършва при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

Глава девета
ДЕЦА И УЧЕНИЦИ

Раздел I
Основни права и задължения и включващо обучение

Чл. 187. (1) Децата, съответно учениците имат следните права:

1. да се обучават и възпитават в здравословна, безопасна и сигурна среда;

2. да избират профила и професията при условията и по реда на този закон;

3. да избират между учебните предмети или модули, предложени от училището за изучаване в часовете от раздели Б и В на учебния план;

4. да получават информация относно обучението, възпитанието, правата и задълженията си;

5. да получават обща и допълнителна подкрепа за развитие;

6. да бъдат информирани и консултирани във връзка с избора на образование и/или професия;

7. да участват в проектни дейности;

8. да дават мнения и предложения за училищните дейности;

9. чрез формите на ученическо самоуправление да участват в обсъждането при решаване на въпроси, засягащи училищния живот и училищната общност, в т. ч. училищния учебен план;

10. да получават съдействие от училището и от органите на местното самоуправление при изразяване на мнението си по въпроси, които пряко ги засягат, както и при участие в живота на общността;

11. да бъдат поощрявани с морални и материални награди.

(2) Учениците имат право да участват в училищния живот и в организационното развитие на училището чрез различни форми на ученическо самоуправление, определени с правилника на училището.

(3) Учениците имат право да получават стипендии при условия и по ред, определени от Министерския съвет.

Чл. 188. (1) Учениците имат следните задължения:

1. да присъстват и да участват в учебните часове и занимания;

2. да съхраняват авторитета на училището и училищната общност и да допринасят за развитие на добрите традиции;

3. да зачитат правата, честта и достойнството на другите, както и да не прилагат физическо и психическо насилие;

4. да се отнасят с уважение към учителите и ръководството на училището;

5. да носят училищната униформа и другите отличителни знаци на училището, когато такива са предвидени, или да се явяват в училището с облекло и във вид съгласно изискванията на училищния правилник;

6. да не участват в хазартни игри, да не употребяват тютюн и тютюневи изделия, алкохол, наркотични вещества;

7. да не носят оръжие, както и други предмети, които са източник на повишена опасност;

8. да носят ученическата си лична карта в училище и извън него;

9. да представят на своите родителите и на педагогическите кадри ученическата си книжка;

10. да спазват правилата за поведение в паралелката и в училището;

11. да спазват правилника за дейността на институцията.

(2) Правилникът за дейността на институцията може да предвиди и други права и задължения за децата и учениците, доколкото те не противоречат на този закон.

Чл. 189. (1) Ученик е този, който е записан в училище за обучение за завършване на клас.

(2) Ученик се отписва от училището, когато:

1. се премества в друго училище;

2. се обучава в дневна, вечерна или комбинирана форма и не е посещавал училище по неуважителни причини за период, по-дълъг от два месеца;

3. се обучава в самостоятелна, индивидуална, дистанционна или задочна форма и не се е явил да положи съответните изпити в три поредни сесии.

(3) В случаите по ал. 2, т. 2 и 3, когато ученикът е в задължителна училищна възраст, директорът на училището уведомява съответната общинска или районна администрация, регионалното управление на образованието и органите за закрила на детето.

Чл. 190. (1) Институциите в системата на народната просвета осигуряват условия за включващо обучение и за подкрепа на развитието на децата и учениците съвместно с държавните и местните органи и структури.

Чл. 191. Всяко училище има етичен кодекс на училищната общност, който се приема от представители на педагогическия съвет, на ученическото

самоуправление и на училищното настоятелство, по ред определен в правилника за дейността на училището

Чл. 192. (1) На децата и учениците в системата на народната просвета се предоставя подкрепа на развитието, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им.

(2) Подкрепата на развитието се прилага в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всяко дете и всеки ученик.

Чл. 193. (1) Децата и учениците се поощряват с морални и с материални награди за високи постижения в обучението, в заниманията по интереси и за приноса им към развитието на училищната общност при условия и по ред, определени с държавните образователни изисквания за включващото обучение и подкрепата на развитието на децата и учениците.

(2) Министърът на образованието и науката може да учредява национални награди за децата и учениците.

(3) Началникът на регионалното управление на образованието и кметът на общината със заповед може да учредяват регионални, съответно общински награди за децата и учениците.

(4) Директорът на институцията след решение на педагогическия съвет със заповед може да учредява награди за децата и учениците.

(5) Награди за децата и учениците може да бъдат определяни и с правилника за дейността на съответната институция.

Чл. 194. (1) Подкрепата за учениците бива обща и допълнителна.

(2) Условията и редът за осъществяване на общата и на допълнителната подкрепа се определят с държавните образователни изисквания за включващото обучение и подкрепата на развитието на децата и учениците.

Чл. 195. (1) Към регионалните управления на образованието със заповед на началника на регионалното управление на образованието се създава регионален екип за подкрепа на развитието на децата и учениците.

(2) В състава на екипа по ал. 1 задължително се включват експертът по включващо обучение и подкрепа на развитието, психолог и логопед. По своя преценка за работа по конкретен случай в екипа може да се включват и други специалисти, в т.ч. от системата на здравеопазването, от органите за закрила на правата на детето и от извънучилищните специализирани центрове.

(3) Функциите и правомощията на екипа се определят в държавните образователни изисквания за включващото обучение и подкрепата на развитието на децата и учениците

Чл. 196. (1) Детските градини и училищата са длъжни да приемат деца и ученици със специални образователни потребности.

(2) В група в детска градина и в паралелка в училище може да се обучават до 3 деца и ученици със специални образователни потребности.

(3) Броят на децата и учениците в конкретна група или паралелка може да бъде по-голям от посочения в ал. 2 по предложение на екипа за подкрепа на развитието на децата и учениците към регионалното управление на образованието с разрешение на началника на съответното регионално управление на образованието, ако на територията на населеното място няма друга група или паралелка, която да осигурява същото по вид обучение.

Чл. 197. (1) При необходимост обучението на деца и ученици със специални образователни потребности в детските градини и в училищата се подпомага от ресурсен учител по потребността на детето и ученика.

(2) Броят на ресурсните учители се определя в зависимост от броя на децата и учениците със специални образователни потребности, от вида на подкрепата и от броя часове за ресурсно подпомагане при условията на държавните образователни изисквания за включващото обучение и подкрепата на развитието на децата и учениците

(3) За децата и учениците със специални образователни потребности в съответната група или паралелка може да бъде определен помощник-учител.

Чл. 198. По изключение и ако целите на образованието не могат да бъдат постигнати по друг начин, за подкрепа и обучение на деца и ученици с умствена изостаналост, с множество увреждания, със сензорни увреждания и с разстройства от аутистичния спектър може да се организират специални групи в детските градини и специални паралелки в училищата по чл. 37, ал. 1, чл. 38 и чл. 39, ал. 2, т. 2-4.

Чл. 199. (1) За подпомагане обучението на деца и ученици с умствена изостаналост и с множество увреждания може да се организират и групи, съответно паралелки на деца и ученици от детските градини и училищата по чл. 37 в центрове в системата на социалното подпомагане.

(2) Условията и редът за организиране на обучението в паралелките и групите по ал. 1 се определят с държавните образователни изисквания за включващото обучение и подкрепата на развитието на децата и учениците

Раздел II
Санкции на учениците

Чл. 200. (1) За неизпълнение на задълженията, установени в този закон, в нормативните актове по неговото прилагане и в правилника за дейността на училището, след прилагане на механизми за въздействие върху вътрешната мотивация и за преодоляване на отклоняващо се от нормите поведение на учениците може да се налагат следните санкции като крайна мярка:

1. забележка;
2. преместване в друга паралелка в същото училище;
3. предупреждение за преместване в друго училище;
4. преместване в друго училище;
5. преместване от дневна форма в самостоятелна форма на обучение.

(2) Когато ученикът възпрепятства провеждането на учебния процес, учителят може да го отстрани до края на учебния час и се уведомяват родителите по преценка на учителя.

(3) Когато ученикът се яви в училище с облекло или във вид, които са в нарушение на правилника за дейността на училището, както и когато състоянието му не позволява да участва в учебния процес, той се отстранява от училище до отпадане на основанието за отстраняването му.

(4) Веднага след приключването на учебния час по ал. 2 или след отстраняването на ученика по ал. 3 се предприемат действия за мотивация и за преодоляване на причините и обстоятелствата предизвикали отклоняващото се поведение. По преценка на учителя се уведомяват родителите.

Чл. 201. (1) Мярката „преместване в друга паралелка в същото училище” не се прилага, когато това налага промяна на профила, професията или специалността.

(2) Мярката „преместване от дневна форма в самостоятелна форма на обучение” се прилага само за ученици, навършили 16-годишна възраст.

(3) Мерките по чл. 200, ал. 2 и 3, както и санкциите „предупреждение за преместване в друго училище” и „преместване в друго училище” не се налагат на учениците в класовете от началния етап.

(4) Мярката „преместване в друго училище” и „преместване от дневна форма в самостоятелна форма на обучение” се налагат като крайни санкции за тежки или системни нарушения.

(5) Мерките по чл. 200 не се налагат на ученици, когато поведението им е резултат от увреждане или нарушение на здравето, посочено в медицински документи.

Чл. 201. (1) За едно нарушение не може да бъде наложена повече от една мярка по чл. 200, ал. 1. Мерките по чл. 200, ал. 2 и 3 се налагат независимо от мерките по чл. 200, ал. 1.

(2) Видът на мярката се определя, като се отчитат причините и обстоятелствата при извършване на нарушението, видът и тежестта му, както и възрастовите и личностните особености на ученика.

Чл. 202. (1) Санкциите са срочни.

(2) Срокът на санкциите е до края на учебната година.

(3) Когато мерките „преместване в друга паралелка в същото училище", „предупреждение за преместване в друго училище", „преместване в друго училище" и „преместване от дневна форма в самостоятелна форма на обучение" са наложени до 30 учебни дни преди края на втория учебен срок, те влизат в сила от началото на следващата учебна година.

Чл. 203. (1) Мерките „забележка" и „преместване в друга паралелка в същото училище" се налагат със заповед на директора по предложение на класния ръководител, а всички останали санкции - със заповед на директора по предложение на педагогическия съвет.

(2) Мярката по чл. 200, ал. 3 се налага със заповед на директора.

Чл. 204. (1) За откриване на процедура по налагане на санкциите по чл. 200, ал. 1 директорът задължително уведомява родителя, а в случаите по чл. 200, ал. 1, т. 3-5 – и съответните териториални структури за закрила на детето.

(2) В процедурата по налагане на санкция малолетният ученик се представлява от родителя си или от упълномощено от родителя лице, а непълнолетният ученик извършва всички действия лично, но със съгласието на родителите си.

(3) Ученикът има право преди налагане на съответната санкция да бъде изслушан или писмено да обясни фактите и обстоятелствата, свързани с конкретното нарушение. Изслушването задължително се извършва в присъствието на психолог или на педагогически съветник.

(4) Родителят на ученика има право да присъства на изслушването и да изрази мнение, както и да участва в процедурата по налагане на санкцията при условия и по ред, определени с държавните образователни изисквания за включващото обучение и подкрепата на развитието на децата и учениците.

(5) Конкретните условия и ред за налагане на санкциите по чл. 200 се определят с държавните образователни изисквания за включващото обучение и подкрепата на развитието на децата и учениците

Чл. 205. (1) Заповедта за налагане на санкцията се издава в 7-дневен срок и се съобщава в 3-дневен срок от издаването ѝ на ученика и на родителя му. Заповедта за налагане на санкция „преместване в друго училище" се съобщава и на началника на регионалното управление на образованието.

Чл. 206. (1) Наложените санкции се отразяват в ученическата книжка, в личния картон и в бележника за кореспонденция на ученика.

(2) Ученик, на когото е наложена санкция „преместване в друго училище", продължава обучението си в другото училище при условия и по ред, определени със заповед на началника на регионалното управление на образованието.

(3) Ученик, на когото е наложена санкция „предупреждение за преместване в друго училище", „преместване в друго училище" или „преместване от дневна форма в самостоятелна форма на обучение", за срока на санкцията се лишава от правото да получава стипендия за отличен успех.

(4) При налагане на мярката по чл. 200, ал. 2 ученикът няма право да напуска територията на училището по времето на отстраняването си. При изпълнението на мярката училището създава условия за работа с учениците за повишаване на мотивацията и социалните им умения за общуване.

Чл. 207. (1) Санкциите се заличават с изтичане на срока, за който са наложени, или предсрочно по реда, по който са наложени.

(2) По желание на ученика след заличаване на санкциите „преместване в друга паралелка в същото училище" и „преместване в друго училище" той може да продължи обучението си в паралелката или в училището, в което е преместен.

(3) Заличаването се отбелязва в ученическата книжка и в личния картон на ученика.

Глава десета
РОДИТЕЛИ

Чл. 208. (1) Родителите са пълноправни партньори на детската градина и училището за осъществяване процеса на обучение и възпитание на децата и учениците.

(2) Детската градина, училището и извънучилищните центрове осъществяват процеса на обучение и възпитание на децата и учениците във взаимодействие и сътрудничество с родителите.

Чл. 209. Родителите имат следните права:

1. периодично и своевременно да получават информация за успеха и развитието на децата им в процеса на обучението, за спазването на правилата в детската градина и в училището и за приобщаването им към общността;

2. да се срещат с ръководството на детската градина или училището, с класния ръководител, с учителите и с другите педагогически кадри в определеното приемно време или в друго удобно за двете страни време;

3. да се запознаят с училищния учебен план или със съответната програма в детската градина;

4. да участват в родителските срещи;

5. да участват в училищното настоятелство;

6. да присъстват и при желание от тяхна страна да бъдат изслушвани, когато се решават въпроси, които засягат права и интереси на детето или ученика;

7. да получават подкрепа и консултиране в детската градини или в училището по въпроси, свързани с образованието, с кариерното ориентиране и с развитието на децата им;

8. да изразяват мнение и да правят предложения за развитие на детската градина, училището и извънучилищния център;

9. да участват в дейности по оценяване на образователната среда на детската градина, училището или извънучилищния център;

10. да правят предложения и да участват в обсъждането на учебните предмети, модулите и заниманията по интереси, които училището да предлага в учебния план, като избираеми и факултативни;

11. да получават информация, която засяга техните и на децата им права и законни интереси.

Чл. 210. Родителите имат следните задължения:

1. да осигуряват редовното присъствие на детето в задължителното предучилищно обучение и на ученика в училище;

2. редовно да се осведомяват за своите деца относно приобщаването им в детската градина и в училищната среда, успеха и развитието им в процеса на обучението и спазването на училищните правила;

3. да спазват правилника за дейността на детската градина, училището и извънучилищния център и да съдействат за спазването му от страна на детето и ученика;

4. да се отнасят с уважение към учителите и училищното ръководство;

5. да участват в процеса на изграждане на навици за самоподготовка като част от изграждането на умения за учене през целия живот;

6. да уведомяват своевременно детската градина и училището в случаите на отсъствие на детето или ученика;

7. редовно да се запознават със съдържанието на ученическата книжка на ученика, което да удостоверяват с подписа си;

8. да се явяват в училището след покана от педагогическите специалисти.

Чл. 211. (1) Сътрудничеството и взаимодействието между родителите и детската градина или училището се осъществяват чрез индивидуални консултации, родителски срещи, както и всеки път, когато конкретна ситуация или поведение на детето или ученика го прави необходимо.

(2) Средство за връзка със семейството на ученика може да бъде и електронната поща на един от родителите, електронен дневник на паралелката и др.

Глава единадесета
ПЕДАГОГИЧЕСКИ СПЕЦИАЛИСТИ

Раздел I
Общи положения

Чл. 212. (1) Педагогически специалисти са лицата, които изпълняват:

1. учителски функции в детските градини, училищата и извънучилищните центрове;

2. функции, свързани с подкрепа на обучението и възпитанието и на развитието на децата и учениците.

3. по управлението на детските градини, училищата и извънучилищните центрове.

(2) Учителската професия е трудова дейност, свързана с изпълнение на учителските функции, за изпълнението на която се изискват специализирани

компетентности – знания и умения. Учителските функции се определят в държавните образователни изисквания за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически кадри.

(3) Учителските функции се изпълняват от учителите, директорите, както и заместник-директорите, които изпълняват норма преподавателска работа, ръководителите на направление „Информационни и комуникационни технологии”, възпитателите, корепетиторите и хореографите.

(4) Функциите по ал. 1, т. 2 се изпълняват от помощник-учителите, психолозите, педагогическите съветници, логопедите, рехабилитаторите на слуха и говора, треньорите по вид спорт, в детските градини, училищата и в извънучилищните центрове.

Чл. 213. (1) Учителската професия се упражнява от лица, които притежават:

1. висше образование в съответното на длъжността професионално направление съгласно Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления и

2. професионална квалификация „учител“.

(2) Професионалната квалификация „учител“ се придобива в системата на висшето образование по време на или извън обучението за придобиване на съответната образователно-квалификационна степен на висше образование и съответната ѝ професионална квалификация.

(3) Професионалната квалификация „учител“ се удостоверява със свидетелство.

(4) Държавните изисквания за придобиване на професионалната квалификация „учител“ се определят с наредба на Министерския съвет.

(5) Обучение за придобиване на професионална квалификация „учител“ имат право да извършват само висши училища, получили специална програмна акредитация за това от Националната агенция по оценяване и акредитация.

(6) За получаване и отнемане на акредитацията по ал. 4, както и за следакредитационното наблюдение и контрол се прилагат съответно разпоредбите на Закона за висшето образование.

Чл. 214. (1) Професионална квалификация „учител“, придобита в чужбина се признава при условията и по реда на Закона за признаване на професионални квалификации.

(2) Орган по признаване на професионалната квалификация по ал. 1 е министърът на образованието и науката.

Чл. 215. Длъжностите на педагогическите специалисти по чл. 212, ал. 4 се заемат от лица, придобили висше образование в съответното на длъжността професионално направление съгласно Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления и професионална квалификация, необходима за изпълнението на съответната длъжност.

Чл. 216. (1) Функциите по чл. 212, ал. 1 се изпълняват чрез заемането на педагогически длъжности.

(2) Педагогическите длъжности се заемат от български граждани.

(3**)** Педагогическите длъжности може да се заемат и от:

1. граждани на други държави членки;

2. чужди граждани, ако са предложени по международни договори;

3. продължително пребиваващи в страната чужди граждани, със съгласие на началника на съответното регионално управление по образованието

4. дългосрочно и постоянно пребиваващи в страната чужди граждани.

(4) За заемане на длъжността „директор" в детска градина, училище или извънучилищен център е необходим и не по-малко от 3 години учителски стаж.

Чл. 217. (1) Не може да заема педагогическа длъжност лице, което е:

1. осъждано за умишлено престъпление от общ характер;

2. лишено от право да упражнява професията.

(2) При възникване на обстоятелство по ал. 1 трудовото правоотношение с лицето, заемащо педагогическа длъжност се прекратява при условията и по реда на Кодекса на труда.

Чл. 218. (1) Трудовите договори с педагогическите специалисти се сключват и прекратяват от директора на детската градина, училището или извънучилищния център, а с педагогическите специалисти в българските училища в чужбина - от министъра на образованието и науката.

(2) Трудовите договори с педагогическите специалисти в частните детски градини, училища и училищните занимални се сключват и прекратяват от органа, който управлява и представлява съответното дружество, юридическо лице с нестопанска цел или кооперация.

Чл. 219. (1) Министърът на образованието и науката сключва и прекратява трудовите договори с директорите на държавните училища, на държавните извънучилищни центрове и на специализираните обслужващи

звена, министърът на младежта и спорта – с директорите на държавните спортни училища, министърът на културата – с директорите на училищата по изкуства и на училищата по култура, съответният финансиращ орган – с директорите на държавните детските градини по чл.35, ал. 1.

(2) Началникът на регионалното управление на образованието сключва и прекратява трудовите договори с директорите на общинските училища.

(3) Кметът на общината сключва и прекратява трудовите договори с директорите на общинските детски градини и на общинските извънучилищни центрове.

(4) Директорите на частните детски градини, училища и на училищните занимални се определят от дружеството, от юридическото лице с нестопанска цел или от кооперацията.

(5) Длъжността „директор” в публичните институции се заема въз основа на конкурс, проведен при условията и по реда на Кодекса на труда от органите по ал. 1, 2 или 3.

(6) В комисията за провеждане на конкурса за заемане на длъжността „директор” на общинско училище се включват представители на общинската администрация, определени от кмета на общината.

Чл. 220 (1) В детските градини и училищата от системата на народната просвета се провежда практическа подготовка на:

1. студенти, които се обучават за придобиване на степен на висше образование в професионално направление, съответно на педагогическите длъжности;

2. лицата, които са придобили степен на висше образование и се обучават за придобиване на професионална квалификация „учител”.

(2) Лицата по ал. 1, които самостоятелно участват в процеса на обучение под ръководството на учител-наставник са стажант-учители.

(3) За организирането и провеждането на практическата подготовка по ал. 1 се сключва договор между съответната детска градина или училище и висшето училище.

Чл. 221. (1) Необходимите компетентности като съвкупност от знания, умения и отношения по нива на кариерното развитие за педагогическите длъжности се определят в професионален профил.

(2) Професионалният профил е основа за определяне на приоритети за професионално усъвършенстване, както и за подпомагане на самооценката.

Чл. 222. (1) Длъжностите и необходимата за тяхното заемане професионална квалификация, функциите, професионалните профили, както и условията и редът за продължаващата квалификация се определят с наредба на министъра за държавните образователни изисквания за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.

(2) С наредбата по ал. 1 се определят и условията и реда за организиране и провеждане на практическа подготовка на стажант-учителите по чл. 220.

Раздел II
Права и задължения

Чл. 223. (1) Педагогическите специалисти имат следните права:

1. да определят методите и средствата за провеждане на обучението и възпитанието съобразно принципите и целите, определени в този закон;

2. да участват във формирането на политиките за развитие на детската градина, училището или извънучилищния център;

3. да получават професионална подкрепа в процеса на изпълнение на служебните си задължения;

4. да повишават квалификацията си;

5. да бъдат поощрявани и награждавани.

(2) Педагогическите специалисти имат следните задължения:

1. да осъществяват обучение и възпитание на децата и учениците в съответствие с държавните образователни изисквания;

2. да опазват живота и здравето на децата и учениците по време на обучението и на другите дейности, организирани от институцията;

3. да зачитат правата и достойнството на децата, учениците и другите участници в предучилищното и училищното обучение и да сътрудничат и партнират със заинтересованите страни;

4. да поддържат и повишават квалификацията си съобразно политиките за организационно развитие на съответната институция.

(3) На педагогическите специалисти се отдават необходимите почит и уважение от учениците, административните органи и обществеността.

(4) При изпълнение на служебните си задължения педагогическите специалисти, заместник-директорите без норма преподавателска работа и главният счетоводител от публичните детски градини, училища и извънучилищни центрове имат право на представително облекло за всяка

календарна година при условия и по ред, определени с наредба на министъра на образованието и науката съгласувано с министъра на финансите. Средствата за представителното облекло се осигуряват от бюджета на съответната институция.

Чл. 224. (1) Лице, заемащо педагогическа длъжност няма право да участва при изготвяне и оценяване на изпитни материали и да извършва проверка и оценка на изпитни работи, ако е подготвял ученици за явяването им на съответния изпит срещу заплащане, ако това заплащане е от името и за сметка на децата и учениците.

(2) Преди включването им в дейности по ал. 2 всяко лице, заемащо педагогическа длъжност, подава декларация, че не е подготвяло ученици за явяването им на съответния изпит срещу заплащане.

(3) При установяване нарушение на ал. 1, както и в случаите на неподаване на декларацията по ал. 2, или при подаване на декларация с невярно съдържание педагогическите специалисти носят дисциплинарна отговорност по реда на Кодекса на труда.

Раздел III
Продължаваща квалификация на учителите и другите педагогическите специалисти

Чл. 225. (1) Продължаващата квалификация е непрекъснат процес на усъвършенстване и обогатяване на придобитите компетентности на педагогическите специалисти за ефективно изпълнение на изискванията на изпълняваната работа и за кариерно развитие.

(2) Продължаващата квалификация осигурява съответствие между потребностите на системата на народната просвета и равнището на професионална компетентност на педагогическите специалисти и повишаване на качеството на образованието

(3) Минималните изисквания към продължаващата квалификация на педагогическите специалисти се определят в държавните образователни изисквания за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически кадри.

Чл. 226. (1) Планирането, координирането, управлението и контролът на дейностите, свързани с продължаващата квалификация на педагогическите специалисти се осъществяват на национално, регионално и

общинско ниво, както и на ниво детска градина, училище и извънучилищен център.

(2) Педагогическите специалисти са длъжни да повишават квалификацията си.

(3) Директорите на детски градини, училища и извънучилищните центрове са длъжни да осигуряват необходимите условия за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти.

Чл. 227. (1) Организацията и провеждането на продължаващата квалификация на педагогическите специалисти се осъществява от Национален институт за продължаваща квалификация на педагогическите специалисти, който е юридическо лице – второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на образованието и науката.

(2) Функционирането, структурата и финансирането на Националния институт за продължаваща квалификация на педагогическите специалисти се урежда с наредба на министъра на образованието и науката.

Чл. 228. (1) Продължаващата квалификация на педагогическите специалисти може да се организира и от детските градини, училищата и от извънучилищните центрове чрез обмяна на добри практики в различни форми, както и по международни и национални програми. Вътрешноинституционалната квалификация се измерва в академични часове и за нея не се присъждат квалификационни кредити.

Чл. 229. (1) Продължаващата квалификация се осъществява по програми и във форми по избор на лицето, заемащо педагогическа длъжност, в съответствие с професионалния профил на изпълняваната длъжност, с професионалното развитие на лицето, както и с националната, регионалната, общинската и училищната политика.

(2) Повишаването на квалификацията на лицето, заемащо педагогическа длъжност е насочено и към напредъка на децата и учениците, както и към подобряване на образователните им резултати.

Чл. 230. (1) Въз основа на достигнатото равнище на продължаваща квалификация педагогическите кадри може да придобиват професионално-квалификационни степени.

(2) По-високото равнище на продължаваща квалификация е основа за придобиване на по-висока професионално-квалификационна степен.

(3) Професионално-квалификационните степени се получават от Националния институт за продължаваща квалификация на педагогическите специалисти.

(4) Професионално-квалификационните степени и условията и редът за придобиването им се определят с държавните образователни изисквания за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически кадри.

Раздел IV
Кариерно развитие на педагогическите специалисти

Чл. 231. (1) Кариерното развитие на педагогическите специалисти е процес на усъвършенстване на компетентности при последователно заемане на учителски или възпитателски длъжности или при придобиване на степени с цел повишаване качеството и ефективността на образованието.

(2) Учителските и възпитателските длъжности са:

1. учител, възпитател;
2. старши учител, старши възпитател;
3. главен учител, главен възпитател;

(3) Алинея 2 се прилага и при кариерното развитие на ресурсните учители.

(4) Кариерното развитие на педагогическите специалисти, с изключение на учителите и възпитателите, се осъществява чрез последователно придобиване на втора и първа степен. Присъждането на степените се извършва от работодателя.

(5) Основа за кариерно развитие на педагогическите специалисти са учителският стаж, получените квалификационни кредити, придобитата професионално-квалификационна степен.

(6) По-големият брой квалификационни кредити и по-високата професионално-квалификационна степен са основание за по-бързо кариерно развитие на педагогическите специалисти независимо от учителския стаж.

(7) Условията и редът за заемане на учителските длъжности по ал. 2 и за придобиването на степените по ал. 4, както и за по-бързото кариерно развитие на педагогическите кадри се определят с държавните образователни изисквания за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически кадри

Чл. 232. (1) Атестирането е процес на оценяване съответствието на дейността на педагогическите специалисти с професионалния им профил, както и със стратегията за развитие на детската градина и на училището.

(2) Атестирането се извършва от атестационна комисия, определена от работодателя. На атестиране подлежат директорите и заместник-директорите на училищата, детските градини и извънучилищните центрове;

(3) Атестирането се извършва на всеки четири години;

(4) Освен за кариерното развитие оценката от атестирането може да служи и за насочване за продължаваща квалификация и поощряване на лицата, заемащи педагогически длъжности.

Раздел VI
Поощряване и награждаване на педагогическите специалисти

Чл. 233. (1) Педагогическите кадри може да бъдат поощрявани с морални и материални награди за високи постижения в предучилищното и училищното обучение и възпитание.

(2) Министърът на образованието и науката и началникът на регионалното управление на образованието със заповед може да учредяват награди за педагогическите специалисти на национално, съответно на регионално, ниво.

Чл. 234. (1) Педагогическите специалисти може да бъдат награждавани с отличия и награди за образцово изпълнение на задълженията си със заповед на работодателя си.

(2) Отличията и наградите по ал. 1 се определят с правилника за дейността на институцията, а за директорите на публичните институциите – със акт на съответния орган по чл. 219, ал. 1.

Глава дванадесета
ИНФОРМАЦИЯ И ДОКУМЕНТИ

Чл. 235. (1) Документите в системата на народната просвета се създават, обработват и съхраняват при спазване на държавните образователни изисквания за информацията и документите.

(2) Наредбата по ал. 1 урежда:

1. видовете документи в системата на народната просвета;

2. изискванията към формата и съдържанието на всеки от документите по т.1;

3. условията и реда за водене на информационните регистри, предвидени в този закон;

4. условията и реда за приемане, отчитане и унищожаване на документи с фабрична номерация;

5. документите, които се създават, обработват и съхраняват в електронен вид.

Чл. 236. Документите, издавани или водени от институциите в системата на народната просвета, се попълват на български книжовен език с изключение на случаите, предвидени в този закон.

Чл. 237. (1) Министерството на образованието и науката организира воденето на национална информационна система за системата на народната просвета.

(2) Националната информационна система включва и Общ регистър на електронните дневници по училища и по региони.

(3) Воденето на национална информационна система се извършва при условия и по ред, определени с държавните образователни изисквания за информацията и документите.

Глава тринадесета
ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

Чл. 238. (1) Министърът на образованието и науката е централен орган на изпълнителната власт за осъществяване на националната политика и за управление на системата на народната просвета.

(2) Министърът на образованието и науката упражнява контрол върху дейността на всички институции в системата на народната просвета.

Чл. 239. (1) Регионалните управления на образованието са териториални администрации към министъра на образованието и науката за управление и контрол на системата на на народната просвета.

(2) Регионалните управления на образованието осъществяват и методическа подкрепа на детските градини, училищата и извънучилищните центрове в съответната област.

(3) Методическата подкрепа по ал. 2 се осъществява и чрез участие на експерти от регионалните управления на образованието в провеждането на учебни часове при условия и по ред, определени с правилника на регионалните управления на образованието.

(4) Регионалните управления на образованието осъществяват методическа подкрепа за изпълнението на насоките на Инспектората по образованието.

(5) За българските училища в чужбина функциите по ал. 1, 2 и 4 се изпълняват от министъра на образованието и науката.

Чл. 239. (1) Регионалните управления на образованието са юридически лица – второстепенни разпоредители с бюджет към министъра на образованието и науката.

(2) Устройството и функциите на регионалните управления на образованието, както и областите, на чиято територия те осъществяват дейността си, се определят с правилник на министъра на образованието и науката.

Чл. 240. (1) Началниците на регионалните управления на образованието са държавни служители и се назначават и освобождават от министъра на образованието и науката.

(2) В изпълнение на своите правомощия началниците на регионалните управления на образованието издават заповеди.

(3) Началникът на регионално управление на образованието не може да извършва срещу заплащане обучение или подкрепа на деца и ученици.

Чл. 241. (1) В регионалните управления на образованието се назначават служители по трудово и по служебно правоотношение.

(2) Орган по назначаване на държавните служители в регионалните управления на образованието е министърът на образованието и науката.

(3) Работодател на служителите по трудово правоотношение е началникът на регионалното управление на образованието.

(4) Служител в регионално управление по образованието не може да извършва срещу заплащане обучение или подкрепа на деца и ученици.

Чл. 242. (1) Органите на местното самоуправление осигуряват и контролират:

1. условията и организацията на дейностите в предучилищното обучение в общинските детски градини;

2. обхвата на подлежащите на задължително предучилищно и училищно обучение;

3. условията за функциониране и развитие на общинските извънучилищни центрове;

4. финансирането на делегираните от държавата дейности и на местните дейности по образование;

5. необходимото имущество за функциониране на общинските институции в съответствие с държавните образователни изисквания за физическата среда на детските градини, училищата и извънучилищните центрове;

6. условията за целодневната организация на учебния ден за общинските училища;

7. сигурността на децата и учениците в детските градини, училищата и извънучилищните центрове;

8. здравното обслужване на децата и учениците в детските градини и училищата;

9. условията за детско и ученическо хранене, отдих и спорт;

10. безплатен транспорт на децата и учениците при условията на този закон;

11. разходването и разпределението на други целеви средства от бюджета;

12. изпълнението на общинската стратегия за включващото обучение и подкрепата на развитието на децата и учениците, на годишните планове за нейното изпълнение и реализирането на местните политики.

(2) Кметовете на общините съгласуват държавния план-прием за общинските училищата по чл. 145, ал. 2, т. 2.

(3) Кметовете на общините упражняват контрол върху разходването на предоставените средства на общинските институции в системата на народната просвета.

(4) Органите на местното самоуправление и местната администрация осъществяват и други правомощия, предвидени в този закон и в други нормативни актове.

Чл. 243. (1) Орган за управление и контрол на публичните институции в системата на народната просвета е директорът.

(2) Директорът по ал. 1 управлява и представлява съответната институция.

(3) Органите за управление и контрол на частните институции се определят от закона, по който са учредени.

(4) Дейността, свързана с обучението в частните институции се ръководи от директор.

Чл. 244. (1) Директорът на публична детска градина, публично училище или публичен извънучилищен център организира и контролира цялостната дейност на институцията в съответствие с правомощията,

определени с държавните образователни изисквания за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически кадри.

(2) Директорът на частната институция в системата на народната просвета ръководи дейността, свързана с процеса на обучение в институцията в рамките на правомощията, определени с държавните образователни изисквания за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически кадри. Съответните органи на търговското дружество, на юридическото лице с нестопанска цел или на кооперацията може да предоставят на директора и други правомощия, свързани с управлението, представителството и контрола на институцията.

(3) Директорът на специализирано обслужващо звено организира и контролира цялостната дейност на институцията в съответствие с правилника за устройството и дейността на звеното.

Чл. 245. (1) В изпълнение на своите правомощия директорът издава заповеди.

(2) Административните актове на директорите на институциите в системата на народната просвета може да се оспорват при условията и по реда на Административнопроцесуалния кодекс пред:

1. министъра на културата – за училищата по изкуствата и за училищата по култура;

2. министъра на младежта и спорта – за държавните спортни училища;

3. министъра на отбраната или съответния финансиращ орган – за държавните детски градини;

4. министъра на образованието и науката –за държавните институции, с изключение на институциите по т. 1, 2 и 3;

5. началника на регионалното управление на образованието – за частните институции и за общинските училища;

6. кмета на общината – за общинските детски градини и за общинските извънучилищни центрове.

Чл. 246. При управлението и контрола на учебната, учебно-производствената, учебно-творческата, спортната и административно-стопанската дейност директорът може да се подпомага от един или няколко заместник-директори.

Чл. 247. (1) При отсъствие на директора на публична детска градина, на публично училище и на публичен извънучилищен център за срок, по-малък

от 60 календарни дни, той се замества от определен със заповед за всеки конкретен случай заместник-директор, а при невъзможност – от определено със заповед лице, заемащо педагогическа длъжност от институцията. Заповедта се издава от директора, а при невъзможност – от съответния орган по чл. 219, ал. 1-4.

(2) При отсъствие на директора на публична детска градина, на публично училище и на публичен извънучилищен център за срок, по-дълъг от срока по ал. 1, съответният орган по чл. 219, ал. 1-4 сключва трудов договор с друго лице за временно изпълняване на длъжността „директор".

(3) При отсъствие на директора на частна институция неговият заместник се определя от съответните органи на дружеството, юридическото лице с нестопанска цел или кооперацията.

Чл. 248. (1) Специализиран орган за разглеждане и решаване на основни педагогически въпроси в детската градина, училището и извънучилищния център е педагогическият съвет.

(2) Педагогическият съвет включва в състава си всички педагогически кадри и заместник-директорите без норма на преподавателска работа.

(3) Директорът на институцията е председател на педагогическия съвет.

(4) В заседанията на педагогическия съвет с право на съвещателен глас може да участват представители на Настоятелството, медицинското лице, което обслужва институцията, ученици, както и други лица.

Чл. 249. Контролната дейност на регионалните управления по образованието, на директорите и на заместник-директорите на детските градини, училища и извънучилищни центрове се осъществява при условия и по ред, определени с наредба на министъра на образованието и науката.

Чл. 250. (1) Педагогическият съвет в училището:

1. приема стратегия за развитие на училището за четири годишен период с приложени към нея план за действие и финансиране;
2. приема правилник за дейността на училището;
3. приема училищния учебен план;
4. приема годишния план за дейността на училището;
5. приема учебни планове за индивидуална форма на обучение;
6. приема мерки за повишаване качеството на образованието;
7. приема програма за превенция на ранното напускане на училище;

8. приема програма за включващо обучение и подкрепа на развитието на децата и учениците;

9. предлага на директора разкриване на занимания по интереси;

10. прави предложения на директора за награждаване на ученици и за налагане на съответните санкции в предвидените в този закон случаи;

11. определя училищни символи и ритуали и други отличителни знаци;

12. определя ученически униформи;

13. участва със свои представители в създаването и приемането на Етичен кодекс на училищната общност;

14. запознава се с бюджета на училището, както и с отчетите за неговото изпълнение;

15. упражнява други правомощия, определени с нормативен акт.

(2) Педагогическият съвет на детската градина и на извънучилищния център изпълнява правомощията по ал. 1 съобразно предмета на дейността си.

Глава четиринадесета
УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО

Чл. 251. (1) Управление на качеството е непрекъснат процес на организационно развитие, основан на анализиране, планиране, изпълнение на дейностите, оценяване и внасяне на подобрения в работата на детските градини, училищата и извънучилищните центрове, с изключение на извънучилищните центрове по чл. 52, ал. 3, т. 3.

(2) Анализирането, планирането, изпълнението на дейностите и внасянето на подобрения в работата на детските градини и училищата се извършва при условия и по ред, определени с държавните образователни изисквания за управление на качеството.

(3) Оценяването в процеса на управление на качеството се извършва чрез самооценяване и инспектиране по области, определени в държавните образователни изисквания за управление на качеството .

(4) Самооценяването се извършва при условия и по ред, определени с държавните образователни изисквания за управление на качеството, а инспектирането - при условия и по ред, определени с държавните образователни изисквания за инспектиране.

Чл. 252. (1) Самооценяването е насочено към изготвяне на вътрешна оценка на качеството на предоставяното обучение чрез дейности и процедури, определени от детската градина, училището или извънучилищния център.

(2) Основните критерии и индикатори за самооценяването се определят в държавните образователни изисквания за управление на качеството, групирани в областите по чл. 251, ал. 3.

(3) Всяка детска градина, училище и извънучилищен център може да определи и допълнителни критерии и индикатори, според спецификата на обучението.

Чл. 253. (1) Инспектирането е процес на изготвяне на цялостна независима експертна оценка на качеството на предоставяното от детската градина, училището и извънучилищния център обучение в определен момент на дейността им и определяне на насоките за подобряване.

(2) Инспектирането се извършва по критерии и индикатори, групирани в областите по чл. 251, ал. 3.

(3) На всеки три години се извършва поне по една инспекция на всяка детска градина, всяко училище или извънучилищен център.

Чл. 254. (1) Инспектирането се извършва от Инспекторат по образованието.

(2) Инспекторат по образованието по образованието се управлява и представлява от министъра на образованието и науката.

(4) В изпълнение на своите правомощия директора на инспектората по образованието издава заповеди.

(5) Директорът на инспектората по образованието:

1. разработва, апробира и усъвършенства критерии и индикатори за инспектиране;

2. организира и провежда инспектиране на детски градини,училища и извънучилищните центрове;

3. предоставя оценката и насоките от инспекцията на директора на детската градина, на училището и извънучилищните центрове и на началника на съответното регионално управление на образованието;

4. уведомява съответното регионално управление на образованието, когато:

а) в процеса на инспектиране се установят нарушения на нормативната уредба в системата на народната просвета;

б) е необходима методическа подкрепа за изпълнение на насоките от инспектирането;

5. предоставя на министъра на образованието и науката анализ за качеството на обучение в инспектираните детски градини, училища и извънучилищните центрове за определен период, в определен регион или за страната;

6. публикува на официалната си интернет страница обобщена информация за оценките и за насоките по областите чл. 289, ал. 3;

7. изпълнява и други функции, определени в нормативен акт или възложени от министъра на образованието и науката.

Чл. 255. (1) Всяка инспекция се извършва от вътрешни и външни инспектори.

(2) Вътрешните инспектори са служители в инспектората по образованието и се назначават и освобождават от министъра на образованието и науката.

(3) Външните инспектори се определят за всяка конкретна инспекция при условия и по ред, определени с правилника по чл. 259.

Чл. 256. (1) Външен инспектор може да е лице:

1. с висше образование на образователно-квалификационна степен „магистър”;

2. с професионален опит в област, съответстваща на инспектираната дейност не по-малко от 5 години;

(2) Не може да изпълнява дейността си като външен инспектор лице, което има наложено дисциплинарно наказание по Кодекса на труда или по Закона за държавния служител за периода една година преди инспектирането.

(3) Външните инспектори осъществяват дейността си след сключване на договор с Министерството на образованието и науката за всяка инспекция.

Чл. 257. (1) За член на екипа от инспектори за конкретната инспекция не може да бъде определяно лице, което:

1. е заемало длъжност в инспектираната институция;

2. е съпруг или е във фактическо съжителство, или е роднина по права линия, по съребрена линия – до четвърта степен включително, или по сватовство – до втора степен включително, с лице, чиято работа е обект на инспектиране.

(2) Обстоятелствата по ал. 1 се удостоверяват с декларация.

Чл. 258. (1) По време и във връзка с извършваните инспекции инспекторите имат право:

1. на свободен достъп до всички дейности на детската градина или училището и до всички документи на детската градина, училището или извънучилищния център;

2. да изискват в определени от тях срокове справки, заверени копия от документи и друга информация във връзка с извършването на инспектирането, включително на електронен носител;

3. да проучват мнението на педагогическите кадри, ученици, родители и представители на настоятелството чрез срещи и разговори, както и попълването на анкетни карти и въпросници за оценка и самооценка.

(2) Директорът и всички служители в детската градина, в училището или в извънучилищния център са длъжни да оказват съдействие на инспекторите при осъществяване на правомощията им и да осигуряват подходящи помещения и технически средства за извършване на инспекциите.

Чл. 259. Устройството и функциите на Инспектората по образованието, правата и задълженията на инспекторите се определят с правилник, издаден от министъра на образованието и науката.

Глава петнадесета
ФИНАНСИРАНЕ И ИМУЩЕСТВО

Раздел I
Финансиране

Чл. 260. (1) Държавни дейности по образованието са дейностите, които са обект на държавна политика в областта на предучилищното и училищното обучение и възпитание и се финансират от държавния бюджет.

(2) Държавни дейности по образованието, които се осъществяват на общинско ниво, са делегирани от държавата на общините дейности по образованието и се финансират от държавния бюджет чрез бюджетите на общините.

(3) Държавните дейности по образованието, включително делегираните от държавата дейности, се определят с акт на Министерския съвет по предложение на министъра на образованието и науката и на министъра на финансите.

(4) Министърът на образованието и науката и министърът на финансите осъществяват контрол върху разходите за държавни дейности по образованието, включително за делегираните от държавата дейности.

Чл. 261. Държавата финансира държавни дейности по образованието само в държавните и общински училища и детски градини.

Чл. 262. Средствата от държавния бюджет за държавните дейности по образованието включват:

1. средства за издръжка на дейностите по възпитанието и обучението на децата и учениците;
2. средства за подпомагане на равния достъп, за подкрепа за развитието на децата и учениците и за насърчаване участието на децата и учениците в системата на народната просвета;
3. средства за развитие на детските градини, училищата и извънучилищните центрове;
4. средства за реализация на национални програми за развитие на образованието.

Чл. 263. (1) Средствата от държавния бюджет за издръжка на дейностите по възпитанието и обучението на децата и учениците в публичните детски градини, училища и извънучилищни центрове се разпределят между бюджетите на финансиращите органи въз основа на стандарти за делегираните от държавата дейности за дете и ученик, определени с акт на Министерския съвет, и на броя на децата и учениците.

(2) Стандартите по ал. 1 включват средства от държавния бюджет за текуща издръжка за едно дете и за един ученик за съответната държавна дейност, в т. ч. средства за възнаграждения на персонала, като видовете разходи се определя с акта по ал. 1.

(3) Стандартите за делегираните от държавата дейности се диференцират в зависимост от:

1. вида и спецификата на обучението;
2. професионалното направление;
3. обективни географски и демографски характеристики на общината, оказващи влияние върху достъпа до образование.

(4) Освен средствата по ал. 1 защитените училища получават допълнително финансиране за издръжка на обучението при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет.

Чл. 264. (1) Финансиращият орган по чл. 263, ал. 1 разпределя средствата, получени по стандартите за делегираните от държавата дейности, между детските градини и училищата въз основа на формула за всяка отделна дейност.

(2) Финансиращият орган утвърждава формулите по ал. 1 в срок до края на месец февруари на всяка година, след обсъждане с директорите на детските градини и училищата, които получават средства по съответната бюджетна дейност. Утвърдените формули се прилагат от началото на текущата календарна година и не могат да бъдат променяни до края й.

(3) Минималните изисквания към формулите по ал. 1, включително правилата за разпределение на средствата по тях, се определят с акт на Министерския съвет.

(4) Финансиращият орган не утвърждава формули за бюджетни дейности, по които получател на средства е само едно училище или една детска градина;

Чл. 265. Освен средствата по чл. 264 финансиращият орган включва в бюджетите на публичните училища, както и на публичните детски градини, прилагащи система на делегиран бюджет, и разходи за сметка на:

1. установеното към края на предходната година превишение на постъпленията над плащанията по бюджета на училището или детската градина;

2. собствени приходи на училището или детската градина;

3. допълнително финансиране, осигурено от финансиращия орган;

4. дължимите към бюджета на училището средства, непреведени от финансиращия орган към края на предходната година.

Чл. 266. Собствените приходи на публичните детски градини и училища са:

1. приходите от наем на недвижими имоти и движими вещи;

2. приходите от собствени земеделски земи и гори;

3. приходите от права на интелектуална собственост;

4. приходите от реализация на продукция и услуги, в т.ч. от практическо обучение;

5. приходите от дарения и завещания;

6. приходи от такси, определени с тарифа на Министерски съвет;

7. други неданъчни приходи.

Чл. 267. (1) Допълнителното финансиране по чл. 265, т. 3 се предоставя:

1. по решение на финансиращия орган;

2. в изпълнение на акт на Министерския съвет или на министъра на образованието и науката;

3. за сметка на бъдещи постъпления на училището или детската градина.

(2) Допълнителните средства по ал. 1, т. 1 се предоставят при условия и по ред, определени от финансиращия орган.

(3) Допълнителните средства по ал. 1, т. 3 се предоставят за сметка на субсидията на училището или детската градина за следващата година.

Чл. 268. (1) В случай че просрочените задължения публично училище, както и на публична детска градина, прилагащи система на делегиран бюджет, надвишат 20 на сто от утвърдените разходи, директорът носи дисциплинарна отговорност по реда на Кодекса на труда. Предложението за налагане на дисциплинарно наказание се прави от финансиращия орган.

(2) В случаите по ал. 1, когато е наложено дисциплинарно наказание, директорът съставя и изпълнява програма за оптимизация на разходите и преодоляване на недостига, която се утвърждава от финансиращия орган.

Чл. 269. Член 262, чл. 263, чл. 264 и чл. 265 се прилагат съответно и за извънучилищните центрове, които прилагат система на делегиран бюджет.

Чл.270. (1) Средствата от държавния бюджет за подпомагане на равния достъп до образование, включващото обучение и за подкрепата на развитието на децата и учениците в системата на народната просвета се предоставят за публичните детски градини и училища, както и за публичните извънучилищни центрове .

(2) Субсидията по ал. 1 включва средства за:

1. ученически стипендии;

2. транспорт на деца и ученици;

3. учебници, учебни помагала и учебни комплекти;

4. целодневна организация на учебния ден и хранене;

5. дейности, свързани с обща подкрепа на развитието на децата и учениците;

6. дейности, свързани с допълнителна подкрепа на развитието на децата и учениците;

7. дейности, свързани с ученическия отдих и спорт;

8. реализиране на училищни програми за превенция на отпадането от училище и за намаляване броя на преждевременно напусналите;

9. подкрепа за ученици с изявени дарби;

10. други дейности, спомагащи за повишаване на обхвата и равния достъп до образование.

(3) За децата в задължителна предучилищна възраст и за учениците от населени места, в които няма детска градина или училище, задължително се осигуряват средства за транспорт до най-близката детска градина или училище, което провежда обучение в съответната група или в съответния клас.

(4) Средствата по ал. 2, т. 3 и 9 се предоставят и на частните детски градини и училища.

(5) Условията и редът за разпределение на средствата по ал. 1 и 2 се определят от Министерския съвет.

Чл. 271. (1) Средствата за развитие на училищата и детските градини се предоставят на публичните детски градини и училища и включват средствата, предоставени от държавния бюджет за:

1. основни ремонти и придобиване на дълготрайни активи;

2. постигнати резултати и подобряване качеството на обучението;

3. развитие на педагогическите кадри;

4. библиотечно-информационно осигуряване;

5. други разходи, насочени към подобряване на физическата среда и на обучението.

(2) Средствата по ал. 1, т. 1 се разпределят от финансиращия орган между детските градини и училищата въз основа на програми, разработени от финансиращия орган, и/или пропорционално на средствата, предоставени по формулата по чл. 264, ал. 1.

(3) Средствата по ал. 1, т. 3 се предоставят и на извънучилищните центрове.

(4) Средствата по ал. 1, т. 2-5 се разпределят от финансиращия орган въз основа на акт на Министерския съвет.

(5) Средствата по ал. 1, т. 2 се предоставят на детските градини и училищата с високи или с ниски резултати в обучението и се използват, както следва:

1. от детските градини и училищата с високи резултати в обучението – по тяхна преценка за допълнително финансиране на дейностите им и/или за поощряване на педагогическите кадри;

2. от детските градини и училищата с ниски резултати в обучението – целево за реализиране на програми или отделни мерки за повишаване на резултатите в обучението.

(6) Средствата по ал. 1, т. 2, предоставени за детските градини и училищата с ниски резултати в обучението, се разходват след предварително

одобрено разпределение от първостепенния разпоредител с бюджет и не може да се използват за възнаграждения на педагогическите кадри.

(7) Средствата по ал. 1, т. 2 се определят по методология и при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет. Задължителен елемент от методологията е оценката от инспектирането.

Чл. 272. (1) Средствата от държавния бюджет за национални програми за развитие на образованието включват разходите от държавния бюджет за реализиране на национални мерки и дейности, чиито цели не могат да бъдат постигнати в желаната степен, ако се финансират в рамките на средствата по чл. 262, т. 1, 2 и 3.

(2) Със средствата по ал. 1 може да се насърчава разработването и да се подпомага финансирането на общински програми за развитие на образованието, когато мерките и дейностите по националната програма предполагат те да бъдат планирани, организирани и изпълнени най-ефективно на общинско ниво.

(3) Програмите по ал. 1 се одобряват от Министерския съвет.

Чл. 273. (1) Публичните училища прилагат система на делегиран бюджет, която дава право на директора на училището:

1. на второстепенен разпоредител с бюджет, а в общините с районно деление – на второстепенен или третостепенен разпоредител с бюджет по решение на кмета на общината, при условие че второстепенен разпоредител с бюджет е кметът на района;

2. да извършва компенсирани промени по плана на приходите и разходите, в т. ч. между бюджетни дейности, като уведомява за това първостепенния разпоредител с бюджет;

3. да се разпорежда със средствата на училището;

4. да определя числеността на персонала, индивидуалните възнаграждения, преподавателската натовареност и броя на групите и паралелките, както и броя на учениците в тях съобразно утвърдения бюджет на училището и нормите, определени в подзаконовите нормативни актове, като осигурява прилагането на учебния план.

(2) Финансиращият орган делегира права на директорите на училища да реализират собствени приходи, като им предоставя за управление ползваната от тях държавна или общинска собственост в случаите, в които те не разполагат с тези права по силата на нормативен акт. По изключение финансиращият орган може да не делегира правото за реализиране на приходи от ползваната от училищата държавна или общинска собственост, когато тя

представлява относително териториално обособена единица, която има самостоятелно отчитане на разходите и не представлява част от присъщата на училището дейност.

(3) Министерският съвет може да одобри допълнителни изисквания, на които трябва да отговарят системите на делегирани бюджети.

(4) По решение на първостепенните разпоредители с бюджет детските градини и извънучилищните центрове могат да прилагат системата на делегирани бюджет и при спазване на условията на ал. 1 и 2.

Чл. 274. (1) Финансиращият орган публикува на интернет страницата си разпределението на средствата по формули и утвърдените делегирани бюджети на училищата, детските градини и извънучилищните центрове, както и отчетите за изпълнението им.

(2) Училищата, детските градини и извънучилищните центрове, прилагащи система на делегиран бюджет, публикуват на интернет страницата си утвърдения им бюджет и отчета за изпълнението му.

(4) Директорът представя пред общото събрание на работниците и служителите тримесечни отчети за изпълнението на бюджета на училището, детската градина или извънучилищния център в срок до края на месеца, следващ съответното тримесечие.

Чл. 275. Специализираните обслужващи звена се финансират от държавния бюджет чрез бюджета на Министерство но образованието и науката и от собствени приходи по чл. 266.

Чл. 276. (1) От държавния бюджет се осигуряват средства за подпомагане на обучението по учебните предмети „Български език и литература”, „История и цивилизации” и „География и икономика” в частта им, отнасяща се до историята и географията на България, осъществявано от организации на българи, живеещи извън Република България, регистрирани съгласно законодателството на съответната държава за извършване на културно-образователна дейност.

(2) Средствата по ал. 1 се осигуряват от държавния бюджет чрез бюджета на Министерство на образованието и науката при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет.

Чл.277. (1) Издръжката на децата в предучилищното обучение в публичните детски градини и училища се осигурява със средства от държавния бюджет и със средства от общинския бюджет.

(2) Родителите на децата заплащат такси за издръжка на дейности, които не се финансират като делегирани от държавата дейности.

(3) Размерът и редът за заплащане на таксите по ал. 2 се определят със:

1. Закона за местните данъци и такси – за общинските детски градини и училища;

2. акт на Министерския съвет – за държавните детски градини и училища.

(4) Родителите не заплащат такси в случаите, определени с нормативен акт.

Чл. 278. Допълнителните услуги по чл. 66 в детските градини се заплащат при условия и по ред, определени с наредбата на съответния общински съвет.

Чл. 279. (1) В системата на народната просвета се събират такси в размери, определени с тарифа на Министерския съвет, както следва:

1. за разглеждане на заявление за издаване на разрешение за осъществяване на дейност на частна детска градина, частно училище или частна училищна занималня или за промяна на частна детска градина, частно училище или частна училищна занималня; таксата включва разходите за извършване оценка на съответствието на заявените факти и обстоятелства и представените документи с изискванията за извършване на дейност на частна детска градина, частно училище или частна училищна занималня или с изискванията за промяна на частна детска градина, частно училище или частна училищна занималня;

2. за издаване на разрешение за осъществяване на дейност на частна детска градина, частно училище или частна училищна занималня или за промяна на частна детска градина, частно училище или частна училищна занималня; таксата включва разходите за подготовка на разрешението;

3. за разглеждане на заявления за одобряване на учебник (учебен комплект) или на учебно помагало; таксата включва разходите за проверка на внесените документи;

4. за извършване оценка на учебник (учебен комплект) или на учебно помагало за съответствието им с държавните образователни изисквания за учебниците и учебните помагала;

6. за валидиране на компетентности, придобити чрез неформално обучение и самостоятелно учене; таксата се определя в зависимост от вида на валидирането и включва разходите за проверка на внесените документи и за провеждане на изпитването;

7. за разглеждане на заявления и извършване оценка на програмите за обучение за повишаване квалификацията на педагогическите кадри; таксата включва разходите за проверка на внесените документи и за оценяване на програмите;

8. за провеждане на курсове за огрмотяване, курсове за придобиване на компетентности за завършен прогимназиален етап или за завършени класове от прогимназиален етап и курсове за признаване на професионална квалификация; таксата включва разходите за обучение и за провеждането на изпитването;

9. за обучение на граждани на трети страни над задължителната училищна възраст; таксата включва разходите за обучение.

(2) Не се събират такси за признаване на документ за завършен етап на училищно обучение, степен на образование и степен на професионална квалификация, издаден от училища на чужди държави, и за издаване на удостоверение.

(3) Таксите по ал. 1, т. 1-4 постъпват в приход на бюджета на Министерството на образованието и науката, а таксите по ал. 1, т. 6-9 – по бюджета на съответното училище.

(4) Таксите по ал. 1, т. 6 и 8 не се събират, когато дейностите се финансират със средства от национални и международни програми и проекти.

Чл. 280. (1) Дейностите, за които частните детски градини и частните училища събират такси, се определят с правилника на училището или на детската градина.

(2) Условията и редът за заплащане таксите по ал. 1 и техният размер се определят с договор между частната детската градина или частното училище и родителя на детето или ученика.

Раздел II
Имущество

Чл. 281. Държавни и общински недвижими имоти, предоставени за управление на държавните и общинските училища, детски градини и извънучилищните центрове, са публична държавна, съответно публична общинска, собственост.

(2) От датата на влизане в сила на заповедта за промяна на финансиращия орган при обявяване на държавно училище за общинско имотите – публична държавна собственост, предоставени на училището преди

обявяването му за общинско, преминават в собственост на общината, на територията, на която се намират имотите и стават публична общинска собственост, а вещите – държавна собственост, стават собственост на общината, финансираща училището.

(3) Имотите и вещите по ал. 2 се предоставят на училището, което ги е управлявало до влизане в сила на заповедта за промяна на финансиращия орган и обявяването му за общинско, и се ползват само за целите на обучението, без да променят предназначението си.

(4) Когато седалището на училището, управляващо имотите по ал 2 е извън територията на общината, която ги придобива, след влизане в сила на заповедта за промяна на финансиращия орган и обявяване на училището за общинско, общината приобретател предоставя имотите за управление на финансирани от нея училища.

(5) От датата на влизане в сила на заповедта за промяна на финансиращия орган при обявяване на общинско училище за държавно, имотите и вещите, предоставени на училището преди обявяването му за държавно, преминават в собственост на държавата, управляват се от училището и се ползват само за целите на обучението, без да променят предназначението си.

Чл. 282. Придобитите възмездно от държавните и общинските училища, детски градини и извънучилищни центрове недвижими имоти и движими вещи са със статут на частна държавна, съответно частна общинска, собственост.

Чл. 283. Придобитите безвъзмездно от държавните и общинските училища, детски градини и извънучилищни центрове недвижими имоти и движими вещи, както имотите и вещите, собствеността върху които им е възстановена, са собственост на училището, детската градина или центъра.

Чл. 284. Имотите или части от тях и вещите, освободени в резултат на закриване или преобразуване на държавни и общински училища, детски градини и **извънучилищни центрове,** се използват за образователни, здравни, социални или хуманитарни дейности по реда на Закона за държавната собственост, Закона за общинската собственост и подзаконовите актове по прилагането им.

Глава шестнадесета

НАСТОЯТЕЛСТВА

Чл. 285. (1) Настоятелствата са независими доброволни сдружения за подпомагане на развитието и материалното осигуряване на училището, на детската градина и на извънучилищните центрове.

(2) Към всяко училище, детска градина или извънучилищен център може да се създава само едно настоятелство.

(3) Настоятелство може да се създава и към група училища, детски градини или извънучилищни центрове в населеното място, към които няма създадено настоятелство по ал. 2.

Чл. 286. Настоятелствата се създават като юридически лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност и организират дейността си при условията и по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел и в съответствие с разпоредбите на този закон, на устава или на учредителния си акт.

Чл. 287. (1) Настоятелството се учредява по инициатива на директора на детската градина, училището или извънучилищния център или по инициатива на родители, учители или обществености.

(2) Лицата по ал. 1 отправят покана за участие в учредително събрание чрез средствата за масово осведомяване и/или лично до видни обществености, дарители, представители на юридически лица.

Чл. 288. (1) Органи на настоятелството са Общото събрание и Съветът на настоятелите.

(2) Членовете на Съвета на настоятелите се избират от Общото събрание за срок до 4 години.

(3) Съветът на настоятелите избира измежду членовете си председател.

Чл. 289. За постигане на целите си настоятелствата:

1. съдействат за осигуряване на допълнителни финансови и материални средства за училището, детската градина или извънучилищния център и контролират целесъобразното им разходване;

2. подпомагат изграждането и поддържането на материално-техническата база на детската градина, училището или извънучилищния център;

3. съдействат при организиране на ученическото хранене, за осигуряване на транспорт и при решаването на други социално-битови проблеми на децата, учениците, учителите от училището, детската градина или извънучилищния център;

4. дават препоръки за подобряване прозрачността и ефективността на управлението и предлагат мерки за подобряване на дейността на детската градина, училището или извънучилищния център;

5. предлагат политики и мерки за подобряване качеството на обучението въз основа на резултатите от самооценката на институцията, външното оценяване - за училищата, и инспектирането на детската градина или училището

. 6. участват при избора на учебници и учебни помагала за гимназиалния етап, по които ще се обучават учениците от училището, и при възможност осигуряват закупуването им;

7. съдействат за реализирането на програми по проблемите на децата и учениците, за заниманията по интереси, организирания отдих, туризъм и спорт с децата и учениците;

8. организират и подпомагат обучения на родителите по въпросите на възпитанието и развитието на техните деца;

9. организират обществеността за подпомагане на детската градина, училището или извънучилищния център;

10. сигнализира компетентните органи, когато в хода на дейността си констатират извършени нарушения в системата на народната просвета;

11. съдействат на комисиите за борба срещу противообществени прояви на малолетните и непълнолетните.

12. участват чрез свои представители в съвещанията на Педагогическия съвет в рамките на своите правомощия;

13. участва в създаването и приемането на Етичен кодекс на училищната общност.

Чл. 290. Директорът на детската градина, училището или извънучилищния център осигурява на настоятелството за безвъзмездно ползване подходящо помещение за осъществяване на дейността му.

Глава седемнадесета
ОТКРИВАНЕ, ПРЕОБРАЗУВАНЕ, ПРОМЯНА И ЗАКРИВАНЕ НА ИНСТИТУЦИИТЕ В СИСТЕМАТА НА НАРОДНАТА ПРОСВЕТА

Раздел I
Откриване, преобразуване, промяна и закриване на публичните институции

Чл. 291. (1) Министърът на образованието и науката със заповед открива, преобразува, променя и закрива:

1. държавните училища;
2. общинските училища;
3. държавните извънучилищни центрове;
4. специализираните обслужващи звена
5. държавните детски градини по чл. 37, т. 2

(2) Училищата по изкуствата и училищата по културата се откриват при условията и по реда на Закона за закрила и развитие на културата.

(3) Заповедта за откриване, преобразуване, промени или за закриване на държавните детски градини по чл. 37, т. 2 и на българските държавни училища в чужбина се издава в съответствие с международните договорености и се съгласува с министъра на външните работи.

(4) Държавните детски градини по чл. 37, т. 1 се откриват, преобразуват, променят и закриват със заповед на министъра на отбраната след съгласуване с министъра на образованието и науката.

(5) Общинските детски градини и общинските извънучилищни центрове се откриват, преобразуват, променят и закриват със заповед на кмета на общината след решение на общинския съвет.

Чл. 292. (1) Публичните институции в системата на народната просвета се преобразуват чрез вливане, сливане, отделяне или разделяне. Неспециализираните училища се преобразуват и чрез промяна на вида по чл. 37 и чл. 48.

(2) В публичните детски градини и училища може да се извършват промени, свързани с:

1. наименованието;
2. официалния адрес;
3. адреса на сградите, в които се провежда обучението.

(3) В публичните неспециализирани училища и в спортните училища може да се извършва и промяна на финансиращия орган.

(4) В специализираните обслужващи звена и в извънучилищните центрове освен промените по ал. 2, т. 1 и 2, а в извънучилищните центрове – и

по ал. 2, т. 3, може да се извършват и промени, свързани с предмета на дейност съответно по чл. 49 или по чл. 50.

Чл. 293. (1) Производството по издаване на заповедта за откриване, преобразуване, промяна и закриване на публичните училища и извънучилищни центрове и на специализираните обслужващи звена започва по писмено предложение на финансиращия орган.

(2) За държавните училища, с изключение на българските училища в чужбина и за държавните извънучилищни центрове, за които финансиращ орган е министърът на образованието и науката, производството по издаване на заповедта за откриване, преобразуване, промяна и закриване започва по негова инициатива или по писмено предложение на началника на регионалното управление на образованието.

(3) За българските училища в чужбина производството по издаване на заповедта за откриване, преобразуване, промяна и закриване започва по инициатива на министъра на образованието и науката при условията на международни договори, по които Република България е страна.

(4) За училища към местата за лишаване от свобода производството по издаване на заповедта за откриване, преобразуване, промяна и закриване започва по инициатива на министъра на правосъдието.

(5) Производството за издаване на заповед за промяна на наименованието на държавна детска градина и на държавно училище може да започне и по писмено мотивирано предложение на директора, направено въз основа на решение на педагогическия съвет и съгласувано с финансиращия орган, когато това не е министърът на образованието и науката.

(6) Предложението на кмета за започване на производството по ал. 1 за общинските училища се внася след решение на общинския съвет и след проверка и становище на регионалното управление на образованието.

Чл. 294. Производството по издаване на заповедта за откриване, преобразуване, промяна и закриване на държавните детски градини по чл. 35, т. 1 започва по инициатива на министъра на отбраната, а на общинските детски градини и общинските извънучилищни центрове – по инициатива на кмета, след решение на общинския съвет.

Чл. 295. (1) Предложението за откриване и преобразуване на публично училище, на държавен извънучилищен център и на специализирано обслужващо звено съдържа:

1. мотиви за необходимостта от откриване или преобразуване;

2. обстоятелствата, обуславящи националното значение - за държавните училища или обстоятелствата, обуславящи значението за развитието на повече от една община - за държавните извънучилищни центрове.

3. наименование и официален адрес;

4. адрес на сградите, в които се провежда обучението, съответно се осъществява дейността;

5. вид на училището и на извънучилищния център;

6. етап и степен на образование, организация на учебния ден и профили или професии – за училището, организация на предучилищното обучение и възпитание;

7. предмет на дейност – за извънучилищния център и за специализираното обслужващо звено;

8. учебната година, от която се предлага откриването или преобразуването - за училището или извънучилищния център;

9. информация за броя на децата и учениците, които ще се възпитават и обучават в училището или в извънучилищния център, и възможностите за пренасочването им – при преобразуване;

10. информация за осигурен транспорт до училището, към което са пренасочени учениците – при преобразуване;

11. информация за достъпна архитектурна среда за деца и ученици със специални образователни потребности и материално-техническото, кадровото и финансовото осигуряване на дейността на училището и на извънучилищния център;

12. предложение за съхранение на задължителната документация – при преобразуване.

(2) Предложението за промяна на публичните училища, на държавните извънучилищни центрове и на специализираните обслужващи звена съдържа:

1. подробно описание на исканата промяна;

2. мотиви за необходимостта от промяната;

3. посочване на учебната година, от която се предлага промяната – за училищата или извънучилищния център.

(3) Предложението за закриване на публичните училища, на държавните извънучилищни центрове и на специализираните обслужващи звена съдържа:

1. мотиви за необходимостта от закриване;

2. наименование и адрес;

3 вид на училището и на извънучилищния център;

4. етап и степен на образование, организация на учебния ден и профили или професии – за училищата, организация на предучилищното обучение и възпитание ;

5. информация за броя на децата и учениците и възможностите за пренасочването им;

6. информация за собствеността и предложение за разпределяне, прехвърляне и използване на сградния фонд и на материално-техническата база;

7. предложение за приемане и съхраняване на задължителната документация;

8. информация за осигурен транспорт до училището, към което са насочени учениците.

9. след информация и анализ на демографските характеристики на общината и тенденциите в раждаемостта за последните 7 години.

(4) Към предложенията по ал. 1-3 се прилагат документите, определени с държавните образователни изисквания за институциите и организацията на дейностите в тях.

Чл. 296. (1) Предложенията за откриване, преобразуване и закриване на публичните училища и извънучилищните центрове се внасят в срок до 31 май и се разглеждат за предстоящата учебна година.

(2) Предложенията за откриване, преобразуване, промяна и закриване на специализираните обслужващи звена се правят и разглеждат целогодишно.

(3) Предложенията за преобразуване и закриване на публичните училища и на държавните извънучилищни центрове поради намаляване броя на децата и учениците се правят целогодишно и се разглеждат за предстоящата учебна година, а при преустановяване на обучението на подкрепата за развитие поради липса на деца и ученици се правят и разглеждат целогодишно.

(4) Предложенията за промени се правят и се разглеждат целогодишно.

Чл. 297. (1) Документите за откриване, преобразуване, промяна и закриване се разглеждат и оценяват за съответствие с изискванията на този закон и на нормативните актове по прилагането му.

(2) Не се оценяват предложения, които:

1. не съдържат всички необходими документи;

2. са подадени след срока по чл. 258, ал. 1.

(3) По изключение, когато издаването на документ е от правомощията на друг орган и при условия, посочени в държавните образователни изисквания за институциите и организацията на дейностите в тях, може да се разглеждат и оценяват предложения, които не съдържат този документ, ако е представен друг, удостоверяващ наличие на образувано производство пред този орган.

Чл. 298. (1) За изясняване на всички факти и обстоятелства може да се изискват от вносителя допълнителни документи.

(2) При необходимост упълномощени длъжностни лица може да извършват проверки на място, както и да изискват от вносителя за сверяване оригиналите на внесените документи.

Чл. 299. (1) Когато внесените документи за откриване, преобразуване, промяна и закриване не съответстват на изискванията на този закон и на нормативните актове по прилагането му, вносителят се уведомява за допуснатите несъответствия и за срока за отстраняването им, който не може да е по-кратък от 10 работни дни.

(2) В случаите по чл. 297, ал. 3, когато при оценяване на внесените документи не са констатирани несъответствия с нормативните изисквания или те са отстранени по реда на ал. 1, вносителят се уведомява да представи документът, чието издаване е от компетентността на друг орган.

Чл. 300. (1) Органът по откриване, преобразуване, промяна и закриване взема решение в едномесечен срок, като:

1. издава заповед за откриване, промяна, преобразуване или закриване;

2. отказва откриване, промяна, преобразуване или закриване.

(2) Срокът по ал. 1 започва да тече от датата на отстраняване на недостатъците по чл. 299, ал. 1 или от изтичане на срока за отстраняването им.

Чл. 301. (1) Заповед за откриване, промяна, преобразуване или закриване се издава, когато при разглеждането и оценяването не са констатирани несъответствия с нормативните изисквания или констатираните несъответствия са отстранени в срок.

(2) Органът отказва откриване, промяна или преобразуване, когато:

1. констатираните несъответствия не са отстранени или не са отстранени в определения срок;

2. в случаите по чл. 336, ал. 2, когато вносителят не е представил съответните документи до 1 юли преди началото на учебната година, за която се иска откриване, промяна или преобразуване.

(3) Актовете по ал. 1 и 2 се обнародват в „Държавен вестник” и влизат в сила от деня на обнародването им, освен ако в тях е предвидено друго.

Чл. 302. (1) Заповедта за откриване или преобразуване на публична детска градина или училище и на публичен извънучилищен център съдържа:

1. наименованието, седалището и официалния адрес на детската градина, училището или центъра;

2. адреса на сградата, в която ще се провежда обучението и възпитанието или подкрепата на развитието;

3. организацията на предучилищното обучение за детската градина, вида на училището или предмета на дейност на центъра;

4. условията и реда за пренасочване на децата и на учениците – при преобразуване;

5. условията и реда за съхраняване на задължителната документация и за разпределение на имуществото – при преобразуване;

6. финансиращ орган.

(2) Заповедта за откриване на държавно училище задължително съдържа и обстоятелствата, обуславящи националното му значение.

(3) Заповедта за откриване на държавен извънучилищен център задължително съдържа и обстоятелствата, обуславящи значението на центъра за развитието на повече от една община.

(4) Заповедта за откриване или преобразуване на специализирано обслужващо звено освен реквизитите по ал. 1, т. 1 и 6 съдържа и предмета на дейност, и общата численост на персонала.

Чл. 303. Заповедта за закриване на публична детска градина или училище, на публичен извънучилищен център и на специализирано обслужващо звено съдържа:

1. наименование, седалище, официален адрес;
2. условия и ред за пренасочване на децата и учениците;
3. условия и ред за съхраняване на задължителната документация;
4. условия и ред за разпределяне на имуществото.

Чл. 304. Конкретните условия и ред за откриване, преобразуване, промяна и закриване на публични институции в системата на народната

просвета се уреждат с държавните образователни изисквания за институциите и организацията на дейностите в тях.

(2) Духовните училища се откриват, преобразуват и променят по искане на централен орган на признатата религиозна институция в страната, с акт на Министерски съвет.

Раздел II
Създаване, регистрация и промени на частни детски градини, частни училища и училищните занимални

Чл. 305. (1) Частните детски градини, училища и училищни занимални се създават, преобразуват, променят и прекратяват дейността си при спазване изискванията на този закон и при условията и по реда на Търговския закон, на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или на Закона за кооперациите или при условията и по реда на законодателството на държава членка.

(2) Частните детски градини, училища и училищни занимални не може да се учредяват като търговски дружества – публични предприятия по смисъла на чл. 61 от Търговския закон.

(3) Юридическите лица по ал. 1 не може да имат друг предмет на дейност освен дейност на детска градина, училище или училищна занималня и може да извършват дейност само на една детска градина, училище или училищна занималня.

Чл. 306. (1) Създадените частни детски градини, училища и училищни занимални може да осъществяват дейността си само след вписване в регистъра на институциите в системата на народната просвета и издаване на удостоверение за вписване от министъра на образованието и науката или от упълномощено от него длъжностно лице.

(2) Вписването в регистъра на институциите се извършва по заявление на частната детска градина, частното училище или частната училищна занималня, което съдържа:

1. данни за юридическото лице;

2. единния идентификационен код или кода по БУЛСТАТ;

3. данни за директора на детската градина, училището или училищната занималня;

4. учебната година, от която се иска вписване в регистъра на институциите;

5. вид на училището по чл. 39, ал. 1 и чл. 40 или чл. 41, ал. 2, т. 1-4;

6. форми на обучение и организация на учебния ден;

7. профили или професии;

8. седалище и официален адрес на детската градина, училището или училищната занималня и адрес на сградата (сградите), където ще се провежда обучението и възпитанието, като задължително се посочва и идентификаторът на недвижимия имот съгласно чл. 26 от Закона за кадастъра и имотния регистър; при използване на несамостоятелна част от сградата се конкретизират помещенията;

9. наименование на детската градина, училището или училищната занималня.

(3) Към заявлението по ал. 2 се прилагат документите, определени с държавните образователни изисквания за институциите и организацията на дейностите в тях.

(4) С декларация не може да се доказват образователно-квалификационна степен, професионална квалификация, учителски стаж, както и други факти и обстоятелства, за чието установяване със закон е предвиден друг ред.

Чл. 307. (1) Заявленията за вписване в регистъра на институциите се внасят целогодишно, като внесените за детска градина или училище документи до 31 януари на календарната година се разглеждат за предстоящата учебна година, освен ако не е поискано разглеждането им за по-късна учебна година.

(2) При разглеждането и оценяването на заявленията и приложените към тях документи се прилагат съответно чл. 297-299.

Чл. 308. (1) Министърът на образованието и науката в едномесечен срок издава заповед, с която разрешава или отказва да разреши вписване в регистъра на институциите.

(2) Срокът по ал. 1 започва да тече от датата на отстраняване на недостатъците по чл. 299, ал. 1 или от изтичане на срока за отстраняването им.

(3) Заповедта по ал. 1 се съобщава при условията и по реда на чл. 59 от Административно процесуалния кодекс.

(4) При издаването на разрешение за вписване и на удостоверение за вписване не се прилага принципът на мълчаливо съгласие.

Чл. 309. (1) Министърът на образованието и науката разрешава вписване в регистъра на институциите, когато при разглеждането и оценяването на внесените документи не са констатирани несъответствия с

нормативните изисквания или констатираните несъответствия са отстранени в срок.

(2) Разрешението по ал. 1 съдържа:

1. наименованието, седалището и официалния адрес на детската градина, училището или училищната занималня; единния идентификационен код или кода по БУЛСТАТ;

2. адреса на сградата, в която ще се провежда обучението и възпитанието, както и идентификатора на недвижимия имот съгласно чл. 26 от Закона за кадастъра и имотния регистър; при използване на част от сграда се конкретизират помещенията;

3. вида на училището по смисъла на чл. 37 и чл. 38 или чл. 39, ал. 2, т. 1-4;

4. профилите или професиите, по които се организира обучението;

5. правото на училището да издава официални документи за завършен клас, за степен на образование и за професионална квалификация.

(3) Въз основа на разрешението по ал. 1 частната детска градина, частното училище или училищната занималня се вписва в регистъра на институциите в системата на народната просвета..

(4) Министърът на образованието и науката или упълномощено от него длъжностно лице издава удостоверение за вписването по ал. 1 в 7-дневен срок от извършването му.

(5) Действието на регистрацията и удостоверението е безсрочно.

Чл. 310. Министърът на образованието и науката отказва вписване в регистъра на институциите, когато:

1. констатираните несъответствия не са отстранени или не са отстранени в определения срок;

2. в случаите по чл. 299, ал. 2, когато заявителят на е представил съответните документи до 1 юли преди началото на учебната година, за която се иска откриване, промяна или преобразуване.

Чл. 311. (1) В частната детска градина, в частното училище или в училищната занималня може да се извършват промени, свързани с:

1. наименованието (фирмата), седалището, официалния адрес;

2. директора на детската градина или училището;

3. помещенията или сградите, където се провежда обучението и възпитанието;

4. профилите или професиите, по които се организира обучението;

5. авторски учебни програми по професионална подготовка – за частните училища или програмата за провеждане на самоподготовка, организиран отдих и спорт занимания по интереси – за училищните занимални;

6. вида на училището по чл. 39 и чл. 40 или по чл. 41, ал. 2, т. 1-4.

(2) Промените по ал. 1 подлежат на вписване в регистъра на институциите в системата на народната просвета по заявление на частната детската градина, частното училище или училищната занималня.

(3) Заявлението за вписване на промяна на частната детската градина, частното училище или училищната занималня. съдържа:

1. подробно описание на исканата промяна;

2. мотиви за необходимостта от промяната;

3. посочване на учебната година, от която се предлага промяна по ал. 1, т. 4-6.

(4) Към заявленията по ал. 3 се прилагат документите, определени в държавните образователни изисквания за институциите и организацията на дейностите в тях.

(5) Заявленията по ал. 3 се внасят и се разглеждат целогодишно, с изключение на заявленията за промяна по ал. 1, т. 4-6, които се правят и се разглеждат в сроковете по чл. 307, ал. 1.

Чл. 312. (1) При разглеждането и оценяването на заявленията за промени по чл. 311, ал. 1, т. 1, 3-6 и на приложените към тях документи се прилагат съответно чл. 297-299, 308, чл. 309, ал. 1 и чл. 309.

(2) Разрешението за вписване на промяна по чл. 311, ал. 1, т. 4-6 съдържа учебната годината, от която се разрешава промяната.

Чл. 313. (1) Въз основа на разрешението за вписване съответната промяна в частната детска градина, в частното училище или в училищната занималня се вписва в регистъра на институциите в системата на народната просвета.

(2) Министърът на образованието и науката или упълномощено от него длъжностно лице издава удостоверение за вписване на промяната в 7-дневен срок от извършването й.

(3) В случаите на промяна на помещенията или сградите, където се провежда обучението и възпитанието, преместването на децата и учениците може да се извърши след вписване на промяната в регистъра на институциите в системата на народната просвета и издаване на удостоверението по ал. 2.

Чл. 314. (1) Заявленията за промяна на директора се подават преди сключване на договор с новия директор.

(2) Към заявлението по ал. 1 се прилагат документите, определени с държавните образователни изисквания за институциите и организацията на дейностите в тях.

(3) При необходимост министърът на образованието и науката може да изиска допълнителна информация от частната детска градина, частното училище или училищната занималня.

(4) Договорът с новия директор може да бъде сключен след разрешение на министъра на образованието и науката.

(5) Министърът на образованието и науката издава или отказва да издаде разрешението по ал. 4 в 14-дневен срок от постъпване на документите по ал. 2 или на допълнителната информация по ал. 3.

(6) Въз основа на разрешението по ал. 5 промяната на директора се вписва в регистъра на институциите в системата на народната просвета.

Чл. 315. (1) Частната детска градина, частното училище или училищната занималня се заличават от регистъра на институциите, когато се установи, че системно не се спазват изискванията на този закон и на нормативните актове по прилагането му.

(2) Производството за заличаване от регистъра на институциите започва по инициатива на министъра образованието и науката или по предложение на регионалното управление на образованието при констатирани нарушения в дейността на частната детска градина, частното училище или училищната занималня.

(3) За започване на производството се уведомява писмено частната детска градина, частното училище или училищната занималня.

(4) В 10-дневен срок от уведомяването по ал. 3 частната детска градина, частното училище или училищната занималня имат право на писмени възражения и обяснения.

(5) В двумесечен срок от започване на производството министърът на образованието и науката се произнася със заповед, след като се изяснят фактите и обстоятелствата от значение за случая и се обсъдят обясненията и възраженията на частната детска градина, частното училище или училищната занималня.

(6) В заповедта за заличаване по ал. 5 се определят условията и редът за пренасочване на учениците и съхраняване на задължителната документация.

(7) Въз основа на заповедта за заличаване по ал. 5 частната детска градина, частното училище или училищната занималня са заличават от регистъра на институциите, а всички удостоверения за вписвания се обезсилват.

Чл. 316. Когато частната детска градина, частното училище или училищната занималня са заличени от регистъра при условията и по реда на чл. 315, те може да подадат заявление за ново вписване не по-рано от една година от обезсилването на удостоверението за вписване.

Чл. 317. (1) Частна детска градина, частното училище или училищната занималня се отписват от регистъра на институциите в системата на народната просвета въз основа на заповед на министъра на образованието и науката, когато:

1. детската градина, училището или училищната занималня не започнат дейността си най-късно до две години от издаване на удостоверението за вписване в регистъра на институциите в системата на народната просвета;

2. детската градина, училището или училищната занималня преустанови дейността си за повече от две учебни години;

3. при прекратяване на юридическото лице.

(2) В заповедта за отписване се определят условията и редът за пренасочване на учениците и съхраняване на задължителната документация.

Чл. 318. (1) Когато частната детска градина, частното училище или училищната занималня са отписани от регистъра на институциите при условията и по реда на чл. 317, те може да подадат заявление за издаване на ново разрешение без ограничение във времето.

(2) В случаите по ал. 1 заявленията се разглеждат при облекчени условия, определени в държавните образователни изисквани за институциите и организацията на дейностите в тях.

(3) При условията по ал. 2 се разглеждат и заявленията на новоучредените или приемащите юридически лица в случаите на преобразуване на частна детска градина, частно училище или на училищна занималня чрез вливане, сливане, разделяне или отделяне.

Чл. 319. Конкретните условия и ред за вписване, промени, заличаване и отписване от регистъра на институциите на частните детски градини, на частните училища и на училищните занимални се уреждат с държавните образователни изисквания за институциите и организацията на дейностите в тях.

Раздел III
Регистър на институциите в системата на народната просвета

Чл. 320. (1) В Министерството на образованието и науката се създава и води публичен регистър на институциите в системата на народната просвета, в който се вписват:

1. държавните детски градини, държавните и общинските училища, държавните извънучилищни центрове и духовните училища – въз основа на заповедта за тяхното откриване, преобразуване, промени и закриване;

2. частните детски градини, училища и училищни занимални – въз основа на разрешението за вписване, промени, заличаване и отписване, издадено от министъра образованието и науката;

3. специализираните обслужващи звена – въз основа на заповедта за тяхното откриване, преобразуване, промени и закриване.

(2) Обстоятелствата, които подлежат на вписване в регистъра по ал. 1, както и редът за вписване се определят с наредба на министъра на образованието и науката.

Чл. 321. (1) Във всяка община се създава и води регистър на общинските детски градини и общинските извънучилищни центрове, в който служебно се вписват общинските детски градини и общинските извънучилищни центрове, въз основа на заповедта за тяхното откриване, преобразуване, промени и закриване.

(2) Обстоятелствата, които подлежат на вписване в регистъра по ал. 1, както и редът за вписване се определят с наредба на съответния общински съвет.

Глава осемнадесета
АДМИНИСТРАТИВНО-НАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 322. (1) Родители, които не осигуряват присъствието на децата си в детската градина или в училището за времето, през което те подлежат на задължително предучилищно или училищно обучение, се наказват с глоба в размер от 50 до 150 лв. При повторно извършване на нарушението глобата е в размер от 100 до 500 лв.

(2) Актовете за установяване на нарушенията по ал. 1 се съставят от длъжностни лица, определени от кмета на общината.

(3) Наказателните постановления се издават от кмета на общината или от овластено от него длъжностно лице.

(4) Събраните средства от глоби постъпват в приход на бюджета на съответната община и се разходват само за дейности, свързани с подпомагане на равния достъп, както и за развитие на детските градини, училищата и извънучилищните центрове.

Чл. 323. (1) Наказват се с глоба, съответно с имуществена санкция, от 5000 до 10 000 лв. физически, съответно юридически лица, които:

1. организират и провеждат без регистрация при условията и по реда на този закон дейности по отглеждане, възпитание и обучение на деца от 3-годишна възраст до постъпването им в I клас с цел осигуряване на предучилищна подготовка в съответствие с държавните образователни изисквания за предучилищната подготовка и/или с цел издаване на документ за училищна готовност;

2. организират и провеждат без регистрация при условията и по реда на този закон дейности по обучение или валидиране на компетентности на лица с цел издаване на документ за завършен клас, етап или степен на образование.

(2) При повторно извършване на нарушения по ал. 1 се налага глоба или имуществена санкция в двоен размер.

Чл. 324. (1) Автор или издател на учебник, учебен комплект или учебно помагало, който разпространява произведението в отклонение от одобрения проект, без да са налице условията за това по този закон, се наказва с глоба– за физическите лица, съответно с имуществена санкция– за юридическите лица в размер от 1 000 до 5 000 лв.

(2) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 се налага глоба или имуществена санкция в двоен размер.

Чл. 325. (1) Автор или издател, който разпространява произведение, въвеждащо в заблуждение, че е одобрено от министъра на образованието и науката като учебник, учебен комплект или учебно помагало, се наказват с глоба – за физическите лица, съответно с имуществена санкция – за юридическите лица, в размер от 5 000 до 10 000 лв.

(2) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 се налага глоба, съответно имуществена санкция, в двоен размер.

Чл. 326. (1) Актовете за установяване на нарушенията по чл. 323, 324 и 325 се съставят от длъжностни лица, определени от министъра на образованието и науката, а наказателните постановления се издават от

министъра на образованието и науката или от овластени от него длъжностни лица.

(2) Събраните средства от глоби и имуществени санкции за нарушенията по ал. 1 се внасят в приход на бюджета на Министерството на образованието и науката.

Чл. 327. Актовете за нарушение и наказателните постановления по тази глава се съставят, издават и обжалват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на този закон:

1. „Включващо обучение" е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

2. „Възпитание" е системно въздействие върху децата и учениците с цел усвояване на поведенчески модели и формиране на навици;

3. „Дете или ученик в риск" е дете или ученик:

а) без родителска грижа или чиито родители са починали, неизвестни, лишени са от родителски права или родителските им права са ограничени;

б) жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унизително отношение или наказание във или извън семейството му;

в) в опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, морално, интелектуално и социално развитие.

4.„Дете или ученик с изявени дарби" е дете или ученик с трайни способности и постижения в областта на науката, изкуството или спорта, надвишаващи постиженията на неговите връстници.

5. „Държава членка" е държава - членка на Европейския съюз, или държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или Конфедерация Швейцария.

6. „Електронно издание” е информация, представена в цифрова форма, чрез използване на общоприет стандарт за нейното визуализиране на компютър, мобилно устройство, телевизор с мрежова свързаност или друго подобно устройство, която включва учебно съдържание, тестове, справочни материали, връзки към външни ресурси, речници, образователни игри, мултимедия (изображения, аудио и видео клипове, анимации, виртуална реалност) и други, даваща възможност за гъвкаво, интерактивно и адаптивно обучение, без ограничение на времето и мястото и начина на достъп (навсякъде и по всяко време).

7. „Квалификационен кредит” е измерител на времето, в което лицето заемащо педагогическа длъжност се е обучавал по програми за продължаваща квалификация

7. „Ключови компетентности” са комплекс от взаимозависими знания, умения и нагласи или отношения, необходими за личностното развитие на индивида през целия живот, за изграждането на активна гражданска позиция и участие в социалния живот, както и за пригодността му за реализация на пазара на труда, определени на национално равнище в съответствие с Европейската референтна рамка за ключовите компетентности за учене през целия живот, приета с Препоръка на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г.

8. „Курс за огрaмотяване” е обучение за придобиване на компетентности, предвидени за началния етап на основното образование, достатъчни за продължаване на образованието в следващ етап.

9. „Майчин език” е езикът, на който говорят в семейството си:

а) децата и учениците от малцинствени групи, които традиционно или в значителна степен населяват територията на Република България.;

б) децата на гражданите на държави - членки на Европейския съюз, на Европейското икономическо пространство и на Конфедерация Швейцария, упражняващи трудова дейност на територията на Република България.

10. „Обучение“ е системен и целенасочен процес на формиране на компетентности у децата и учениците, основан на взаимодействия на участниците в процеса и осъществяван вътре и извън образователните институции.

11. „Образование” е официално призната съвкупност от компетентности, формирани в резултат на процеса на обучение и даващи

възможност за продължаване на обучението в следваща степен на образование.

12. „Обща европейска езикова рамка” (за учене, преподаване и оценяване) е документ на Съвета на Европа, изготвен в съответствие с Препоръки R (82) 18 и R (98) 6 на Комитета на министрите „за постигане на по-голямо единство между страните членки”, който представлява обща основа за разработване на учебни програми по чужди езици, нормативни документи, изпити и учебници. Тя определя знанията и уменията, които трябва да се придобият по чужд език за целите на успешната комуникация чрез нивата на компетентност, които позволяват да се измери напредъкът на обучавания както на всеки етап от обучението, така и в дългосрочен план.

13. „Отпадане от училище” е отписването от училище на ученик до 18-годишна възраст на основание чл. 189, ал. 2, т. 2 и 3 преди завършване на последен гимназиален клас, ако лицето не е записано в друго училище.

14. „Печатно издание с електронен вариант” е печатно издание с версия, представена в цифрова форма, даващо възможност за визуализиране на процеси, явления и действия и за интерактивно обучение.

15. „Повторно” по смисъла на чл. 322-327 е нарушението, извършено в двегодишен срок от влизането в сила на наказателното постановление, с което на лицето е наложено наказание за същото нарушение.

16. „Преждевременно напуснал училище” е лице на възраст между 18 и 24 години, завършило най-много основно образование, което не участва в никаква форма на обучение.

17. „Психо-социална рехабилитация” е комплекс от дейности за подпомагане на децата и учениците със затруднения, увреждане или разстройство на тяхното психично здраве за постигане оптимално ниво на самостоятелност и за придобиване и прилагане на умения, необходими за пълноценно участие в детска градина и училище.

18 „Ресурсно подпомагане на деца и ученици” е осигуряване на обща и допълнителна подкрепа, основана на оценката на потребностите на децата и учениците, което включва осъществяване на дейности от специалисти, насочени към личностно развитие на децата и ученици със специални образователни потребности, и с оглед постигане на целите, заложени в плановете за подкрепа и в индивидуалните им учебни програми.

19. „Рехабилитация при комуникативни нарушения” е комплекс от дейности за подпомагане на деца и ученици със затруднения, увреждане или

разстройство на езика, говора, познавателните процеси и социалното поведение.

20. „Родител” е лицето, което упражнява родителските права по смисъла на Семейния кодекс.

21. „Специални образователни потребности” на дете и ученик са образователни потребности, които може да възникнат при сензорни увреждания, физически увреждания, множество увреждания, умствена изостаналост, комуникативни нарушения, специфични нарушения на способността за учене (дислексия, дисграфия, дискалкулия), разстройства от аутистичния спектър, емоционални и поведенчески разстройства;

22. „Трети страни” са всички държави, освен Република България и другите държави - членки на Европейския съюз.

23. „Ученик с хронични заболявания” е ученик със среднотежки, компенсирани и реконвалесцентни форми на съответното хронично заболяване.

24. „Финансиращ орган” е първостепенният разпоредител с бюджет по смисъла на Закона за публичните финанси, от чийто бюджет се финансират дейности по образованието в детската градина, училището и извънучилищния център.

§ 2. Разпоредбите на този закон се прилагат за вечерните училища в съответствие със спецификата и организацията на обучението в тях.

§ 3. Чужди държави може да откриват детски градини или училища на територията на Република България при условия и по ред, определени с международна спогодба, по които Република България е страна.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 4. Законът влиза в сила от учебната 2015-2016 година, с изключение на:

1. глава шеста, раздели I, II и III, които влизат в сила три месеца след обнародването на закона в Държавен вестник;

2. глава петнадесета, която влиза в сила от 01 януари 2016 година.

§ 5. Този закон отменя:

1. Закона за народната просвета (обн., ДВ, бр. 86 от 1991 г.).

2. Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план (обн., ДВ, бр. 67 от 1999 г).

§ 6. Дейностите в детските градини, училищата и обслужващите звена от системата на народната просвета до края на учебната 2014-2015 година се организират, осъществяват и контролират при спазване на отменения Закона за народната просвета и актовете по неговото прилагане.

§ 7. До влизане в сила на глава петнадесета за финансирането в системата на народната просвета се прилагат съответно разпоредбите на отменения Закон за народната просвета.

§ 8. Заварените към влизането в сила на закона общински специални детски градини продължават да осъществяват дейността си като общински детски градини по смисъла на този закон.

§ 9. (1) Заварените към влизането в сила на този закон прогимназии, гимназии, средни общообразователни училища и професионални училища по чл. 26, ал. 1, т. 2, 4, 6 и 8 от отменения Закон за народната просвета продължават да осъществяват дейността си по този закон съответно като основни училища, профилирани гимназии, средни училища и професионални гимназии.

(2) Заварените към влизането в сила на този закон училища по чл. 26, ал. 1, т. 5 от отменения Закон за народната просвета с профил „Природоматематически" с прием в V и в VIII клас имат право да извършват обучение в V, VI и VII клас на учениците, които са приели преди влизането в сила на този закон.

(3) Заварените към влизането в сила на този закон оздравителни училища продължават да осъществяват дейността си като средни училища по чл. 39, ал. 1, т. 4.

§ 10. (1) Заварените към влизането в сила на този закон училища по чл. 26, ал. 1, т. 5 от отменения Закон за народната просвета с профил „Природоматематически" до края на учебната 2016/2017 година може да се преобразуват в специализирани математически училища по чл. 41, ал. 2, т. 1 от този закон след заявление на директора на училището до министъра на образованието и науката.

(2) Преобразуването се извършва със заповед на министъра на образованието и науката.

§ 11. Заварените към влизането в сила на този закон държавни и общински институции продължават да осъществяват дейността си като държавни, съответно като общински, институции по смисъла на този закон.

§ 12. Заварените към влизането в сила на този закон български детски градини и училища с чуждестранно участие продължават да осъществяват дейността си като държавни детски градини или училища по смисъла на чл. 37, т. 2 и чл. 44, ал. 1, т. 4.

§ 13. (1) Заварените болнични училища се закриват от влизане в сила на закона.

(2) Учениците от закритите болнични училища за периода на лечението си продължават обучението си при условията и по реда на чл. 110 или чл. 111 в училище, определено от началника на съответното регионално управление на образованието, на чиято територия се намира болницата, след консултация с родителя.

(3) Предоставените за управление на болничните училища имоти и вещи – държавна, съответно общинска, собственост, преминават в управление на Министерството на образованието и науката, съответно в управление на общината, на чиято територия се намират.

(4) Задължителната документация на закритите болнични училища се съхранява в съответното регионално управление на образованието или в училище, посочено от началника на регионалното управление на образованието.

§ 14. Заварените към влизането в сила на този закон помощни училища продължават да осъществяват дейността си по този закон като специални училища за обучение и подкрепа на ученици със специални образователни потребности по чл. 45, ал. 1, т. 1.

§ 15. (1) Заварените към влизането в сила на този закон чуждестранни училища продължават да осъществяват дейността си при условията и по реда на спогодбата, по която са създадени.

(2) След влизането в сила на този закон „Американски колеж" – София, продължава да осъществява дейността си при условията на Решение № 440 на Министерския съвет от 1992 г. за откриване на частно училище „Американски колеж" – София (ДВ, бр. 90 от 1992 г.), като се прилагат разпоредбите на този закон, предвидени за профилирана гимназия, в съответствие със спецификата и организацията на обучението. Училището има право да издава документи за завършен клас, етап и за средно образование по реда на този закон**.**

(3) Печат с изображение на държавния герб върху документите по чл. 34, ал. 2 издавани от „Американски колеж" – София, се полагат в съответ-

ното регионално управление на образованието при условия и по ред, определени с държавните образователни изисквания за информацията и документите.

§ 16. Съществуващите към влизането в сила на този закон професионални колежи продължават да осъществяват дейността си при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение, като до учебната 2016-2017 година за тях се прилагат действащите до влизането в сила на този закон нормативни актове.

§ 17. (1) До една година от влизането в сила на този закон лицата, получили разрешение за откриване на частна детска градина или частно училище при условията и по реда на отменения Закон за народната просвета, привеждат правноорганизационната си форма или регистрацията си в съответствие с изискванията на този закон или учредяват частна детска градина или частно училище като търговско дружество, кооперация или юридическо лице с нестопанска цел.

(2) Не по-късно от един месец след изтичането на срока по ал. 1 лицата, получили разрешение за откриване на частна детска градина или частно училище при условията и по реда на отменения Закон за народната просвета, подават заявление за продължаване дейността на частната детска градина или частното училище при условията и по реда на този закон.

(3) Заявлението по ал. 2 съдържа реквизитите по чл. 306, ал. 2 и в него се посочва юридическото лице, което ще продължи дейността на заварената частна детска градина или частно училище.

(4) Към заявлението се прилагат документите, удостоверяващи изпълнението на изискванията на ал. 1, както и декларация за съгласието на органите на управление на юридическото лице, което ще продължи дейността на частната детска градина или частното училище – когато това не е лицето, получило разрешение за откриване на детската градина или училището при условията и по реда на отменения Закон за народната просвета.

(5) Министърът на образованието и науката в едномесечен срок от подаване на заявлението издава заповед, с която разрешава или отказва да разреши продължаването на дейността на частната детска градина или частното училище.

(6) Министърът на образованието и науката отказва да разреши продължаването на дейността на частната детска градина или частното училище, когато:

1. юридическото лице, което ще продължи дейността, не е учредено като търговско дружество, юридическо лице с нестопанска цел, кооперация или като дружества по законодателството на държава членка;

2. когато не е спазено изискването на чл. 305, ал. 2 и 3.

(7) Въз основа на заповедта да разрешение за продължаването на дейността частната детска градина или частното училище се вписва в регистъра на институциите в системата на народната просвета.

(8) Министърът на образованието и науката или упълномощено от него длъжностно лице издава удостоверение за вписването по ал. 7 в 7-дневен срок от извършването му.

(9) От вписването в регистъра на институциите в системата на народната просвета и издаване на удостоверение за вписване юридическото лице, което продължава дейността на частната детска градина или частното училище, поема правата, задълженията, правоотношенията, имуществото, активите и пасивите по баланса на детската градина или училището.

(10) След изтичане на срока по ал. 2 министърът на образованието и науката със заповед закрива частните детски градини и частните училища, за които не е подадено заявление по ал. 2 или за които е направен отказ по ал. 6. Заповедта се обнародва в „Държавен вестник” и влиза в сила от деня на обнародването й, освен ако в нея е предвидено друго.

(11) В заповедта по ал. 10 се определят условията и редът за пренасочване на учениците и за съхранение на задължителната документация на закритите частни детски градини и училища.

(12) Правоприемник на правата и задълженията на закритата при условията на ал. 10 частна детска градина или частно училище е лицето, получило разрешение за откриването на детската градина или на училището по реда на отменения Закон за народната просвета.

(13) До издаване на разрешението по ал. 5 или до закриване на заварените към влизане в сила на този закон частни детски градини и частни училища правноорганизационната им форма, отношенията с лицето, получило разрешение за откриването им, условията и редът за преобразуване, промяна и закриване се уреждат съгласно отменения Закон за народната просвета и съответните подзаконови актове по прилагането му.

§ 18. (1) С влизането в сила на този закон:

1. съществуващите общински обслужващи звена – извънучилищни педагогически учреждения, продължават да осъществяват дейността си по то-

зи закон като извънучилищни центрове в зависимост от дейността си по чл. 51;

2. съществуващите държавни обслужващи звена, с изключение на ресурсните центрове за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности, на държавния логопедичен център и на Националния дворец на децата, продължават да осъществяват дейността си по този закон като съответните специализирани обслужващи звена в зависимост от дейността си по чл. 52.

(2) В тримесечен срок от влизането в сила на този закон след решение на общинския съвет кметът на съответната община определя със заповед дейността по чл. 51 на съответната институция по ал. 1, т. 1.

(3) В петмесечен срок от влизането в сила на този закон съответният общински съвет приема правилник за устройството и дейността на съответната институция по ал. 1, т. 1.

(4) В тримесечен срок от влизането в сила на този закон министърът на образованието и науката определя със заповед дейността по чл. 52 на съответната институция по ал. 1, т. 2 и привежда в съответствие с този закон правилниците за дейността им.

(5) Трудовите правоотношения на работниците и служителите от преобразуваните институции по ал. 1 се уреждат съгласно чл. 123 от Кодекса на труда.

§ 19. (1) С влизането в сила на закона Националният дворец на децата продължава да осъществява дейността си по този закон като специализирано обслужващо звено по чл. 52, ал. 1, т. 2 и може да извършва и дейности по чл. 51, ал. 2.

(2) Дейности по чл. 51, ал. 2, които не се финансират от държавния бюджет, може да се извършват от Националния дворец на децата срещу заплащане в размер и при условия и по ред, определени със заповед на министъра на образованието и наука.

(3) В тримесечен срок от влизането в сила на този закон министърът на образованието и науката привежда в съответствие с този закон Правилника за дейността на Националния дворец на децата.

§ 20. (1) Заварените към влизането в сила на този закон ресурсните центрове за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности продължават да осъществяват дейността си по този закон като извънучилищни центрове по чл. 51, ал. 3, т. 2.

(2) Заварeният към влизането в сила на този закон държавен логопедичен център продължава да осъществява дейността си по този закон като държавен извънучилищен център по чл. 51, ал. 3, т. 1.

§ 21. (1) С влизането в сила на закона регионалните инспекторати по образованието продължават да осъществяват дейността си по този закон като регионални управления на образованието.

(2) Трудовите и служебните правоотношения на служителите по ал. 1 се запазват.

§ 22. (1) Учениците, които през учебната 2016-2017 г., учебната 2017-2018 г., учебната 2018-2019 г. и учебната 2019-2020 г. постъпват в I и в V клас се обучават по училищни учебни планове и учебни програми, утвърдени при условията и по реда на този закон.

(2) През учебните години по ал. 1 учениците, извън посочените в ал. 1, се обучават и завършват обучението по училищни учебни планове и учебни програми, утвърдени при условията и по реда на отменените Закон за народната просвета и Закон за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план. Училищните учебни планове на учениците, които се обучават за придобиване на професионално образование, се изменят, като учебното време за учебните предмети от професионална подготовка в XI и XII клас се разпределя само в годишен брой часове.

(3) Учениците по ал. 2, придобиват основно образование при условията на отменения Закон за народната просвета и получават свидетелство за основно образование в съответствие с държавното образователно изискване по чл. 16, т. 10 от същия закон.

(4) За учениците по ал. 2 се провежда национално външно оценяване в края на VII клас и те се приемат в VIII и IX клас при условията и по реда на отменения Закон за народната просвета и подзаконовите актове по прилагането му.

(5) Заварените към влизането в сила на този закон профилирани и професионални гимназии имат право да извършват обучение в VIII клас на учениците по ал. 2 и да издават свидетелство за основно образование.

(6) Учениците по ал. 2 придобиват средно образование при условията и по реда на чл. 24 от отменения Закон за народната просвета. Съдържанието на дипломата за средно образование, която получават тези ученици, се определя с държавното образователно изискване по чл. 16, т. 10 от отменения Закон за народната просвета.

§ 23. (1) Лице, което преди влизането в сила на този закон е завършило успешно последния клас от училищното обучение, но не се е явило или не е положило успешно съответните изпити, предвидени за придобиване на средно образование или на средно професионално образование, след влизането в сила на този закон придобива средно образование след успешно полагане на държавни зрелостни изпити и/или на държавен изпит за придобиване на професионална квалификация.

(2) Броят и учебните предмети, по които се полагат държавните зрелостни изпити по ал. 1, се определят от юридическите актове, действали към момента на придобиване на правото за явяване на съответните изпити.

(3) Лице по ал. 1, което преди влизането в сила на този закон е завършило успешно последния клас от училищното обучение, но не е положило успешно съответните изпити за професионална квалификация, предвидени за придобиване на средно образование, след влизането в сила на този закон придобива средно образование след успешно полагане на държавния изпит по чл. 134, ал. 3, а до провеждане на държавните зрелостни изпити по този закон – по чл. 24, ал. 3 от отменения Закон за народната просвета.

(4) Успешно положените преди влизането в сила на този закон изпити, необходими за придобиване на средно образование или средно професионално образование, се признават независимо от вида на изпита и учебното съдържание, върху които те са положени, и лицето полага държавни зрелостни изпити, съответно държавни изпити за придобиване на квалификация по професия, по останалите учебни предмети, съответно за същата професия, върху учебното съдържание, предвидено за изучаване към момента на явяването като общообразователна подготовка, съответно професионална подготовка.

(5) Ако учебните предмети, по които е предвидено полагане на изпити по ал. 1, не съответстват на учебните предмети по чл. 134, ал. 2 и чл. 135, ал. 1, съответно по чл. 24, ал. 3 от отменения Закон за народната просвета - до провеждане на държавните зрелостни изпити по този закон, учебният предмет, по който лицето ще полага държавен зрелостен изпит, се определя при условията и по реда, определени с държавния образователен стандарт за оценяване на резултатите от обучението на учениците.

(6) Ако лицето се е обучавало за придобиване на квалификация по професия, която не е включена в Списъка за професиите за професионално образование и обучение, държавните изпити по ал. 3 се провеждат за професия, определена при условията и по реда на ал. 5.

(7) Държавните зрелостни изпити се организират и провеждат при условията и по реда на допълнителните държавни зрелостни изпити, съответно по чл. 24, ал. 4 от отменения Закон за народната просвета – до провеждане на държавните зрелостни изпити по този закон, а държавните изпити за придобиване на квалификация по професия – при условията и по реда на чл. 134, ал. 3.

§ 24. Параграф 23 се прилага съответно и за лица, които преди влизането в сила на този закон са започнали обучението си в последния гимназиален клас, но го завършват успешно след влизането в сила на закона.

§ 25. (1) Лицата, които към влизането в сила на този закон заемат педагогическа длъжност, запазват трудовите си правоотношения, ако са имали право да заемат съответната длъжност към момента на възникване на правоотношението.

(2) Лицата, заварени към влизането в сила на този закон на длъжността „помощник-директор по...", се преназначават на длъжността „заместник-директор по...", а лицата, заварени на длъжността „възпитател" в полуинтерната група, се преназначават на длъжността „учител".

(3) Лицата, заварени към влизането в сила на този закон на длъжността „младши учител" или „младши възпитател", се преназначават съответно на длъжността „учител" или „възпитател".

§ 26. Целодневната организация на учебния ден по чл. 101 се въвежда през учебната 2015-2016 г. за учениците в VI клас и поетапно в следващите класове през всяка следваща учебна година.

§ 27. (1) Одобрените преди влизането в сила на този закон учебници и учебни комплекти продължават да се използват в системата на народната просвета до одобряването на нови учебници и учебни комплекти въз основа на учебни програми, утвърдени при условията и по реда на този закон.

(2) Одобрените преди влизането в сила на този закон учебните помагала продължават да се използват в системата на народната просвета.

§ 28. Лицата, които преди влизането в сила на този закон са придобили документ за успешно завършен курс за огрaмотяване или курс за усвояване на учебното съдържание по учебни предмети, предвидени за класове на прогимназиалния етап, организиран от организиран от Министерството на образованието и науката в училище от системата на народната просвета, финансиран със средства от европейските структурни фондове, ползват правата на лицата, получили документ по чл. 184, ал. 1, т. 3 и 4.

§ 29. До влизането в сила на подзаконовите актове, предвидени в този закон, се прилагат действащите в системата на народната просвета подзаконови нормативни актове, доколкото не противоречат на този закон.

§ 30. В срок до 3 месеца от влизането в сила на този закон, Министерският съвет внася в Народното събрание законопроект за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение за привеждането му в съответствие с този закон.

§ 31. В чл. 330, ал. 2 от Кодекса на труда (обн., ДВ, бр. 26 от 1986 г.) се създава ал. 10:

„10. лице, заемащо педагогическа длъжност по смисъла на Закона за народната просвета е осъдено за умишлено престъпление от общ характер."

§ 32. В чл. 33 от Закона за вероизповеданията (обн., ДВ, бр. 120 от 2002 г.) се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) По искане на Българската православна църква и на регистрираните вероизповедания може да се откриват духовни училища при условията и по реда на Закона за народната просвета."

2. Алинеи 2 и 3 се отменят.

3. В ал. 4 думите „училищата по ал. 1, 2 и 3" се заменят с „духовните училища".

§ 33. В Закона за висшето образование(обн., ДВ, бр. 112 от 1955 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 21, ал.1 се създава т. 14:

„14. право на признаване на кредити, натрупани при обучението за придобиване на средно образование при условията и по реда на Закона за народната просвета."

2. В чл. 44а се създава ал. 3:

„(3) По решение на Академичния съвет висшето училище признава кредитите, натрупани при обучението за придобиване на средно образование при условията и по реда на Закона за народната просвета."

3. В чл. 68, ал. 4 от Закона за висшето образование думите „Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план" се заменят със „Закона за народната просвета".

§ 34. В чл. 6, ал. 1 от Закона за местните данъци и такси (обн., ДВ, бр. 117 от 1997 г.) се правят следните допълнения:

1. Създава се нова буква „г":

„г) за дейностите по отглеждане и възпитание в задължителното предучилищно обучение за ползване на детската градина или училището извън финансираните от държавата дейности;”.

2. Създава се нова буква „з”:

„з) за дейности по обща подкрепа по смисъла на Закона за народната просвета, които не се финансират от държавния бюджет и се осъществяват от общинските извънучилищни центрове”.

§ 35. В Закона за физическото възпитание и спорта (обн., ДВ, бр. 58 от 1996 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 21 ал. 1 и 2 се отменят.

2. В чл. 23:

а) в ал. 2 думата „спортна” се заменя със „специализирана”;

б) алинея 5 се отменя;

в) алинея 8 се изменя така:

„(7) Директорите на общинските спортни училища се назначават от началника на регионалното управление на образованието въз основа на конкурс, проведен по реда на Кодекса на труда и при условия, определени в Закона за народната просвета.”;

3. В чл. 33в думите „детските градини, училищата и обслужващите звена” се заменят с „институциите в системата на народната просвета”.

Валери Жаблянов

Мариана Бояджиева

Светла Бъчварова

Янаки Стоилов

Михаил Миков

Румен Гечев

Филип Попов

Стоян Мирчев

Атанас Мерджанов

Корнелия Нинова

МОТИВИ КЪМ ЗАКОНА ЗА НАРОДНАТА ПРОСВЕТА

С ясното убеждение, че образователната система засяга не само бъдещето на децата, но и на държавата като цяло, взехме решение, че водещ принцип при подготовката на проекта за закон, предполагащ реални реформи, ще бъде принципът на приемственост. И още по-важно - принципът за равен достъп до качествено образование за всички деца в България!

Водещо начало също така беше желанието в условия на глобални промени в информационните технологии и възникването на глобални образователни модели да съхраним традицията и системата на Народната просвета, не само като название, а като единна образователна система с общ център, който да планира, реализира и контролира качеството на българското образование. Запазването на българския език и кирилицата, като исторически постижения на българската нация и постигането чрез тяхното усвояване на най-високите образователни стандарти.

През изминалите години бяха предприети поредица от реформи в различни области и за съжаление обществената оценка за техния резултат е негативна. Образованието на децата не може да бъде подлагано на рискове от нови експерименти с неясени последици, особено днес, когато отпадането от училище не засяга индивидуални случаи, а цели социални групи, когато расте броят на завършилите без квалификация и знания за пълноценно участие в обществения живот и на пазара на труда. България е изправена пред необходимостта да възстанови промишления си и индустриален потенциал в условията на трудова емиграция и демографски трудности, което може да стане само по пътя на повишаване на квалификацията и специализацията на завършващите средно образование. Установяване на непосредствен контакт в планирането на специализацията с потребителите на специалисти, а именно предприемачите и бизнеса като цяло е необходимост.

Развитието ни през последните години създаде поредица от дълбоки неравенства, материални, социални, регионални! Този процес изправи образователната ни система пред сериозни трудности, преди всичко, започна разделянето на училищата на елитни и не съвсем, на столични и регионални, на областни и общински. Закриването на училища доведе след себе си до закриване на населени места. Новият Закон за народната просвета трябва да гарантира реализацията на един от основните конституционни принципи – този за социалния характер на българската държава. Според него образованието е основно обществено благо, а не платена услуга!

Целта на закона е да гарантира еднакво ниво на масово образование, да гарантира равен достъп до образование за всички деца. Да гарантира качествено образование във всички училища. Да гарантира ниво на грамотност на завършващите всеки етап на образование. Да гарантира функционална грамотност, необходима за бъдещото успешно развитие на завършващите училище. Да гарантира, че децата на България ще бъдат мислещи и можещи, способни да решават проблеми в житейски и в професионален план.

Получаването на публичен ресурс от частните образователни институции ще създаде допълнителни условия за неравенство по пътя на материалната база, заплащането на преподавателската работа, местоживеенето и регионалните особености.

Ние трябва да сме наясно, че държавното финансиране за частните образователни структури в средното образование отдалечава обществото от принципите на солидарността, хуманизма, а също така от националната образователна традиция. Затова е налице необходимост законът, да запази и развие средното образование като система, която образова, обучава и възпитава българските граждани в равни условия и с ясно формулирана и прилагана държавна политика, която поставя образованието в основата на икономическото ни развитие, а не просто да копира някакви образователни модели. Законът следва да гарантира качествено образование за всички деца, а не благополучието на елитарни образователни структури.

Промените в образованието, дори и много належащи, не бива да се налагат без диалог и широка обществена подкрепа. Затова бяха проведени редица срещи с учители, с родители, с регионалните инспекторати, с представители на местната власт, с неправителствени организации, със социални партньори. Целта беше да се чуят експертите, и хората, които пряко ще трябва да изпълняват закона. През пролетта на 2014 година беше проведено и обществено допитване чрез онлайн анкета, в която участваха близо 9000 души.

Като резултат от срещите и допитването се очертаха някои основни моменти, които трябва да бъдат част от нов закон за образованието. Предвид горепосоченото, предлагаме следното:

1.Финансираното с публични средства образование да е съобразено с интересите на своите потребители. Нормативите за издръжка на един ученик и средствата за постоянни разходи на училищата да се диференцират в

зависимост от вида и спецификата на обучението, географските и демографски характеристики на регионите и качеството на образователната услуга. Не се предвижда осигуряване на държавно финансиране за частните училища, поради факта, че държавата е осигурила достъп до образование в държавните и общински училища чрез развиване на училищната мрежа в страната, вкл. и чрез въвеждането на защитени и средищни училища, безплатен транспорт на учениците до 16-годишна възраст във всички области. Изборът на родителите за обучение в частно училище или частна детска градина е извън осигурените равни условия и стремеж към по- благоприятни платени условия. В тази връзка правата на частната форма на собственост няма как да породят задължения за другата собственост , държавната. Традициите в българското образование са свързани с това, образованието винаги да бъде обществено и солидарно дело, богатите българи още през миналия век са дарявали за просвещение и не са имали очаквания за държавни помощи. Осигуряването на безплатни учебници и учебни помагала, и други учебно – методически подкрепи за учениците и учителите в частните училища да се запазят.

2. Инспектирането на образователната система да е свързано със създаването на единна система за оценяване на ученици, учители, директори и училищна среда, която е най-надеждният гарант за единното и дългосрочно управление на качеството на образователния продукт.

3. Нова образователна структура, създаваща условия за по-високи образователни резултати и учебни програми с интегрирано съдържание за да гарантиране на мобилност на образователния продукт и надграждане с все по-динамично съдържание в най-важните предметни области.Принципът на запазване на правата на детето и отговорността , да му бъдат създадени условия за осъзнат избор е в основата на предложената промяна в образователната структура , а именно:

Начален етап – 1-4 клас;

Прогимназиален – 5-7 клас;

Гимназиален – 8-12 клас;

Проектът на закон предвижда средното образование до 12-ти клас да е задължително, с две възможности след 10-ти клас, а именно: задължително професионално образование или задължителна подготовка за висше училище(университет). Във връзка с горепосоченото се предвижда в проекта на Закон задължителната общообразователна подготовка в основната образователна степен на образование да е еднаква за всички видове училища,

а гимназиалната образователна степен на образование да включва профилирани и професионални гимназии. Предвижда се също за да се осигурят условия и перспективи на талантливите ученици да се определят специализирани училища за подготовка на специалисти в областите на математиката, спорта, изкуствата и културата.

Училищата за деца със специални образователни потребности /помощните училища/, включително и училищата за деца със сензорни увреждания, следва да разширят необходимата подкрепа в тях, като се осигури комплексно обслужване на ученици от предучилищна група, от 1 до 12 клас, с осигуряване на висок финансов стандарт и ефективни механизми за интеграцията им, както в други общообразователни училища, така и адаптацията им към житейски ситуации чрез придобиване на специфични знания, умения компетентности и професии.

4. Въвеждането на един учебник е необходимо условие за ефективно реализиране на националните образователни програми! Утвърждаването на един учебник е без алтернатива от гледна точка на ефективността на системата. Това е безусловен начин да се избегнат корупционни практики за сметка на качеството на обучението, както и независимо от това къде е учило детето да има равен достъп до образование и възможност за личностно развитие. Един учебник за учениците с учебно съдържание, осигуряващо по-голяма практическа приложимост на обучението и ориентирането му към конкретни резултати.

5. Създаване на предпоставки за изграждане на модели на възпитателната работа с децата и учениците с оглед пълноценно личностно развитие, което се изразява в разширяване и стимулиране на формите за обучение и възпитание в дух на демократично гражданство и патриотизъм, толерантност, здравно и екологично възпитание, физическа активност и спорт.

6. Проектът на закон предвижда в началната степен на образование да се повтаря четвърти клас, ако ученикът не е показал необходимите знания и умения. Досегашният опит показа, че изискването да не се повтаря клас води до отчитане на добри резултати за броя на отпадналите от образователната ни система, но не води до качество. Учениците, които преминават в пети клас със слаба оценка, не са достатъчно подготвени и заради неовладени знания и умения и в следствие отпадат от системата.

7. Въвеждане на дуалното обучение за учене и работа в реална производствена среда и подобряване качеството на професионалното образование и осигуряване на условия за по-ефективни връзки с бизнеса.

Обучението чрез работа е специфична форма на обучение, при която професионалната квалификация се придобива чрез практическо обучение в реална работна среда и обучение в професионална гимназия. Обучението чрез работа ще се организира от гимназията въз основа на партньорство между един или няколко работодатели в XI и XII клас за ученици, които са навършили 16 години. Много от учениците напускат образователната система или не могат да се реализират без достатъчна подготовка за икономиката, основана на знания. Значителна част от тях не продължават образованието си на по-високо ниво, а онези, които остават в системата, не придобиват необходимите умения и компетенции и не отговарят на изискванията на работодателите. Наблюдава се трайна тенденция към увеличаване на неграмотността у нас, в това число функционалната неграмотност. Например повече от 50% от петнадесетгодишните българи бележат много ниски резултати на теста по четене на PISA. Един от механизмите за преодоляване на тези тенденции е организиране на обучение чрез работа в професионалните гимназии.

8. Създаване на ефективна система за квалификация и кариерно развитие на педагогическите кадри, обвързана с конкретни резултати от работата им и заплащането на труда им. За преодоляване на тенденцията за застаряващия педагогически потенциал в системата на средното образование се въвежда длъжността стажант –учител за лица, които нямат педагогическа правоспособност или са в процес на придобиването и.

9. Регламентира се нова формула за разпределение на средствата по делегираните бюджети. Стандартите включват средства от държавния бюджет за текуща издръжка за едно дете и за един ученик за съответната държавна дейност, в т. ч. средства за възнаграждения на персонала. Стандартите за делегираните от държавата дейности се диференцират в зависимост от вида и спецификата на обучението, професионалното направление, обективни географски и демографски характеристики на общината, оказващи влияние върху достъпа до образование.

10. Задължителната продължаващата квалификация на педагогическите специалисти се осъществява от Национален институт за продължаваща квалификация на педагогическите кадри, който е юридическо лице – второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на образованието и науката. Националният институт за продължаваща квалификация на педагогическите кадри изпълнява националната политика в областта на продължаващата квалификация на педагогическите кадри,

анализира потребностите на системата на народната просвета от продължаваща квалификация на педагогическите кадри, създава и регистър за преминалите обучения.

Очаквани резултати:

Всички деца да имат равен достъп до качествено образование

Да се увеличи обхватът на децата в училище и да се намалим броят на учениците, които не завършват средно образование. Необразованите хора не могат да бъдат полезни нито за себе си, нито за обществото.

Да се сведе до минимум броя на отпадащите от образователната система

Да се засили подготовката на учениците по отношение на придобиване на функционална грамотност.

Да се засили ролята на професионалното ориентиране и професионалното обучение с цел системата да спре да произвежда „безработни“, а кадри нужни на пазара на труда, можещи и знаещи как да реагират в определени ситуации хора.

Повишаване квалификацията на учителите и създаване благоприятни условия за привличане на млади учители, тъй като само след няколко години ще се окажем в криза за учители

Преодоляване на неравномерното заплащане на учители от различни региони на страната.

Оптимизация на заплащането на учителите, в зависимост от качеството на техния труд и постигнатите резултати.

Необходимост от допълнителни финансови средства:

Прилагането на закона и изпълнението на дейностите, предвидени в него, ще се осигурява финансово в рамките на определените средства за образование през съответната година.

Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз:

Проектозаконът е изготвен след задълбочено проучване и анализ на нормативната уредба, както и на добрите практики в европейски и в международен план.

Във връзка с чл. 28, ал. 2, т. 5 от Закона за нормативните актове, предложеният законопроект няма отношение към правото на Европейския

съюз, поради което не е необходимо да се изготвя справка за съответствие с правото на ЕС.

Вносители:

Валери Жаблянов

Мариана Бояджиева

Светла Бъчварова

Янаки Стоилов

Михаил Миков

Румен Гечев

Филип Попов

Стоян Мирчев

Атанас Мерджанов

Корнелия Нинова